

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Psikoloji Anabilim Dalı

**İLK ÇOCUK VE SON ÇOCUKLARDA
PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK VE KOŞULLU
ÖZDEĞERİN İNCELENMESİ: ATAŞEHİR ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Buket ATMACA

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Esra SAVAŞ

İstanbul – 2023

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : Buket ATMACA

Tezin Dili : Türkçe

Tezin Adı : İlk Çocuk ve Son Çocuklarda Psikolojik Dayanıklılık ve Koşullu Öz-değerin İncelenmesi: Ataşehir Örneği

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : Psikoloji

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 12.07.2023

Sayfa Sayısı : 101

Tez : Dr. Öğr. Üyesi Esra SAVAŞ

Danışmanları

Dizin Terimleri : Koşullu Öz-değer, Doğum Sırası, Psikolojik Dayanıklılık

Türkçe Özet : Bu tez 18-65 yaş aralığında bulunan ilk ve son çocuklarda koşullu öz-değer alanları ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler arasında inceleyen bir araştırmadır.

Dağıtım Listesi : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmzası

Buket ATMACA

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Psikoloji Anabilim Dalı

**İLK ÇOCUK VE SON ÇOCUKLARDA
PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK VE KOŞULLU ÖZ-
DEĞERİN İNCELENMESİ: ATAŞEHİR ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Buket ATMACA

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Esra SAVAŞ

İstanbul – 2023

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Buket ATMACA

../.../2023

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Buket ATMACA'nın " İlk Çocuk ve Son Çocuklarda Psikolojik Dayanıklılık ve Koşullu Öz-değerin İncelenmesi: Ataşehir Örneği" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji anabilim dalı, Psikoloji bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan

Dr.Öğr. Üyesi Deniz YILDIZ

İmza

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Esra SAVAŞ

(Danışman)

İmza

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2023

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı 18-65 yaş aralığındaki ilk ve son çocuklarda koşullu öz-değer alanları ile psikolojik dayanıklılık ilişkisinin belirlenmesidir. Ayrıca 18-65 yaş aralığındaki ilk ve son çocuklardaki koşullu öz-değerin ve psikolojik dayanıklılığın yaş, cinsiyet ve gelir düzeyine göre farklılığının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada veriler anket yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık düzeylerini belirlemek için Basım ve Çetin (2011) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (RSA), koşullu öz-değer düzeylerini belirlemek için Çetin, Akın ve Eroğlu (2011) tarafından Türkçe güvenilirlik geçerlilik çalışmaları yapılan Koşullu Öz-Değer Ölçeği (KÖDÖ) ile katılımcıların yaş, cinsiyet ve gelir düzeyi sorularının yer aldığı sosyodemografik veri formu uygulanmıştır. Verilerin analizi için SPSS 25.0 programından yararlanılmıştır. Kullanılan ölçeklere ve alt boyularına ayrı ayrı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testleri yapılmıştır. Sadece test sonuçlarının yanıltıcı olabilmesine karşın çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Değişkenlerin normal dağılım gösterdiği kabul edilerek bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi ve tukey post-hoc testi kullanılmıştır. Ölçekler ve alt boyutları arasındaki ilişkiye belirlemek ve sosyodemografik veri formundaki değişkenlerin ölçek puanları ile anlamlı farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda doğum sırası ve içsel koşullu öz-değer arasında ilişki tespit edilirken doğum sırası ve dışsal koşullu öz-değer arasında bir ilişki saptanmamıştır. Psikolojik dayanıklılık ve içsel koşullu öz-değer arasında da bir ilişki tespit edilirken dışsal koşullu öz-değer aralanı ile bir ilişki bulunamamıştır. Psikolojik dayanıklılık ile doğum sırası incelendiğinde ise anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Koşullu Öz-değer, Doğum Sırası, Psikolojik dayanıklılık

SUMMARY

The aim of this study is to determine the relationship between conditional self-worth domains and resilience in first and last children between the ages of 18-65. In addition, it was aimed to examine the conditional self-worth and psychological resilience difference in first and last children between the ages of 18-65 according to age, gender and income level. The data in the study were obtained by using the survey method. The Psychological Resilience Scale for Adults (RSA) adapted into Turkish by Basım and Çetin (2011) was used to determine the resilience levels of the participants and in order to determine the conditional self-worth levels, The Contingencies of Self-Worth Scale (CSWS), for which Turkish reliability and validity studies were conducted by Çetin, Akin, and Eroğlu (2011), was applied. A sociodemographic data form including age, gender and income level questions was applied to the participants. SPSS 25.0 program was used for the analysis of the data. Kolmogorov-Smirnov and Shapiro-Wilk normality tests were performed separately for the scales and sub-dimensions used. Since test results may be misleading, skewness and kurtosis values were checked. Independent sample t-test, one-way analysis of variance and tukey post-hoc test were used assuming that the variables were normally distributed. Pearson correlation analysis was performed to determine the relationship between the scales and their sub-dimensions and to determine whether the variables in the sociodemographic data form showed a significant difference according to the scale scores. As a result of the research, while a relationship was found between birth order and intrinsic conditional self-worth, no relationship was found between birth order and extrinsic conditional self-worth. While a relationship was found between psychological resilience and internal conditional self-worth, no relationship was found with external conditional self-worth interval. When psychological resilience and birth order were examined, no significant relationship was found.

Keywords: Conditional Self-worth, Birth Order, Resilience

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	vii
TABLolar LİSTESİ.....	viii
EKLER LİSTESİ.....	xi
ÖNSÖZ.....	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ

1.1. Araştırmanın Amacı	4
1.2. Araştırmanın Önemi	4
1.3. Problem Cümlesi	4
1.4. Araştırmanın Hipotezleri	5
1.5. Araştırmanın Sayıltıları	5
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.7. Tanımlar	5

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Öz-Değer Ve Koşullu Öz-Değer	6
2.1.1. Koşullu Öz-değer Alanları.....	9
2.1.1.1. Akademik Yeterlik.....	9
2.1.1.2. Rekabet.....	9
2.1.1.3. Onay Alma	10
2.1.1.4. Fiziksel Görünüm	10

2.1.1.5. Tanrı Sevgisi	10
2.1.1.6. Erdem	10
2.1.1.7. Aile Desteği.....	10
2.1.2. Koşullu Öz-değer ile İlgili Araştırmalar.....	11
2.2. Adler ve Doğum Sırası.....	12
2.2.1. Adler'e Göre İlk Çocukların Özellikleri	13
2.2.2. Adler'e Göre İkinci Çocukların Özellikleri.....	13
2.2.3 Adler'e Göre Son Çocukların Özellikleri.....	14
2.2.4 Adler'e Göre Tek Çocukların Özellikleri.....	14
2.2.5 Doğum Sırası ile İlgili Araştırmalar.....	15
2.3. Psikolojik Dayanıklılık/Sağlamlık	21
2.3.1. Psikolojik Dayanıklılığı Etkileyen Faktörler.....	19
2.3.1.1. Koruyucu faktörler.....	19
2.3.1.1.1. Bireysel koruyucu faktörler.....	20
2.3.1.1.2. Ailesel koruyucu faktörler.....	20
2.3.1.1.3. Çevresel koruyucu faktörler.....	21
2.3.1.2. Risk faktörleri.....	22
2.3.1.2.1. Bireysel faktörler.....	23
2.3.1.2.2. Ailesel faktörler.....	23
2.3.1.2.3. Çevresel faktörler.....	23
2.3.1.3. Olumlu sonuçlar.....	23
2.3.2. Psikolojik Dayanıklılık ile İlgili Araştırmalar.....	24

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1 Araştırma Konusu ve Kapsamı.....	28
3.2 Araştırmanın Yöntem ve Tekniği.....	28
3.2.1 Koşullu Öz-değer Ölçeği (KÖDÖ)	29
3.2.2 Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (RSA)	30
3.3 Evren ve Örneklem.....	30

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Araştırmanın İstatistiksel Bulguları.....	31
4.2. Güvenilirlik Analizi.....	31
4.3. Demografik Verilere Ait Frekans Analizi.....	33
4.4. Ölçeklere Ait Tanımlayıcı İstatistikler.....	36
4.5. Analiz Türünün Belirlenmesi.....	40
4.6. Ölçekler Arası İlişki.....	42
4.7. Fark Testleri.....	49
4.7.1. Demografik Verilere Göre Koşullu Öz-Değer Ölçeği Alt Boyutları Analizi.....	49
4.7.1.1. Katılımcıların Doğum Sıraları ile Ölçeklerin Analizi.....	49
4.7.1.2. Katılımcıların Cinsiyetleri ile Ölçeklerin Analizi.....	50
4.7.1.3. Katılımcıların Yaşları ile Ölçeklerin Analizi.....	55
4.7.1.4. Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Ölçeklerin Analizi.....	52
4.7.2. Demografik Verilere Göre Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Alt Boyutları Analizi.....	54
4.7.2.1. Katılımcıların Doğum Sıraları ile Ölçeklerin Analizi.....	55

4.7.2.2. Katılımcıların Cinsiyetleri ile Ölçeklerin Analizi.....	55
4.7.2.3. Katılımcıların Yaşları ile Ölçeklerin Analizi.....	56
4.7.2.4. Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Ölçeklerin Analizi.....	57
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	60
ÖNERİLER.....	69
KAYNAKÇA.....	70
EKLER.....	78

KISALTMALAR

KÖDÖ : Koşullu Öz-değer Ölçeği

RSA : Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Psikolojik Dayanıklılık Araştırmalarında Ele Alınan Koruyucu Faktörler...	21
Tablo 2. Psikolojik Dayanıklılık Araştırmalarında Ele Alınan Risk Faktörleri.....	24
Tablo 3. Ölçeklere Ve Alt Boyutlarına Ait Güvenilirlik Analizi.....	32
Tablo 4. Katılımcıların Doğum Sıralarına Ait Frekans Analizi.....	33
Tablo 5. Katılımcıların Cinsiyet Ait Frekans Analizi.....	33
Tablo 6. Katılımcıların Yaşlarına Ait Frekans Analizi.....	34
Tablo 7. Katılımcıların Aylık Gelirlerine Ait Frekans Analizi.....	35
Tablo 8. Koşullu Öz-Değer Ölçeği Ve Alt Boyutlarına Ait Tanımlayıcı İstatistikler.....	36
Tablo 9. Koşullu Öz-Değer Ölçeği Maddelerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler.....	37
Tablo 10. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Ve Alt Boyutlarına Ait Tanımlayıcı İstatistikler.....	38
Tablo 11. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Maddelerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler.....	39
Tablo 12. Normallik Testleri.....	40
Tablo 13. Ölçeklere Ait Çarpıklık Ve Basıklık Değerleri.....	41
Tablo 14. Koşullu Öz-Değer Ölçeğinin Alt Boyutları Arasında Pearson Korelasyon Analizleri.....	43
Tablo 15. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği İle Ölçeğin Alt Boyutları Arasında Pearson Korelasyon Analizleri.....	45
Tablo 16. Koşullu Öz-Değer Ölçeği İle Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Arasında Pearson Korelasyon Analizleri.....	47
Tablo 17. Katılımcıların Doğum Sıraları İle Ölçeklerin Analizi - Bağımsız Örneklem T-Testleri.....	49
Tablo 18. Katılımcıların Cinsiyetleri İle Ölçeklerin Analizi - Bağımsız Örneklem T-Testleri.....	50

Tablo 19. Katılımcıların Yaşları İle Ölçeklerin Analizi - One Way Anova Testleri.....	51
Tablo 20. Katılımcıların Aylık Gelirleri İle Ölçeklerin Analizi - One Way Anova Testleri.....	52
Tablo 21. Katılımcıların Doğum Sıraları İle Ölçeklerin Analizi - Bağımsız Örneklem T-Testleri.....	55
Tablo 22. Katılımcıların Cinsiyetleri İle Ölçeklerin Analizi - Bağımsız Örneklem T-Testleri.....	55
Tablo 23. Katılımcıların Yaşları İle Ölçeklerin Analizi - One Way Anova Testleri.....	56
Tablo 24. Katılımcıların Aylık Gelirleri İle Ölçeklerin Analizi - One Way Anova Testleri.....	57

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Katılımcıların doğum sıralarına ait frekans analizi.....	33
Grafik 2. Katılımcıların cinsiyetlerine ait frekans analizi.....	34
Grafik 3. Katılımcıların yaşlarına ait frekans analizi.....	35
Grafik 4. Katılımcıların aylık gelirlerine ait frekans analizi.....	36

EKLER LİSTESİ

- EK-1:** Sosyodemografik Veri Formu
EK-2: Koşullu Öz-Değer Ölçeği ve Kullanım İzni
EK-3: Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Kullanım İzni

ÖNSÖZ

Tez yazma sürecimde değerli bilgi ve birikimleri ile yanımda olan, desteğini ve zamanını esirgemeyen değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Esra Savaş hocama teşekkürlerimi sunarım.

Yüksel lisans sürecimde her zaman destek olan, her soruma cevap veren sevgili arkadaşım Uzm. Psk. Dan. Mehmet Altın'a teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim sırasında zorlandığım derslerimde bana yardımcı oldukları için sevgili arkadaşlarım Seda Yıldız Ünal'a ve Aslı Balcı'ya teşekkür ederim.

Tez yazarken veri toplama sürecimde bana destek olan sevgili arkadaşlarım Seniha Uğurlu İnci'ye ve Esra Dağlı'ya teşekkür ederim.

Yüksek lisans sürecimde bana manevi desteklerini hiç esirgemeyen Gülşan Atmaca Kaya, Beyza Atmaca, Bilal Kaya, Duruhan Tavaslı ve Muammer Yeşilyağcı'ya teşekkür ederim.

Tüm eğitim yaşamım boyunca maddi ve manevi her an yanımda olan, aldığım her kararda arkamda duran ve zorlandığım her an beni destekleyen sevgili annem Nermin Atmaca ve sevgili babam Erol Atmaca'ya sonsuz teşekkürler. İyi ki size sahibim.

Buket ATMACA
İstanbul, 2023

GİRİŞ

Kişinin kendisi ile ilgili hisleri ve duygusal tepkileri öz-değeri oluşturur (Pintrich ve Schunk, 2002). Öz-değer, öz farkındalık, öz inanç, öz saygı gibi kavramlar birbirleriyle iç içe geçmiş olduğu için birbirlerinin yerine kullanıldığı görülmektedir (Butler ve Gasson, 2005). Tüm bu kavramların temelinde kişinin kendisi yani benliği vardır. William James (1890), benliğin iki şekilde ele alınması gerektiğini ifade etmiştir. Öznel olan ben ve nesnel olan ben olarak iki bölümde ele aldığı benlik kavramını hissedeni, değerlendiren, plan yapan yani bireyin süreçte dinamik olduğu benliğe öznel ben, süreçte bireyin pasif olduğu yaşantının nesnesi olan ben için ise nesnel ben kavramlarını kullanmıştır. Düşünen, değerlendiren yani bilişsel olarak aktif olan birey zaman içerisinde kendini incelemeye ve değerlendirmeye başlar. Varlığına yönelik değerlendirmeleri süreç içerisinde onun kendisine ait kalıp düşüncelerini oluşturur. Bireyin hayat akışında kendisiyle ilgili biriktirdiği düşünceler ve duygular öz-değer olarak açıklanır (Baymur, 1978). Birey bu duygu ve düşünceleri ancak kendisine yönelik değerlendirmeler ile kazanabilir. Benliğine yönelik olumlu veya olumsuz her türlü duygu ve düşünce bireyin yaşam şeklini, standartlarını ve psikolojik sağlığını etkiler. Bireyin yaşamına sağlıklı devam edebilmesi ve yaşamdan doyum alabilmesi için önce kendini sevmesi gerekir. Kuzgün (2000), kendini sevmekten farklı olarak tanımladığı öz-değeri bireyin benliğine ilişkin özellikleri içselleştirmesi ve öz saygı kavramlarıyla açıklamıştır. Doğan ve Eryılmaz (2013) yaptıklarını araştırmada yüksek benlik saygısına sahip bireylerin düşük benlik saygısına sahip bireylere göre daha mutlu olduğunu saptamışlardır. Literatürdeki farklı araştırmalarda bu sonucu desteklemektedir. Kişinin kendisini sevmesi kendisine saygı duyması bireyin mutlu olmasını sağlar.

Öz-değer, kişiliğin oluşumuna katkı sağlamaktadır (Zeigler-Hill, Holden, Enjaian, Sourthard, Beseer, Li ve Zhang, 2015). Kişiliğin oluşumunda ve öz-değerin gelişimi için değerlendirmeler çok önemlidir. Yaşadığı çevresindeki ailesinden arkadaşlarına kadar birçok kişinin değerlendirmesi önemlidir ama en önemli konu bireyin kendini değerlendirmesidir (Yeshodhara, Vishalaksh ve Yashodhara, 2012). Öz-değerin farkında olan bireyler günlük rutin işlerinde bile öz-değerlendirme yapma eğilimindedirler. Sürekli olarak sevilip sevilmediklerini, başarılı olup olmadıklarını sorgulayan bilişsel ya da duyuşsal sorular bu değerlendirmelerin yansımasıdır. Bireyin her zaman kontrol edemediği bu dışsal değerlendirme ölçütleri birey için güçtür.

Değerlendirmeler süreç içinde belirginleşmekte ve bireyin kendisiyle ilgili referans noktaları haline gelebilmektedir. Kişinin öz-değer algısı ilişkileri ve kişiliğini olumsuz etkileyen bir noktada ise bu sağlıksızdır. Öz-değer algısını bu şekilde devam ettiren birey kendisini değersiz görür ya da değer görebilmek için farklı davranışlara yönelir.

Uzun yıllar üzerinde çalışılan ve ünlü biliminsanı Adler'in en önemli kavramı olan doğum sırası günümüze kadar bir çok kez incelenmiştir. Adler'e göre hayatın anlamı "*bir topluluk içinde kendine yer bulma*"dır. Adler insanların özünde 2 temel mücadele verdiklerini ortaya atmıştır:*Güç ve İktidar Mücalesi*. Büyük ve küçük çocukların iktidar mücaleleri birbirinden farklıdır. Bu da büyük ve küçük çocuk da farklı davranış kalıplarının oluşmasına neden olur (Adler, 1949). Aile sosyal hayatın başlangıç noktasıdır. Çocuklar yaşam serüvenlerinin en başında bu sosyal ortamda belli davranış kalıplarını öğrenirler. Bu noktada aile çocuğun kişilik özelliklerinin oluşmasında önemli rol oynar. Ailedeki her çocuğun farklı deneyimlerle büyümesinden dolayı farklı düşünce ve davranış kalıplarının oluşması kaçınılmazdır. Bu farklı deneyimler tek çocukların, ilk çocukların, ortanca çocukların ve son çocukların kişilik özelliklerinin birbirinden farklı örüntülenmelerini sağlar.

Dünya üzerindeki her birey yaşam çizgisinin belli noktalarında zorluk yaşar. Bu zorluklara rağmen birey yaşamına devam etmek durumdadır. Ancak her insan aynı olaya aynı tepkiyi veremez. İnsanlar farklı kültür ve farklı yaşam tarzlarıyla büyümektedir. Hayatın her alanında farklı yaşam deneyimleri edinen bireylerin zorlukları göğüsleme şeklinde de farklılıklar vardır. Bazı insanlar yaşanan zorlukları kolay atlatabilirken bazı insanlar için süreç uzar. Bu kişinin psikolojik dayanıklılığıyla ilgilidir.

Rezilyans yani psikolojik dayanıklılık kavramı mekanik disiplinde 'esneyen, kırılmayan' olarak tanımlanmıştır. Daha sonraki yıllarda metafor olarak kabul edilen bu kavram pozitif psikolojide stresle başa çıkma, zor süreçlerden sonra iyileşme olarak kullanılmaya başlanmıştır. Block ve Kremen (1996) ise psikolojik dayanıklılığı bireyin güçlüklerle gösterdiği uyum ve bununla baş etme yeteneği olarak tanımlamıştır.

İnsan dinamik bir yaşam sürmektedir. Yaşam statik değildir. Olaylara karşı esnek olmak ve farklı çözüm becerileri geliştirmek gerekmektedir. Psikolojik dayanıklılığı yüksek bireyler olumsuz yaşam koşullarına kolayca uyum sağlar.

Bu doğrultuda bu araştırmanın problem cümlesi “ilk çocuk ve son çocuklarda koşullu özdeğer ile psikolojik dayanıklılık arasında bir ilişki var mıdır?” şeklinde belirlenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ

1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı ilk ve son çocuklarda koşullu öz-değerin yapılanmasında dışsal ve içsel alanda farklılık olup olmadığını belirlemek ve bu koşullu öz-değer alanlarının psikolojik dayanıklılık ile ilişkisini incelemektir.

1.2 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

İnsanlar farklı yaşantılar ile farklı tecrübeler edinir. Her birey tektir ve biriciktir. Aynı ailede aynı anda yetiştirilen kardeşlerin karakterleri birbirinden farklılık gösterir. Bireyler hayat çizgilerinde çeşitli durumlarla karşılaşır ve bu süreçte gelişir , değişirler. İnsan kendi olma sürecinde aktiftir. İnsanın kendine has nitelikleri bu dinamik yaşantıda yaptıkları ve yapmadıkları ile şekillenir. Yaşanılan olumsuz olaylarla her insan farklı şekilde başa çıkar. Bazı insanlar yaşanılan olumsuzluklara rağmen yaşamına kesintisiz devam edebilirken bazıları bu kadar kolay yapamayabilir. Bu kişinin psikolojik dayanıklılığıyla ilgilidir. Psikolojik dayanıklılığı yüksek olan kişiler daha esnektir. Olumsuzluklara rağmen kolayca toparlanır ve yaşanılan duruma uyum sağlar.

Bu çalışmada bireylerin koşullu özdeğer alanları ve psikolojik dayanıklılıkları ilk ve son çocuklarda incelenecektir. İlk ve son çocuklarda psikolojik dayanıklılık ile koşullu özdeğer arasındaki ilişkiyi inceleyen alanyazında başka bir araştırma olmaması bu çalışmaya özgün değer katan en önemli husus olacaktır. Bu nedenle araştırma alanyazın için önem teşkil etmektedir.

1.3 PROBLEM CÜMLESİ

Bu araştırmanın problem cümlesi “ilk çocuk ve son çocuklarda koşullu özdeğer ve psikolojik dayanıklılık arasında bir ilişki var mıdır?” şeklinde belirlenmiştir.

1.4 ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

H₁:İçsel alandaki koşullu öz-değer düzeyi ile psikolojik dayanıklılık arasında ilişki vardır

H₂:Dışsal alandaki koşullu öz-değer düzeyi ile psikolojik dayanıklılık arasında ilişki vardır

H₃:İçsel koşullu öz-değer puanları ilk çocuk ve son çocuk olma arasında bir ilişki vardır.

H₄:Dışsal koşullu öz-değer puanları ilk çocuk ve son çocuk olma arasında bir ilişki vardır.

H₅:Psikolojik dayanıklılık ile ilk çocuk ve son çocuk olma arasında bir ilişki vardır.

1.5 ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI

- Araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylerin, veri toplama araçlarına samimi ve güvenilir cevaplar verdikleri varsayılmıştır.
- Araştırmada kullanılan ölçme araçları geçerli ve güvenilir kabul edilmiştir.
- Araştırmada örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.6 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

- Araştırma 18-65 yaş arasındaki ilk çocuklar ve son çocuklar sınırlıdır.
- Araştırma Koşullu Öz-Değer Ölçeği'nin ve Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin kapsadığı nitelikler ile sınırlıdır.
- Araştırmaya katılan bireylere ait bilgiler kullanılan Sosyodemografik Veri Formundaki sorular ile sınırlıdır.

1.7 TANIMLAR

Öz-değer: Kişinin kendisi ile ilgili hisleri ve duygusal tepkilerinin toplamı öz-değer olarak adlandırılır (Pintrich ve Schunk, 2002).

Koşullu Öz-değer: Bireyin kendine yönelik sevgisini içsel ya da dışsal birtakım şartlara bağlamasıdır (Crocker, 2002).

Psikolojik Dayanıklılık: Stres verici durumlar karşısında bireyin uyum sağlayarak kendini iyileştirme ve eski haline gelebilme yeteneğidir(Tusaie ve Dyer, 2004).

Gerçek Doğum Sırası: Bireylerin kronolojik doğum sırasını ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 ÖZ-DEĞER ve KOŞULLU ÖZ-DEĞER

Öz-değer; üzerine sayısız makale yazılan, araştırma yapılan çoğu kuramcının kuram teorilerini açıklarken kullandığı temel bir kavramdır. Uzun yıllardır araştırmalara konu olan bu kavram ölçme araçlarının eksikliği, araştırmaların özensiz olması gibi bir çok nedenden dolayı kavramsallaştırılamamıştır. Yıllar süren araştırmalar sonucunda öz-değerin alt boyutları açık bir şekilde tanımlanabilmiştir (Marsh, 1990).

Öz-değer en basit haliyle kişinin kendisini sevmesi, kendisi ile ilgili düşünceleri ve hissettikleridir. Her bireyin kendi ile teması diğerinden farklıdır. Bundan dolayı da öz-değer yapılanma alanları da birbirinden farklılık gösterir. James (1890), her bireyin öz-değerinin farklı boyutlarda yapılandığını, bu boyutların öz-değerin yüksek veya düşük olmasını belirlediğini ifade etmiştir. Gergen ve Gergen (1986), yüksek öz-değere sahip bireylerin toplum önünde kendini, duygularını ve düşüncelerini daha rahat ifade edebildiğini, düşük öz-değere sahip bireylerin ise süreklilikten uzak değişken davranışlar gösterdiğini belirtmişlerdir.

Düşük öz-değere sahip bireyler kendilerinden emin değildir. Başkalarının düşüncelerini çok önemserler ve kabullenilmemekten korkarlar. Davranışları da bundan dolayı tutarsızdır. Yüksek öz-değere sahip bireylerde durum tam tersidir. Davranışları nettir. Özgüveni yüksek olan bu bireyler başkaları tarafından kabul görmemekten ve başkalarının onları değerlendirme ihtimalinden çekinmezler (Baumeister, 1998). Çevresi tarafından kabul görmeyen yüksek öz-değere sahip bireyler bu durumdan etkilenmezler. Çünkü yüksek öz-değere sahip bireylerin özgüvenleri tamdır. Sosyal çevresindekilerle iletişim halinde olacağı aktivitelere yönelirler (Nezlek ve ark., 1997). Düşük öz-değere sahip bireylerde ise kabul görmemek çok büyük bir kayıptır. Kabul görmediklerini düşünerek daha içe kapanık ve utangaç bir tavır sergilerler. Sürekli insanların onların hakkında olumsuz

değerlerdirmeler yaptığı düşüncesiyle çevresindekilere güvensiz yaklaşırlar (Leary ve Baumeister, 2000).

Öz-değerin incelendiği çeşitli araştırmalar gösteriyor ki zor görevleri yüksek öz-değere sahip bireyler düşük öz-değere sahip bireylere göre daha fazla üstlenmektedir (Baumeister, Campbell, Krueger ve Vohs, 2003). Düşük öz-değere sahip bireyler başarısız olmaktan korktukları için cesaret edemezler zor görevlerden kaçınırlar. Ancak yüksek öz-değere sahip bireylerde de zor görevlerin tamamlanması bitirilmesi noktasında bazı eksiklikler yaşanmaktadır. Egolarının doyurulmasından sonraki süreçte işin tamamlanıp tamamlanmamasıyla ilgilenemeyebilirler (Baumeister, Heatherton ve Tice, 1993). Bu da üstlenilen görevin verimli olmamasına neden olabilmektedir. Bundan dolayı, uçlarda yaşanan her özellik veya her duyguda olduğu gibi öz-değerde de yüksek veya düşük öz-değere sahip bireyler için görev başarısızlıkla sonuçlanmaktadır (Heatherton ve Ambady, 1993). Önemli olan görevlere yüksek öz-değerle yaklaşmak değildir. O görev için optimal seviyede olacak ve öz-düzenleme yapılabilecek bir yaklaşımda bulunmaktır. Yapılan araştırmalarda öz-değeri orta derecede olan bireylerin optimal seviyede davranışlar sergilediği ve duygu, düşünce ve davranışları yönetme konusunda en uygun bireyler olduğu belirtilmiştir (Baumeister ve ark., 1993). Öz-değerini arttırmak ve sağlıklı bir öz-değer isteyen bireylerde kaygı azalır, mutluluk artar. Ama bu kısa süreli bir duygu geçişidir (Pyszczynski, Greenberg, Solomon, Arndt ve Schimel, 2004). Baumeister (1998), öz-değerin arttırılması için yapılan çalışmalarda bireylerin oraya gelme nedenlerinin çözüme kavuşturulması gerektiğini, kontrolsüz ve uygun olmayan şekilde öz-değeri arttırılan bireylerin çevreye uyumunun zorlaştığını belirtmiştir.

Öz-değer ile ilgili yapılan çalışmalarda düzey öz-değer düzeyinin tek bir sebebi olmadığı, sosyal problemlere dayalı bir çok sebep olduğu ifade edilmiştir (Baumeister ve ark., 2003). Bireyler yetkin olmadıklarını düşündükleri alanlarda riskli gördükleri görevlerden kaçınmakta ya da yeteneklerinin eksikliğini göstermemek adına bir bahane bulmaktadırlar (Rhodewalt ve Fairfield, 1991; Rhodewalt, Morf, Hazlett ve Fairfield, 1991).

Yüksek öz-değere sahip bireyler düşük öz-değer algısına sahip olan bireylere göre kendilerine daha çok güvenirlere ve gelecek beklenti algıları diğer bireylere göre daha yüksek olup hayata daha pozitif bakarlar (Taylor ve Brown, 1988).

Yüksek öz-değere sahip bireyler öz-değerlendirme yaparken kendilerine karşı daha objektif bakarlar. Hatalı davranış ve tutumlarını görmek, değerlendirmek ve bu hatalarından elde edeceği tecrübeleri gelecekteki yaşantısında kullanmak konusunda düşük öz-değere sahip bireylere göre daha iyidirler (Ross ve Wilson, 2002). Hata yapmaları ve başarısız olmaları onların değersiz hissetmelerine neden olmaz. Hata yaptıklarında mücadeleye devam ederler ve bir sonraki adımda başarılı olabilmek için çabalarlar.

Dykman (1998) öz-değeri ölçeyi amaçlamıştır. Bunun için öz-değer seviyesinin ölçülmesi gerektiğini düşünmüş, bununla birlikte de bireyin sahip olduğu öz-değer hedeflerinin neler olduğunun da belirlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Baumeister ve ark. (2003) ise bireylerin yanlı bir şekilde cevap vereceklerini belirtmişlerdir.

Baumeister ve ark. (2003), öz-değerin herhangi bir testle objektif bir şekilde ölçülemeyeceğini ona uygun olan bir ölçek geliştirilemeyeceğini bir çok kez ifade etmelerine rağmen Baumeister ve arkadaşlarının ölçek hakkındaki görüşleriyle aynı yıl Crocker ve ark. Koşullu Öz-değer Ölçeği'ni geliştirmiş ve yayınlamışlardır.

Koşullu öz-değer, bireyin özdeğerini yapılandığı alanları ifade etmektedir (Crocker ve Wolfe, 2001). Bireyin kendisine sevgi gösterirken bunu bir koşula dayandırarak gerçekleştirmesidir. Koşullu öz-değer modeline göre bireylerin öz-değerlerini yapılandırabilecekleri yedi olası alan (onay alma, aile desteği, fiziksel görünüm, rekabet, akademik yeterlik, Tanrı sevgisi ve erdem) bulunmakta ve bireyin öz-değeri en çok bu alanlarda yaşanan başarı ya da başarısızlıklardan etkilenmektedir (Eroğlu ve Güler, 2015). Bu boyutlar koşullu öz-değerin içsel alanda ve dışsal alanda yapılanması olarak iki gruba ayrılmaktadır. Bu modele göre içsel alanlar; Tanrı sevgisi, erdem ve aile desteği olarak sıralanırken dışsal alanlar; Fiziksel görünüm, onay alma, rekabet ve akademik yeterliktir (Sanchez ve Crocker, 2005). Öz-değeri dışsal alanlar yapılan bireylerin psikolojik rahatsızlıklara eğilimlerinin daha fazla olduğu yapılan araştırmalarca kanıtlanmıştır (Luhtanen ve Crocker, 2005). Yapılan araştırmalarda öz-değeri dışsal alanda yapılan bireylerin romantik ilişkilerde daha bağımlı olduğu (Sanchez ve Crocker, 2005) da belirlenmiştir.

2.1.1. Koşullu Öz-değer Alanları

Crocker ve arkadaşları kişinin öz-değerinin 7 alt boyutta yapılandırılabilceğini belirtmişlerdir. Bunlar; Tanrı sevgisi, erdem, aile desteği, fiziksel görünüm, onay alma, rekabet ve akademik yeterlidir (Sanchez ve Crocker, 2005).

Koşullu Öz-değer Modeli'ne göre kişinin öz-değerinin yapılandığı alt boyutlar ikiye ayrılır. Bu modele göre tanrı sevgisi, erdem ve aile desteği öz-değerin içsel alanda yapılandığını gösterirken fiziksel görünüm, onay alma, rekabet ve akademik yeterlik kişinin öz-değerinin dışsal alanda yapılandığını göstermektedir. Bu alanlar her insanda farklılık gösterdiği gibi her birey, birden çok alanda öz-değerini yapılandırabilmektedir. (Crocker, Karpinsk, Quinn ve Chase, 2003).

2.1.1.1 Akademik Yeterlik

Kişinin öz-değerini akademik yaşantısı üzerinden değerlendiriyorsa yani sınav sonuçlarına, proje puanlarına ve değerlendiricinin yorumlarına göre öz-değerini belirliyorsa bu, bireyin öz-değerini akademik yeterlik üzerinden koşulladığını gösterir. Öz-değerini akademik alanda koşullayan kişiler daha çok çalışıp başarısızlıktan kaçınmak isterler. Motivasyonları çok çalışıp başarılı olmak olan bu kişiler fazla stres ve kendilerinden yüksek beklentisi olduğu için çok çalışmasına rağmen yüksek puan alamamaktadırlar. Bu durum kişinin içsel güdülenmesine zarar verir ve kişinin kendilerine karşı olan tutumunun olumsuzu dönmesine neden olur (Crocker ve ark., 2003).

2.1.1.2. Rekabet

Kişi öz-değerini kendi sahip olduklarından daha çok karşısındakinin sahip olduklarına göre kendi sahip olduklarını kıyaslama veya karşısındakinden daha üstün olmaya çalışma üzerine koşullamış ise bu, kişinin öz-değerinin rekabet alanında koşullandığını gösterir. Bu kişiler kendi yeterlilikleri yerine karşısındakinden ne kadar iyi olduklarını önemserler (Crocker ve ark., 2003). Koşullu öz-değeri rekabet alanında yapılanan bireyler her dk başkalarıyla yarış halindedirler. Amaçları eğlenmek, başarılı olmak, öğrenmek veya bir şey üretmek değil diğerlerini geride bırakmaktır. Bu öz-değer alanına sahip kimseler diğerlerinden üstün olmayı amaçladıkları için diğer insanlar tarafından dışlanabilirler (Crocker, 2002).

2.1.1.3. Onay Alma

Kişi öz-değerini kendi duygu ve düşüncelerinden daha çok karşısındakinin onun ile ilgili duygu, düşünce ve davranışlarına göre koşullamış ise bu, o kişinin öz-değerini başkasının onayına ve başkası tarafından kabul görmeye göre koşulladığını gösterir. Bu kişiler diğer insanların yanında kendi gibi davranmaktan daha çok “ne yaparsam karşımdakinin onayını alırım ve onu etkilerim?” düşüncesiyle hareket ederler. Bu da kişinin benliğine zarar verir. Kendi duygu ve düşünceleri yerine karşısındakinin düşünce ve onayına ihtiyac duyan kişiler bağımlı bir kişilik olabilmektedirler (Crocker ve ark., 2003).

2.1.1.4. Fiziksel Görünüm

Kişi öz-değerini başkalarına nasıl görüldüğüne göre yani boy, kilo, ten rengi, saç şekli, vücut yapısı gibi unsurların başkalarına nasıl görüldüğü üzerine koşullamış ise bu, o kişinin öz-değerinin fiziksel görünüm alanında olduğunu gösterir. Ergenlikte cinsiyet fark etmeksizin fiziksel görünüm bireyler açısından çok büyük önem taşımaktadır. Bu yaşlarda bireylerin öz-değerleri fiziksel görünümüne ait değerlendirmelere göre şekillenmektedir. Crocker ve ark. (2003) tarafından yapılan çalışmalarda dengesizlik ve narsisizmin, koşullu öz-değerin fiziksel görünüm alanında koşullanması ile anlamlı bir şekilde ilişkili olduğu görülmektedir.

2.1.1.5. Tanrı Sevgisi

Kişi öz-değerini Tanrı sevgisine göre koşullamış ise bu, o kişinin Tanrının onu sevdiğini düşündüğü sürece kendine değer vereceğini gösterir. Bu kişiler inandıkları dinin normlarına göre yaşarlar. Tanrının sevgisini kaybetmemek için doğrudan ayrılmazlar. İnandıkları dinin kural ve düzenlemelerini içselleştirmiş olan bu kişiler tanrının kendilerini sevdiklerine inanırlar ve bu onların iyi hissetmelerini sağlar. Bu sevgiyi kaybetmemek için de daima çabalarlar (Crocker ve Wolfe, 2001).

2.1.1.6. Erdem

Kişi öz-değerini erdeme göre koşullamış ise bu o kişinin ahlaki standartlara önem verdiği ve buna göre yaşadığını gösterir. Kendi değeri de bu davranışlara göre şekillenir. Öz-değeri bu alanda koşullanan kişiler doğru ve iyi olma eğilimindedirler.

2.1.1.7. Aile Desteği

Öz-değeri aile desteği alanında olan kişi, aile üyelerinin kendisini değerlendirme ve kendisi hakkındaki düşünlerine göre öz-değerini koşullar. Kişi ailesinin onu ne kadar sevdiğine göre , onu ne kadar desteklediğine göre öz-değerini belirler. Bu kişiler bağımlı kişilik yapısına yatkındırlar (Crocker, 2002).

2.1.2. Koşullu Öz-değer ile İlgili Araştırmalar

Crocker ve Luhtanen (2003), üniversite öğrencilerinin akademik başarıları, öz-değer ve bölüme ait hissetme arasındaki ilişkiyi araştırdıkları bu çalışmada akademik öz-değer puanı yüksek olan bireylerin akademik başarılarının da yüksek olduğu ve başarılı olmalarının kendilerini değerli hissetme düzeylerini artırdığı aynı zamanda bölüme ait hissetme düzeylerinin de artığını bulgulanmıştır. Akademik öz-değer puanı düşük olan bireylerde ise akademik başarılarının düşük olduğu ve bölüme ait hissetmedikleri tespit edilmiştir.

Eroğlu (2014), Sakarya Üniversitesi'nde okuyan 505 öğrencinin katılımıyla riskli İnternet davranışları, siber zorbalık/mağduriyet ve koşullu öz-değer arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu araştırmaya göre siber zorbalık ve siber mağduriyet puanlarının; cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, yaşa ve ailenin aylık gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılırken Öz-değer ile riskli internet davranışları arasında; öz-değerin fiziksel görünüm alanında yapılandırılması ile pozitif , erdem ve aile desteği alanında yapılanması ile negatif yönde bir ilişki olduğu bulgulanmıştır.

Ateş ve Durmaz (2016), fen bilgisi öğretmen adaylarının öz-değer inançlarına bazı değerışkenlerin etkisini araştırdıkları çalışmalarında 250 fen bilgisi öğretmen adayı örneklem olarak seçilmiştir. Araştırma sonuçlarında öz-değer inançları ve yaşam memnuniyetleri yüksek çıkmıştır. Öğretmen adaylarının öz-değer alanlarının cinsiyet ve okul ortalaması değerışkenlerine göre farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Liu ve Huang (2018), 393 lisans öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmada -Koşullu Öz-değer Ölçeği'nin (KÖDÖ) tek boyutlu ele alınmasının depresyon ve öz-değer arasındaki ilişkinin zayıf çıkmasına neden olduğu bilindiği için- koşullu öz-değerin yedi alt alanını negatif ve pozitif olarak iki boyutlu olarak ele alarak depresyon ile koşullu öz-değer ilişkisini incelemişlerdir. Doğrulatoryıcı faktör analizlerinin sonucunda

iki boyutlu Koşullu Öz-değer modelinin yedi alt alanın hepsinde tek boyulu modele göre daha yordayıcı olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Altıntaş (2019), algılanan ebeveyn tutumlarının koşullu öz- değer ile ilişkisini ve algılanan ebeveyn tutumlarının depresyon ile ilişkisini incelediği araştırmada koşullu öz-değer ile depresyon ve algılanan ebeveyn tutumları ölçeklerindeki alt boyutlarda ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Koşullu öz-değerin alt boyutları arasında da anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Temli (2019) üniversite öğrencilerinin saldırganlık eğilimleri ile öz-değer koşulları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmaya 958 kişi katılmıştır. Verilerin analizine göre bireylerin öz-değeri fiziksel görünüm alanında koşullanmış bireylerin saldırganlık puanları da yüksektir. Öz-değeri erdem alanında koşullanan bireylerde ise tam tersi olarak fiziksel saldırganlık puanı düşük çıkmıştır. Koşullu öz-değeri rekabet alt boyutunda koşullanmış bireylerde de fiziksel saldırganlık puanları yüksektir.

Mammadzade (2019), sıra özlemini araştırdığı çalışmada depresyon, somatizasyon ve psikolojik iyi oluş kavramlarının sıra özlemini etkileyip etkilemediğini incelemiştir. İncelediği kavramlarda koşullu öz-değerin düzenleyici rolünü de araştırdığı bu çalışmada üniversite birinci sınıfta eğitim gören 292 kişiye ölçek uygulanmıştır. Veriler analiz edildiğinde koşullu öz-değerin aracı olduğu ve bu aracı olduğu ilişkide psikolojik iyi oluşu ve somatik semptomları yordadığı tespit edilmiştir.

2.2 ADLER ve DOĞUM SIRASI

Adler (1931) yaşam anlamının kişiden kişiye değiştiğini, tek bir anlamın olmadığını söylemiştir. Adler'e göre yaşamın amacı diğerlerine ilgi duymak, onların yararına davranmak ile ilgilidir. Bunu da sosyal ilgi kavramıyla açıklamıştır. Adler; kusurlu olarak tanımladığı suçlu, nevrotik, intihar eden, sapık, sorunlu bireylerin sosyal ilgi eksikliğinden bu durumda olduklarını, hayata öznel anlam yükledikleri için diğerlerine karşı ilgisiz , güvensiz bir noktada durduklarını söyler (Adler,1931).

Adler'e göre her insan dünyaya yetersizlik duygusuyla gelir. İnsanların tüm davranışlarının, seçimlerinin arkasında bu yetersizlik duygusunu ödünleme isteği yatar (Adler, 1931). Üstünlük çabası tüm yaşam boyunca sürer. Yaşam amacına ulaşmak için üstünlük çabası insanı güdüleyen bir unsurdur (Adler, 1930). Yetersizlik duygusu insana çalışma motivasyonu ve buna bağlı olarak da başarı getirebilir. Bireylerin

doğum sıralamasındaki konumlarıyla ilgili yetersizlik hisleri varsa bu o bireylerin uyumsuz kişilik özelliği edinmelerine neden olur. Bundan dolayı doğum sırası kişilik oluşumu için çok önemlidir.

Doğum sırası ile ilgili çalışmaların öncüsü olarak kabul edilen Alfred Adler'e göre doğum sırası kişiliğin bir ifadesidir. İlk çocuk, ortanca çocuk, son çocuk, tek çocuk ve ikiz çocuklar üzerinde bir çok araştırma yapmıştır. Adler, doğduğu sıralamaya göre farklı kişilik özelliklerine sahip olunmasını her çocukta anne baba tutumlarının farklı olmasına, çocukların davranışlarına ve algılamasına göre değişiklik gösterdiğini düşünmektedir.

2.2.1. Adler'e Göre İlk Çocukların Özellikleri

Adler'e göre ilk çocuklar başta tek ve yalnız oldukları için şımartılmışlardır. Sonrasında kardeşi dünyaya geldiğinde bu onun için büyük bir trajedidir. Konumunu kaybetmiştir. Anne ve babanın ilgisini çekmek için büyük bir çaba içine girer. Savaşmak ve direnmek üzerinde bir yaşam sürer. Bir süre sonra bu çabası umutsuzluğa bağlı olarak çekingenliğe, diğerlerine katılamamaya veya tersine daha çok hırçın olmaya dönebilir. Büyük çocuklar geçmişten bahsetmeyi ve geçmişe hayranlık duymayı severler. İlk çocuklar diğer kardeşlere göre daha tutucudur. Kardeşinin doğumuyla gücünü ve otoritesini kaybeden ilk çocuklar otoriteye, kurallara ve kanunlara çok bağlıdırlar. Esneklikten hoşlanmaz ve her şeyi olması gereken kurala göre uygulanması gerektiğini savunurlar (Adler, 1930 ; Adler, 1931).

Adler rüya yorumlarında ilk çocukların kardeşlerinin doğumuyla konumlarının sarsılmasına bağlı olarak sık sık düşme rüyası gördüklerini söylemiştir (Adler, 1931).

2.2.2. Adler'e Göre İkinci Çocukların Özellikleri

İkinci çocuğun durumu diğer çocuklardan farklıdır. Doğduğu anda büyük bir kardeşi vardır. İkinci çocuk ilgi ve sevgiyi her zaman büyük kardeş ile paylaşır. Bu durum ikinci çocukların diğer çocuklara göre iş birliğine daha yatkın olmasına neden olmuştur. İkinci kardeşin diğer kardeşlerinden farklı olmasına neden olan en önemli şey doğduğundan itibaren ondan gelişim, yaş ve tecrübe olarak önde olan bir örnekle büyümesidir. Böyle birinin varlığı ikinci çocukta yarışma hissi oluşturur. Her zaman onu geçmeye çalışır. Adler (1930) "ikinci çocuğu tanımak kolaydır. Sanki bir yarıştaymış, bir iki adım önünde biri varmış ve onu geçmesi için acele etmesi

gerekiyormuş gibi davranır’’ (s.157) demiştir. Sürekli ilk çocuk ile kıyaslanan ikinci çocuk duruma isyan eder. Daha bireyseldir. Güç ve otoriteye bağlı değildir.

İkinci çocuklar arada kalmak istemedikleri için her zaman büyük kardeşi geçmek isterler. İkinci çocuk genellikle ilk çocuktan daha yetenekli ve daha başarılıdır (Adler, 1931). İkinci çocuğun büyük kardeşi geçme arzusu onun genellikle başarılı olmasını sağlar. İkinci çocuklar hırslıdır. Her şeyin mükemmel ve kusursuz olmasını isterler.

Adler (1931), ikinci çocukların rüyalarında genellikle bir yarışta olduğunu, bir trenin arkasından koştuğunu ya da bir bisiklet yarışına katıldığını gördüğünü söylemiştir.

2.2.3 Adler’e Göre Son Çocukların Özellikleri

Diğer çocukları her zaman konumundan edecek bir gelen varken en küçük kardeş için bu durum geçerli değildir. Onu tahtından indirecek biri yoktur. Bu yüzden en çok şımartılan çocuk son çocuktur diyebiliriz. Ondan sonra doğan biri yoktur ama birden fazla örnek alacağı kişi vardır. Bu da rekabet edeceği birden fazla kişi olduğunu gösterir. Bu durum son çocuğu güdüler. Avantajlı bir konumdadır. Aile üyeleri ayrı ayrı onu destekler. Bir şeyi başarmak için güdülenmesini sağlayacak birden fazla uyarana sahiptir. Son çocuk olduğu için dikkatini dağıtacak onu geriye çekebilecek kimse yoktur (Adler, 1931). Son çocuklar bazı yönleriyle ikinci çocuklara benzerler. Dinamik olmaları ve diğerlerini geçme güdüsü ilk ve son çocukta da aynıdır. O da kendini birilerini geçmesini gerektiren bir yarışta hisseder (Adler, 1931). Ama bu son çocuklar ailesinden farklı bir yapıdadırlar. Onların mesleklerinden çok farklı mesleklere yönelebilirler. Böylece onlarla yarışmak yerine farklı meslekte ilerleyebilir o meslekte bireysel olarak onlarla yarışmadan çaba gösterebilirler (Adler, 1931).

Küçük çocuklardan bazıları aile üyelerini geçip ailenin en çalışkanı ve beceriklisi olabilirler. Bu gruptaki çocuklar ailenin kurtarıcısı olabilecek konuma yükleyebilirler. Dezavantajlı olarak görülen diğer gruptaki son çocuklar ise büyük kardeşleri ile olan ilişkilerinden dolayı gelişmeyebilirler. Bu gruptaki son çocukların özgüvenleri düşüktür. Pasiftirler. Bunun sebebi büyük kardeşlerinin aynı gelişimi göstermesidir (Adler, 1927).

2.2.4 Adler'e Göre Tek Çocukların Özellikleri

Tek çocuklar farklı bir trajedi yaşarlar. Büyüme sürecinde her zaman ilgi odağı olan tek çocuklar , ilk çocuklar gibi şımartılmışlardır. Hayattaki amacı da bu ilgiye odaklıdır. Her zaman ilgi odağı olmayı amaçlar. Bu amaç tek çocukların bencil , kıskanç ve bağımlı olmasına neden olur (Adler, 1930).

Tek çocuklar için hayatları aileleri tarafından hep kolaylaştırılmıştır. Önlerindeki engeller kaldırılmıştır. Bundan dolayı da tek çocuklar engellere, sorunlara alışkın değillerdir. Ebeveynlerinin tek seçenekleri oldukları için onlara çok düşkündürler. Ama bu aynı zamanda tüm heveslerini tek çocuklarına yüklemelerine ve o çocuğun bağımlı olmasına da neden olur (Adler, 1931).

Ebeveynleri tek çocuklarına orantısız ilgi gösterirler. Bu ilgi çocuk için baskı olarak yorumlanır. Bu baska çocukta sürekli bir kaygı ve korkuya neden olur. Kendisi için sürekli endişelendiğini görerek büyüyen tek çocuk bir şeyler yapmak istediğinde korkar ve cesaret edemez. Hayatında ailesi tarafından engelleri hep kaldırılmıştır. Kötü şeyleri deneyimlememiştir. Bu da tek çocukların bağımsız hareket edememesine neden olur (Adler, 1931).

Adler (1931) tüm bu özelliklerin kesin bir kural olmadığını söylemiştir. Ama hiçbir zaman ilk çocuğun son çocuk gibi davranışlar göstermeyeceğini de eklemiştir. Adler'e göre yetişkin sayılacak kadar büyüyen bir çocuktan sonra doğan son çocuk , ilk çocuk özellikleri gösterecektir. Kardeşler arasındaki yaş farklı doğum sırası kadar önemlidir. Adler'e göre ideal yaş farkı üçtür (Adler, 1930).

2.2.5 Doğum Sırası ile İlgili Araştırmalar

İnci ve Deniz (2015), Baba Tutumları ile Çocuğun Yaşı, Cinsiyeti, Doğum Sırası ve Kardeş Sayısı Değişkenleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi adlı çalışmalarına 294 anasınıfları ve ilkokul öğrencileri ile babaları katılmıştır. Araştırmada çocuğun doğum sırası ve kardeş sayısı değişkenlerinin anasınıflarına devam eden çocukları olan babaların tutumlarını anlamlı bir şekilde etkilemediği ancak birinci sınıfa devam eden çocukları olan babaların tutumlarını anlamlı bir şekilde etkilediği belirlenmiştir.

Nilüfer ve Çınarbaş (2018), Doğum sırası, algılanan ebeveynlik biçimleri ve erken dönem uyumsuz şemalar arasındaki ilişkiyi incelediklerini bu çalışmaya 18-30 yaş arası anne ve babası evli olan 294 kişi katılmıştır. Araştırmada doğum sırasına ve şema alanlarında herhangi bir ilişki bulunamamıştır. Ancak, büyük ve küçük kardeşler

arasında annelerin algılanan ebeveynlik tutumlarına ilişkin farklılık bulunmuştur. Bu sonuca göre, küçük kardeşler büyük kardeşlere kıyasla annelerinin daha korumacı ve endişeli olduğunu belirtmişlerdir.

Suitör ve Pillemer'in 2007 yılında yaptıkları araştırmada, annelerin favori çocuklarının doğum sırasını belirlemek ve çocuklarını nasıl algıladıklarını ölçmek ölçmek amacıyla 426 anne ve 1822 yetişkin çocuğun ilişkisi incelenmiştir. Son doğan çocukların anneleri tarafından favori olarak görüldükleri, ilk doğan çocukların ise ihtiyaç anında destek ekibi olarak görüldükleri saptanmıştır. Araştırmadaki asıl önemli bulgu ise ortanca çocukların, diğer çocuklar için temsil edilen bu noktalar için çok az tercih edilmesidir.

Steinberg tarafından 2001 yılında yapılan araştırmada ilk doğan çocukların siyasi yaşamda daha çok var olduğu saptanmıştır. Daha önceki yıllarda yapmış olduğu kardeşlerin cinsiyeri, doğum sırası ve ebeveyn kız ilişkisi hakkındaki araştırmalarında da ilk doğan kızların da ilk doğan erkekler gibi siyasi lider olarak siyasi yaşamda var olduğunu belirtmiştir (Steinberg, 2001).

Tek çocukları inceleyen araştırmalara ve analizlere bakıldığında tek çocukların, doğum sırasına göre deavantaj yaşayan çocuklara göre belirgin bir deavantajının olmadığı belirlenmiştir. Diğer çocuklara göre anne ve babalarıyla olan ilişkisinin daha yoğun olduğu saptanmıştır (Fablo ve Polit, 1986).

Psikolojik doğum sırası ve ana babaya bağlanma ilişkisini incelemek için Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitesinde öğrenim gören 193 öğrenci üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (AABÖ) ve Psikolojik Doğum Sırası Envanteri (PBOI) uygulanan bu araştırmada psikolojik doğum sırası değişkenlerinin hepsinin ana babaya bağlanma örüntüsünün anlamlı bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın bulgularından anlaşıldığı üzere ebeveynlerin davranışları çocuğun dünyayı algılayışından meslek seçimine kadar bir çok konuda belirleyicidir (Kalkan ve Odacı, 2010).

Benk (2006), İstanbul Üniversitesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi'nde öğrenim gören 309 üniversite öğrenci üzerinde yapmış olduğu araştırmada mükemmeliyetçi kişilik özellikleri ile psikolojik belirtileri arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler açısından ele almıştır. Araştırmada Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ), Ruhsal Belirti Tarama Listesi (SCL-90) ve Veri

Anket Formu uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere göre ikinci sırada doğan çocuklar en düşük mükemmeliyetçilik puanını alırken, son doğan çocuklar en yüksek ortalamayı almıştır. Psikolojik belirtiler toplam puanlarında ise son doğan çocuk en düşük ortalamayı alırken, ilk doğan çocuk en yüksek ortalamayı almıştır. Mükemmeliyetçilik toplam puanları ile psikolojik belirtiler arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Somatizasyon ve depresyon alt boyutlarında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Kılıç (2015), yaşları 25-45 arasında değişen 252 yetişkin üzerinde yapmış olduğu araştırmada doğum sırasının anksiyete ve depresyon düzeylerine etkisini çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda ilk çocukların anksiyete ve depresyon düzeylerinin diğer çocuklara göre daha fazla olduğu saptanmıştır.

Ay (2015), 100 lise öğrencisi üzerinde yapmış olduğu araştırmada anne baba tutumlarının depresyon ve problem çözme becerilerine etkisini incelemiştir. Doğum sırasının, bireylerin depresyon düzeyleri ve problem çözme becerileri üzerinde anlamlı fark yaratmadığı saptanmıştır.

Güler (2019), 506 katılımcı ile yapmış olduğu araştırmada üniversite öğrencilerinde, siber zorbalık ve psikolojik iyi oluş durumları ile doğum sırasına göre öğrencilerin siber zorbalık ve psikolojik iyi oluş puanlarını da incelenmiştir. 506 katılımcınının 154'ü ilk çocuk, 189'u ortanca çocuk, 163'ü son çocuktur. Araştırma sonuçlarında, doğum sırası ve siber zorbalık arasında anlamlı bir fark bulunamamış, doğum sırası ve psikolojik iyi oluş arasında ise anlamlı bir fark bulunmuştur. Psikolojik iyi oluş puanları son çocuklarda diğer çocuklara göre daha yüksek çıkmıştır.

Aysev (1992), Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Bilim Dalına on yılda getirilen toplam 7582 çocuktan intihar girişimi olan 30 tane çocuğu, yaş, cinsiyet doğum sırası, intihar girişiminin şekli ve intihar ortaya çıkaran yaşam olaylarını baz alarak bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda, cinsiyete göre farklılaşma görülmeksizin ailenin ilk çocuklarında intihar girişimi oranı daha yüksek bulunmuştur.

Buunk (1997), Hollanda'da 200 kişilik bir örneklem üzerinde yaptığı araştırmada kişilik, bağlanma biçimleri ve doğum sırası değişkenleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda ilk çocukların, tek ve son çocuklara göre daha az kıskanç oldukları saptanmıştır.

2.3.PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK/SAĞLAMLIK

Latince resiliens (esnek olma) kökünden gelen psikolojik dayanıklılık, bir maddenin esneyebilmesi, kırılmaması ve ilk haline dönebilmesini ifade etmektedir (Greene, 2002). Fen bilimlerinde maddeleri açıklamak için kullanılan bu kavram daha sonraki süreçte bir metafor haline gelmiş ve zamanla insanlar için kullanılmaya başlamıştır. Resilience kavramı Türkçe'ye uyarlanırken tam bir kelime belirlenememiştir. Resilience kelimesini psikolojik dayanıklılık, yılmazlık, sağlamlık, ego sağlamlığı, dirençlilik ve toparlanma gücü gibi kavramlar karşılamaktadır (Bektaş & Özben, 2016). Evrensel bir tanımda uzlaşımamsına bağlı olarak bir çok farklı şekilde açıklanmıştır. Bireylerin yaşadıkları kriz dönemlerinden sonra kriz öncesi yaşantılarına ve duygu durumlarına geri dönebilmelerini de ifade eden bu kavram aynı zamanda yaşanan duruma karşı direnç gösterme ve krizi kontrol edebilmeyi de kapsar.

ilk kez 1950'li yıllarda Block (1950) tarafından kullanılan psikolojik dayanıklılık kavramı Block (1950) tarafından psikolojik sağlamlığı sorunları kontrol etme ve yönetme kapasitesi olarak tanımlanmıştır. Ramirez (2007) ise psikolojik dayanıklılığı yaşanan olumsuz durumun ardından çabucak eski haline dönebilme, hızlı iyileşme ve kendini toparlayabilme olarak ifade etmiştir.

Psikolojik dayanıklılık kavramı Türkiye'de de bir çok kez araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına baktığımızda birbirinden farklı yorumlar görülmektedir. Terzi (2005), psikolojik dayanıklılık kavramının bir kişilik özelliği olduğunu belirtirken Yılmaz (2008) psikolojik dayanıklılığın kişilikten bağımsız olduğunu bunun bir süreç sonunda kazanılabileceğini ifade etmiştir.

Psikolojik dayanıklılık için evrensel bir tanımlama olmamasına rağmen tanımları incelediğimizde ortak noktalar olduğu görülmektedir. Ortak noktalara baktığımızda psikolojik dayanıklılık bir süreç sonunda edinilen, risk ve koruyucu faktörlere sahip olan, olumsuz durumlara rağmen bireyin iç ve dış dengesinin sağlanması şeklinde açıklanabilir (Demircioğlu ve Yoldaş, 2019).

Masten, Best ve Garnezy (1990) psikolojik dayanıklılığın tanımlarını incelediklerinde ortak noktaları üç başlıkta ele almışlardır. Bunlar;

- Birinci temel psikolojik dayanıklılık özelliği, olumsuz durum ve yaşantıları atlatabilen, sorunlara karşı direnci olduğu düşünülen bireylerin yaşama devam

edebilmelerini sağlayan bir beceriye sahip oldukları inancını tanımlar. Ünlü veya başarılı olmuş kişilerin yaşamlarında bir çok kez olumsuz duruma karşılaşmalarına rağmen hayata devam etmiş olmaları bu psikolojik dayanıklılık özelliğiyle ilişkilidir.

- İkinci temel psikolojik dayanıklılık özelliği, bireyin olumsuz yaşantılara kolay uyum sağlayabilme yeteneği olarak açıklanır. Boşanma, aile içi çatışma yaşanması gibi olumsuz yaşantılardan sonra bireyin uyum sağlayabilmesini ifade eder.
- Üçüncü psikolojik dayanıklılık özelliği ise, bir travma yaşanmasından sonra kişinin onu atlamasını ifade eder. Bireyin bir yakını kaybetmesi, doğal afet yaşaması veya bir kaza geçirmesi gibi durumlardan sonra hayata devam edebilmesini içerir.

2.3.1. Psikolojik Dayanıklılığı Etkileyen Faktörler

Psikolojik dayanıklılık literatürde ilk zamanlar doğuştan getirilen bir özellik olarak ele alınmıştır. Birini psikolojik olarak dayanıklı olarak nitelendirebilmek için risk faktörlerini yönetebilmesi ve normal gelişim göstermesi gerekmektedir (Winders, 2014). Daha sonraki süreçte sadece risk faktörlerinin değil, koruyucu faktörlerin de bulunabileceği, bu iki faktöre bağlı olarak psikolojik dayanıklılığın geliştirilebileceği ifade edilmiştir (Özkan, 2021).

Psikolojik dayanıklılık birebir ilişkilerden, aile ilişkilerinden ve çevresel ilişkilerden etkilenmektedir. Birey olumsuz bir süreç yaşarken ilk risk faktörleri devreye girer. Risk faktörlerinin ardından koruyucu faktörler etki eder ve birey riskli durumun çıkardığı olumsuz duruma uyum sağlar. Bundan dolayı psikolojik dayanıklılık incelenirken risk faktörleri, koruyucu faktörler ve çıkan olumlu sonuçların iyi anlaşılması gerekir (Tümlü ve Receptoğlu, 2012).

Werner (1982), psikolojik dayanıklılığı açıklarken '*incinebilirlik*' kavramından bahsetmiştir. Bu kavram bireylerin olumsuz yaşam deneyimlerinin sonuçlarından etkilenme kapasitesi ile ilgilidir. Birey ne kadar çok olumsuz duruma karşılıyorsa koruyucu faktörlerini de o kadar çok kullanabilmelidir. Her birey yaşamında belli dönemlerden ve evrelerden geçer. Her dönemde olumsuz bir duruma ya da onda kaygı uyandıran bir problemle karşılaşabilme ihtimali olan birey, risk ve

koruyucu faktörleri dengelemeli ve psikolojik dayanıklılığını arttırmak için koruyucu faktörleri geliştirmeye çalışmalıdır (Werner ve Smith, 2001).

2.3.1.1. Koruyucu faktörler

Masten (2001), koruyucu faktörleri riskin etkisini azaltan , yeterliklerini geliştiren ve böylece bireyin sağlıklı uyum sağlamasına yardımcı olan durum olarak nitelendirmiştir. Koruyucu faktörler bireylerin yaşanan olumsuz durumu yönetebilmesini sağlar ve birey daha yapıcı tepkiler verir (Kararımak, 2006). Masten (1994), koruyucu faktörler ve risk faktörlerinin ters orantılı olduğunu ifade etmiştir. Psikolojik dayanıklılığı artan bireyin yaşanan olumsuzluklara karşı stres durumu azalmaktadır.

Koruyucu faktörlere bakıldığında bir çok alt boyut incelenmiştir. İncelenen bu boyutlar bireysel, ailesel ve çevresel koruyucu faktörler olarak üç ana başlıkta detaylandırılmıştır (Demircioğlu ve Yoldaş, 2019).

2.3.1.1.1. Bireysel koruyucu faktörler

Bireysel koruyucu faktörler için net bir tanım ve özellik yoktur. Bir çok araştırmaya konu olan bu kavram için 1991 yılındaki araştırmasında Garnezy (1991) zeka ile ilişkili olduğunu ifade ederken, Dolbier ve Steinhardt (2008) bunu liderlik kavramıyla ilişkilendirmiştir. Ülkemizde yapılan araştırmalara baktığımızda Kararımak (2006), herkes tarafından sevilme , sosyal becerilerin ve özgüven, özsaygı ve özyeterlilik kapasitesinin olmasının bireysel korucu faktör özelliği olduğunu ifade ederken Aksoy (2022), sosyal uyum, güvenli bağlanma ve arkadaş edinme ile açıklamıştır.

2.3.1.1.2. Ailesel koruyucu faktörler

Ailenin yaşam koşulları, ailedeki kişi sayısı ve ailede bulunan bireylerin kişilik özellikleri psikolojik dayanıklılığı arttıran koruyucu faktörlerdir.

Ailesel koruyucu faktörler; ebeveyn çocuk arasındaki pozitif ilişki, ailenin çocuklarını tehlikelerden koruması, tutarlı bir yetiştirme tarzına sahip olunması, ailenin sosyoekonomik düzeyinin yeterli olması, çocuktan gerçekçi beklentilerde bulunulması, fiziksel şiddetten uzak sıcak bir iletişim ortamının olması olarak açıklanabilir ve bu özellikler bireyin psikolojik dayanıklılığını destekler.

Gizir (2007), ailesel koruyucu faktörleri anne ve çocuk arasındaki ilişki, çocuktan olumlu beklentiler içinde olma, anne babanın eğitim düzeyinin iyi olması olarak ifade etmiştir. Kararımak da 2006 yılında yaptığı çalışmada benzer düşüncelerden bahsetmiştir. Ailenin ekonomik düzeyinin iyi olması, sıcak aile bağlarının bulunması, anne baba tutumlarının demokratik olması ailesel koruyucu faktörler olarak nitelendirilmiştir (Kararımak, 2006).

2.3.1.1.3. Çevresel koruyucu faktörler

Çocuklar büyürken etkileşim kurdukları çevrede büyümektedir. Genişleyen çevresinde kabul gören çocuklar için bu durum güçlü bir koruyucu faktör olarak görülmektedir (Criss, Pettit, Bates, Dodge ve Lapp, 2002).

Bireyin çekirdek ailesinden farklı bir yetişkin ile olumlu bir ilişki içinde ve sosyal bir yaşantıda olması (Masten ve Coastworth, 1998), iyi eğitim alabileceği bir okulda okuması (Kararımak, 2006), olumlu bir arkadaş desteğine sahip olması (Gizir, 2007) çevre kaynaklı koruyucu faktörler olarak ifade edilmiştir.

Tablo 1. Psikolojik dayanıklılık araştırmalarında ele alınan koruyucu faktörler

Bireysel Koruyucu Faktörler	Ailesel Koruyucu Unsurlar	Çevresel Koruyucu Unsurlar
Zekâ	Ailenin, yapıyı, sınırları, kuralları, izlemeyi ve öngörülebilirliği sağlaması	Yetenek ve ilgilerin geliştirilmesinin desteklenmesi için verilen rehberlik ve destek
Akademik başarı	Ebeveyn-çocuk arasındaki destekleyici ilişki	Okul veya toplum hayatına katılım için sunulan fırsatlar
Arkadaş edinebilme ve var olan ilişkileri sürdürübilme yeteneği	Ailenin davranış ve değerler için uygulanabilir, gerçekçi ve net beklentiler içinde bulunması	Pozitif normlar
Güvenli bağlanma	Ailenin çocuk eğitiminde tutarlı disipline sahip olması	Fiziksel ve psikolojik güvenlik

Yeterli baş etme ve problem çözüme becerilerine sahip olma	Ailenin tehlikeli ve güvensiz durumlardan çocuklarını koruma işlev	Erken öğrenme için destek
Kolay mizaç	Sorunların çözülmesi için sunulan fırsatlar	Akran / Arkadaş desteği
Cinsiyet	Yeterli sosyoekonomik statüye sahip olma	Etkili toplumsal kaynaklar (nitelikli okullar, eğitim organizasyonları vb.)
Sağlık	Ailenin fiziksel şiddet yerine iletişim temelli disiplin ortamı oluşturması	Akran zorbalığını azaltan okul politika ve uygulamaları
Öz güven	Akraba ve aile dışı yetişkin desteği	Aile ve okul arasındaki pozitif ilişki
Hayata dair amaç ve gerçekçi beklentilere sahip olma		Destekleyici öğretmen ve okul rehberlik ve danışma merkezleri
Özdenetim		
Pozitif düşünce, affedicilik		
Sosyal uyum		
Sağlıklı fiziksel gelişim		

Kaynak: Demircioğlu, H. & Yoldaş, C. (2019). Çocukluk ve Ergenlik Döneminde Psikososyal Risk Faktörleri ve Korumacı Unsurlar . Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi , 18 (1) , 40-48.

2.3.1.2. Risk faktörleri

Her birey yaşamı boyunca birçok kez risk durumlarıyla karşı karşıya kalmıştır. Risk bireylerin psikolojik sağlamlığı için ön koşuldur. Psikolojik dayanıklılık kavramı içerisinde ele aldığımızda risk, yaşanabilecek olumsuz sonuçların tahmin edilebilirliği olarak açıklanabilir. Garnezy (1993), psikolojik dayanıklılığın risk ve olumsuz durumlardan bahsedilmeden açıklanamayacağını tanımının eksik kalacağını ifade etmiştir. Psikolojik dayanıklılıktan söz edebilmek için bireyin risk ya da zorluk yaşamış olması gerekmektedir. Psikolojik dayanıklılık bireyin olumlu sonuçlarını

kapsarken; risk bireyin henüz karşılaşmadığı olumsuz sonuçları içerir (Kaplan, 1999). Olası risklerin çokluğu psikolojik dayanıklılık için önemlidir. Birey ne kadar çok olumsuz durumla karşılaşursa bunların üstesinden gelmek için bireysel özellikleri o kadar çok gelişecektir.

Biyolojik, sosyokültürel, genetik ve demografik özellikleri içeren risk faktörleri ailesel risk faktörleri, çevresel risk faktörler ve bireysel risk faktörleri olarak sınıflandırılmaktadır (Gizir, 2007).

2.3.1.2.1. Bireysel faktörler

Bireysel risk faktörler; cinsiyet, erken doğum, kronik hastalıklar, düşük özgüven, cinsel istismar, agresif kişilik yapısı, düşük zeka düzeyi, madde kullanımı, geçimsiz bir mizaç, utangaç olma, akademik başarısızlık olarak sıralanır.

2.3.1.2.2. Ailesel faktörler

Ailesel risk faktörleri; ebeynlerin boşanması, ebeveynlerinden birinin olmaması, tutarsız anne baba tutumu, aile içi şiddet, ailede ihtmal edilme, aile içi istismar, ebeveyn çocuk arasında sağlıklı iletişimin olmaması, en az 4 çocuğun olduğu kalabalık bir aile olması, kardeşler arası yaş farkının ikiden az olması, evlat edinilme, madde kullanan bi ebevenye sahip olmayı içerir.

2.3.1.2.3. Çevresel faktörler

Çevresel risk faktörler; düşük sosyo-ekonomik düzey, ev veya okulun eksikliği, olumlu rol model olmaması veya az olması, madde kullanımı, göç, işsizlik, hizmetlerin eksikliği, olumsuz akran desteği, yetersiz beslenmeyi kapsar.

2.3.1.3. Olumlu sonuçlar

Olumlu sonuçlar literatüre bakıldığında yeterlilik kavramıyla açıklanmıştır (Masten ve Coatsworth, 1998). Bu kavramlar yaşanan olumsuz durumlara rağmen sağlıklı bir gelişim için bireyin durumlara etkili uyum sağlaması olarak açıklanabilir (Masten ve Coatsworth, 1998). Karşılaşılan zorlayıcı durumlar veya travma oluşturma ihtimali olan olaylardan yüksek psikolojik dayanıklılığa sahip kişiler olumlu ruhsal sonuçlarla çıkarlar.

Masten ve Reed (2002), olumlu sonuçları etkileyen bazı ölçütleri belirlemişler. Bu ölçütler bazıları şu şekildedir;

- Akademik basarının olması
- Mutlu olunması
- Ders dışı etkinliklerin içinde yer alınması
- Psikososyal uyum bileşinin olması
- Yaşam doyumu
- İyilik hali
- Psikolojik sağlığın olması
- Suça yönelik davranışlardan uzak durulması
- Gelişim görevlerinin yerine getirilmesi

Tablo. 2 Psikolojik dayanıklılık araştırmalarında ele alınan risk faktörleri

Bireysel Risk Faktörleri	Ailesel Risk Faktörleri	Çevresel Risk Faktörleri
Erken doğum	Ebeveynlerin hastalığı ya da psikopatolojisi	Ekonomik zorluklar ve yoksulluk
Kronik hastalıklar	Erken yaşta ebeveyn olma	Okul düzeyinde stresli ve travmatik olaylar
Cinsiyet	Ebeveynlerin boşanması, ölümü ya da tek ebeveyn ile yaşamak	Savaş ve doğal afet gibi toplumsal travmalar
Zor kişilik	Aile-çocuk arasındaki uyumsuzluk	Bir yakının ya da arkadaşın kaybı
Güvensiz bağlanma	Yetersiz ebeveynlik	Toplumsal şiddet
Düşük özgüven	Eşler arasındaki çatışma	Akran reddi
Bilişsel, dil ya da motor alanındaki zedelenmeler	Çocuğun fiziksel, duygusal ve cinsel istismarı	Çocuğun fiziksel, duygusal ve cinsel istismarı
Cinsel istismar	Ebeveyn işsizliği	Düşük akademik başarı
Sosyal ilişki becerilerindeki yetersizlikler	Ebeveynlerin madde kullanımı	Toplumun gelişmişlik düzeyi
Davranım Bozukluğu	Cinsel istismar	Kırsal alanda yaşamak
Madde bağımlılığı		Evsizlik

Kaynak: Demircioğlu, H. & Yoldaş, C. (2019). Çocukluk ve Ergenlik Döneminde Psikososyal Risk Faktörleri ve Koruyucu Unsurlar . Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi , 18 (1) , 40-48.

2.3.2. Psikolojik Dayanıklılık ile İlgili Araştırmalar

Luthar (1991), yaşamında bazı olumsuzluklar yaşamış ve sonrasında sosyal yeterlik yani olumlu sonuçlar gösteren öğrencileri incelemek istemiştir. 62'si erkek ve 82'si kadın olan toplam 144 ergen üzerinde bir çalışma yapmıştır. Psikolojik dayanıklılığı yüksek olan bireylerin yaşamlarında daha fazla stresli duruma maruz kaldıkları belirlenmiştir.

Karaaslan (1993), hemşireler üzerinde yaptığı araştırmada posta yoluyla ulaştığı 871 katılımcı örneklem olarak belirlenmiştir. Araştırmanın amacı eğitimci hemşirelerde algılanan rol stresi ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi

incelemektir. Katılımcılara 3 formda soru iletilmiştir. Verilerin analizinde rol stresi ile psikolojik dayanıklılık arasında negatif yönde yüksek ilişki olduğu ortaya konmuştur.

Williams ve Nelson-Gardell (2012), 237 ergenin katılım gösterdiği bu araştırmada cinsel istismara uğramış ergenlerin psikolojik dayanıklılığını etkileyen faktörleri incelemişlerdir. Araştırmadan elde edilen veriler incelendiğinde umut, beklenti, okul bağlılığı, sosyaekonomik düzeyinin iyi olması gibi faktörlerin psikolojik dayanıklılığı yordadığı belirlenmiştir.

Sezgin (2012) , ilköğretim okulu öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerini belli değişkenler açısından incelemek amacıyla Ankara merkezde ilköğretim okullarında öğretmenlik yapan 347 öğretmen üzerinde bir araştırma yapmıştır. Verilerin analizinde psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile branş, cinsiyet, yaş ve mesleki kıdem arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Kaba ve Keklik (2016), Hacettepe Üniversitesi'nde eğitimi alan 196 hazırlık sınıfı öğrencisi ve çeşitli bölümlerdeki birinci sınıfta okuyan 282 öğrenci olmak üzere toplam 478 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan bu araştırmanın amacı üniversiteki birinci yıllarında öğrencilerin uyum süreci, psikolojik dayanıklılık düzeyi ve psikolojik belirtileri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Katılımcılara Üniversite Yaşamı Ölçeği (ÜYÖ), Yılmazlık Ölçeği (YÖ), Kısa Semptom Envanteri (KSE) ve Kişisel Bilgi Formu (KBF) uygulanmıştır. Veri sonuçları analiz edildiğinde hazırlık sınıfı ve birinci sınıf öğrencilerin üniversite yaşamına uyum, psikolojik dayanıklılık ve psikolojik belirti düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Psikolojik semptomları düşük ve psikolojik dayanıklılığı yüksek olan birinci yıl öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Dane ve Olgun (2016), özel diyaliz merkezlerinde hemodiyaliz tedavisi alan 178 hemodiyaliz hastaları üzerinde çalışma grubu oluşturmuştur. Bu araştırmanın amacı hemodiyaliz hastalarının psikolojik dayanıklılık durumları ve bunu etkileyen faktörleri incelemektir. hemodiyaliz tedavisi alan 178 hemodiyaliz hastalarına sosyo-demografik özellikler ve psikolojik dayanıklılık ölçeği uygulanmıştır. Veri sonuçlarına göre pozitif psikolojik bir kavram olarak psikolojik dayanıklılığın demografik faktörlerden aile, yaş gibi etkilenmesi ancak cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çelik, Sanberk ve Deveci (2017), Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü'nde formasyon eğitimi alan 63'ü kadın 77'si erkek toplam 140 aday öğretmen üzerinde araştırma yapmışlardır. Bu araştırmadaki amaç formasyon eğitimi alan öğretmenler üzerinde psikolojik dayanıklılık ve umutsuzluk arasındaki ilişkiyi yaşam doyumu açısından incelemektir. 140 katılımcıya Yaşam Doymu Ölçeği, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık ölçeği ve Beck Umutsuzluk Ölçeği uygulanmıştır. Veri sonuçlarına göre yaşam doyumu ile psikolojik dayanıklılık arasında pozitif yönde bir ilişki varken umutsuzluk ile negatif yönde bir ilişki belirlenmiştir. Sonuçlarla ilişkili olarak aynı zaman psikolojik dayanıklılık ve umutsuzluğun aday öğretmenlerde yaşam doyumunu yordadığı da gösterilmiştir.

Ağırkan ve Kağan (2017), Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 3766 öğrenci arasından tabakalı örneklem yöntemiyle belirlenen 200'ü erkek (%36,3) ve 351' i kız (%63,7) olmak üzere toplam 551 öğrenci üzerinde çalışma grubu oluşturulmuştur. Bu araştırmanın amacı değer yöneliğim ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. 551 öğrenciye Portre Değerler Anketi (PDA57), Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (PDÖ) ve araştırma kapsamında hazırlanan Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Veri sonuçlarına göre öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinin yaklaşık %33' ünün anlamlı birer yordayıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Cevizci ve Müezz'in (2019), 56'sı kadın 46'sı erkek olmak üzere toplam 106 sağlık personeli üzerinde yapmış oldukları bu araştırmadaki amaç sağlık çalışanlarının psikolojik açıdan yaşadıkları sorunlara farkındalık kazandırmak ve psikolojik dayanıklılık ile ilişkili ruh sağlıklarını iyileştirme yönünde ilerlemelerini sağlamaktır. 106 katılımcıya yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeği ve sosyo-demografik bilgi formu uygulanmıştır. Araştırma sonuçları analiz edildiğinde sağlık personellerinin psikolojik belirtileri ile psikolojik dayanıklılık puanları arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Güler ve Süslü (2021) bu araştırmasında 2019-2020 öğretim yılında Gaziantep ilindeki 800 (453 kadın, 347 erkek) lise öğrencisi üzerinde çalışma grubu oluşturmuştur. Bu araştırmanın amacı ergenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ve duygusal özerklik düzeyleri arasında ki ilişkiyi incelemektedir. 800 lise öğrencisine Ergen Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ile Deniz, Çok ve Duyan (2013) tarafından Türkçeye uyarlanan "Duygusal Özerklik Ölçeği uygulanmıştır. Veri sonuçlarına göre

psikolojik dayanıklılık puanlarının sosyo-ekonomik düzey değişkenlerine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1 Araştırma Konusu ve Kapsamı

Temel amacı ilk çocuk ve son çocuklarda koşullu öz-değer ile psikolojik dayanıklılık ilişkisinin belirlenmesidir. Bu kapsamda evreni temsil edeceği varsayılarak İstanbul Ataşehir ilçesinde 18-65 yaş aralığında bulunan 385 ilk ve son çocuğa uygulanan anket verileri kullanılmıştır.

3.2 Araştırmanın Yöntem ve Tekniği

Araştırmanın kavramsal bölümlerinin oluşturulmasında literatür taraması yönteminden yararlanılmıştır. İlk çocuk ve son çocuklarda koşullu öz-değer ile psikolojik dayanıklılık ilişkisinin çeşitli değişkenlere göre incelendiği bu araştırmada ilişki tarama modeli yöntemi kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki veya daha fazla değişkenin birlikte değişip değişmediğini saptamaya çalışan yöntemdir (Karasar, 2011). Verilerin toplanacağı örneklem Raosoft uygulaması kullanılarak Ataşehir ilçesinde yaşayan 423.127 (TÜİK) kişi için %95 güven düzeyi ve %5 hata payına göre en az 384 kişi olarak belirlenmiştir. Araştırmanın uygulama bölümünde nicel veri toplama yöntemlerinden anket yöntemi kullanılmış ve katılımcılara Koşullu Öz-Değer Ölçeği, Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve sosyodemografik veri formu uygulanmıştır. Toplanan veriler incelenerek eksik ve hatalı yanıtta sahip olan ölçekler veri setinden çıkarılmıştır. Toplam 6 adet hatalı ölçek çıkarılarak kalan 385 ölçek analiz edilmiştir. Veriler kişisel bilgisayarımda şifreli dosyada 7 yıl sonra imha edilmek üzere saklanmaktadır. Verilerin analizi için SPSS 25.0 programından yararlanılmıştır. Kullanılan ölçeklere ve alt boyularına ayrı ayrı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testleri yapılmıştır. Sadece test sonuçlarının yanıltıcı olabilmesine karşın çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Bağımsız değerlerin analizi için bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi ve tukey post-hoc testi kullanılmıştır. Ölçekler ve alt boyutları arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığını belirlemek için ve ölçekler ile sosyodemografik veri formundaki değişkenlerin anlamlı farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Araştırmada veriler anket yöntemiyle Google Form'dan elde edilmiştir. Basım ve Çetin (2011) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Çetin, Akın ve Eroğlu (2011) tarafından Türkçe güvenilirlik geçerlilik çalışmaları yapılan Koşullu Öz-Değer Ölçeği (KÖDÖ) yazarlardan izin alınarak katılımcılara uygulanmıştır.

Anket çalışması dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde tez hakkında açıklama ve gönüllü onam formu bulunmaktadır. Sadece gönüllü onam formunu onaylayan katılımcılar diğer bölümlere geçebilmektedir.

İkinci bölümde katılımcılara doğum sırası, cinsiyet, yaş ve gelir düzeyinden oluşan dört soruluk bir sosyodemografik veri formu uygulanmıştır. Soruları cevaplamak ortalama 3 dakika sürmektedir.

Üçüncü bölümde katılımcıların koşullu öz-değer yapılanma alanlarını belirlemek için Koşullu Öz-değer Ölçeği (KÖDÖ) uygulanmış ve dördüncü bölümde de katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarını belirlemek için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (RSA) uygulanmıştır.

3.2.1 Koşullu Öz-değer Ölçeği (KÖDÖ)

Koşullu Öz-Değer Ölçeği Crocker ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilmiş olup bireylerin özdeğerlerini oluşturdukları olası alanları belirlemeyi amaçlamıştır. 2011 yılında Çetin ve arkadaşları tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. 35 maddeden ve 7 alt boyuttan oluşmaktadır. Maddeler 7'li likert tipindedir (1:Kesinlikle Katılmıyorum,2: Katılmıyorum, 3: Bazen Katılmıyorum, 4:Kararsızım, 5: Bazen Katılıyorum , 6: Katılıyorum 7: Kesinlikle Katılıyorum). Ölçeğin alt boyutları fiziksel görünüm (5 madde), Tanrı sevgisi (5 madde), aile desteği (5 madde), rekabet (5 madde), akademik yeterlik (5 madde), erdem (4 madde) ve onay almadır(4 madde). Ölçekte ters puanlanması gereken maddeler bulunmaktadır. Aile desteği alt ölçeğinde 10. maddenin, akademik yeterlik alt ölçeğinde 13. maddenin, fiziksel görünüm alt ölçeğinde 4. ve 30. maddelerin ve onay alma alt ölçeğinde 6., 15. ve 23. maddelerin ters puanlanması gerekmektedir. Ölçek puanlanırken her alt ölçeğe ait toplam puan, o alt ölçekteki maddelerin toplanıp beşe bölünmesiyle elde edilir. Alt ölçekler ve puanları gruplandırılarak koşullu öz-değerin dışsal alanda veya içsel alanda yapılanması hakkında sonuç elde edilir. Koşullu Öz-değer ölçeğinde ölçeğin bütününe karşılık gelen toplam puan bulunmamaktadır. 6. ve 34. maddeler Türkçe formuna

uygun olmadığı için testten çıkarılmıştır. Ölçek Türkçe formuna 33 madde ile uyarlanmıştır. Soruların ortalama cevaplama süresi 15 dakikadır.

3.2.2 Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (RSA)

Friborg, Hjemdal, Rosenvinge ve Martinussen tarafından 2003 yılında geliştirilen Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması 2011 yılında Basım ve Çetin tarafından yapılmıştır. Ölçek ilk çalışmalarda 5 alt boyuttan oluşurken Friborg ve arkadaşları alt boyularından bir tanesini 2 ayrı başlığa ayırarak ölçeğe günümüzdeki 6 alt boyutlu son şeklini vermişlerdir. Ölçeğin alt boyutları şu şekildedir: Kendilik algısı, Gelecek algısı, Yapısal stil, Sosyal yeterlilik, Aile uyumu ve Sosyal kaynaklar.

Ölçek 33 maddeden oluşmaktadır. Soruları cevaplamak için ortalama 10 dakika gerekmektedir. Cevaplar için 5 kutucuk vardır. Kutucukların sağında ve solunda soru maddesine uygun olarak olumlu ve olumsuz cümleler bulunmaktadır. Olumlu ve olumsuz cümleler önyargı oluşturmamak için bir tarafta toplanmamış dönüşümlü olarak rastgele yerleştirilmiştir. RSA'da belirlenmiş bir puan aralığı yoktur. Cevapların işaretlendiği kutucuk soldan sağa doğru "1-2-3-4-5" olarak puanlanmıştır. Ölçekte ters maddeler bulunmaktadır. Ters maddeler şu şekildedir "1, 3, 4, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 23, 24, 25, 27, 31, 33". Ters maddeler için de puanlama soldan sağa doğru "5-4-3-2-1" şeklindedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 121'dir.

3.3 Evren ve Örneklem

Araştırmayı değerlendirebilmek için canlı ve cansız varlıklardan oluşan verilerin elde edileceği bütüne evren denir (Kadioğlu, 2021). Araştırma yapmak istenilen grubun tümüne ulaşamayacağı için evreni temsil edileceği varsayılan bir örneklem belirlenir.

Bu araştırmanın evreni İstanbul Ataşehir ilçesinde yaşayan 423.127 (TÜİK) kişiden oluşmaktadır. Katılımcı sayısı Raosoft uygulaması kullanılarak en az 384 kişi olarak belirlenmiş ve Ataşehir ilçesinde yaşayan 391 kişiye anket uygulanmıştır. Hatalı 6 anket veri setinden çıkarılmış ve 385 anketin verileri araştırmada kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. ARAŞTIRMANIN İSTATİSTİKSEL BULGULARI

Ölçek sonuçlarının analizi bu bölümde yapılmıştır. Verilerin analiz edilebilmesi için veri sonuçları önce Excel'e geçirilmiş daha sonra IBM SPSS 25.0 programına aktarılmıştır. Analizlerde Koşullu Öz-değer Ölçeği ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'ne ait güvenilirlik analizine bakılmıştır ve katılımcıların demografik verilerine ait frekans analizleri yapılmıştır. Ayrıca ölçeklere ait tanımlayıcı istatistikler tespit edilmiştir ve ölçeklerin ve alt boyutlarının birbirleri ile ilişkisi araştırılmıştır. Katılımcıların demografik verilerine göre koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarının ve psikolojik dayanıklılık ölçeğine ait farklılaşma durumları incelenmiştir. Analizlerde tanımlayıcı istatistikler yüzde (%), frekans (n), standart sapma, ortalama, minimum ve maksimum olarak belirtilmiştir.

4.2. Güvenilirlik Analizi

“Araştırmalarda çoğunlukla analizler gerçekleştirilmeden önce verinin analize uygun güvenilirlik derecesinde olup olmadığı test edilir. Güvenirlilik bir ölçekte tüm değişkenlerin birbiri ile tutarlılığını ve iç uyumunu ortaya koyan bir kavramdır.” (Kurtuluş, 2010) “Güvenirlilik bireylerin test maddelerine verdikleri cevaplar arasındaki tutarlılık olarak tanımlanabilir. Güvenirlilik testin ölçmek istediği özelliği ne derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir. Testin güvenilirlik katsayısı olarak hesaplanan (r), test puanlarına ilişkin bireysel farklılıkların ne derece gerçek ve ne derece hata faktörüne bağlı olduğunu yorumlamak amacıyla kullanılmaktadır. Test maddelerine verilecek cevapların üç veya daha fazla seçenekli olması durumunda cronbach (α) katsayısı kullanılır.” (Büyüköztürk, 2007)

“15 maddelik bir ölçekten hesaplanan Alfa değerine standart alfa denir ve değeri 0.75'in üstündeyse güvenilirliği yüksek, 0.50 ila 0.75 arasındaki değerlerde güvenilirliği orta, 0.50'in altı ise güvenilirliği düşük kabul edilir. 15'in üstünde

maddesi olan bir ölçekten hesaplanan Alfa katsayısı ise 0.90 ve üstü mükemmel güvenilir, 0.70 ila 0.90 arası yüksek güvenilir, 0.50 ila 0.70 arası orta güvenilir, 0.50'in altı ise düşük güvenilirliktedir.” (Hinton, Brownlow ve McMurray, 2004)

Bu çalışmada da kullanılan ölçeklerin güvenilirliğinin test edilmesinde cronbach alfa katsayısı kullanılmıştır.

Tablo 3. Ölçeklere ve alt boyutlarına ait güvenilirlik analizi

	Cronbach	
	Alfa	Madde Sayısı
Fiziksel Görünüm	,720	5
Tanrı Sevgisi	,915	5
Rekabet	,810	5
Erdem	,798	4
Onay Alma	,699	4
Aile Desteği	,734	5
Akademik Yeterlilik	,773	5
İçsel Koşullu Öz-Değer Alanı	,885	14
Dışsal Koşullu Öz-Değer Alanı	,589	19
Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	,831	33
Yapısal Stil	,524	4
Gelecek Algısı	,584	4
Aile Uyumu	,697	6
Kendilik Algısı	,613	6
Sosyal Yeterlilik	,669	6
Sosyal Kaynaklar	,644	7

Tablodaki koşullu öz-değer ölçeği ve psikolojik dayanıklılık ölçeğine ait güvenilirlik analizindeki cronbach alfa katsayısı incelendiğinde değerlerin ,524 ile ,915 arasında olduğu dolayısıyla ölçeklerin ve alt boyutlarının güvenilir bir şekilde ölçümlendiği anlaşılmıştır.

4.3. Demografik Verilere Ait Frekans Analizi

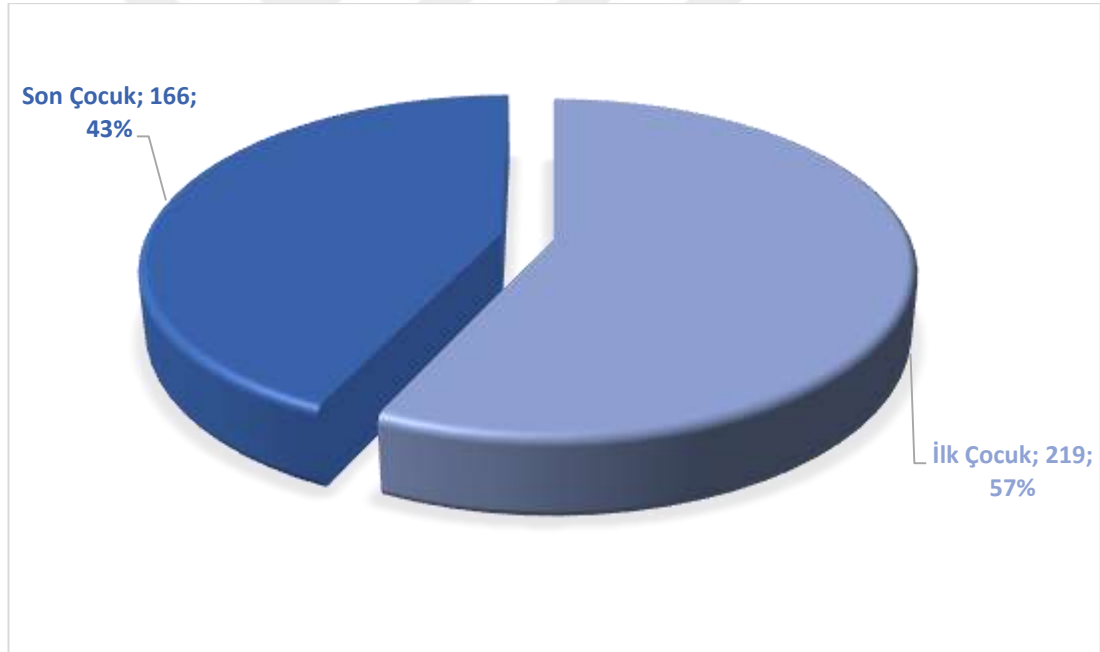
Ankete katılan 385 kişinin demografik verilerine ait frekans bilgileri analiz edilerek aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 4. Katılımcıların doğum sıralarına ait frekans analizi

	N	%	Geçerli %	Kümülatif %
Doğum Sırası	İlk Çocuk	219	56,9	56,9
	Son Çocuk	166	43,1	100,0
Toplam	385	100,0	100,0	

Katılımcıların 219'u (%56,9) ilk çocuk ve 166'sı (%43,1) son çocuktur.

Grafik 1. Katılımcıların doğum sıralarına ait frekans analizi

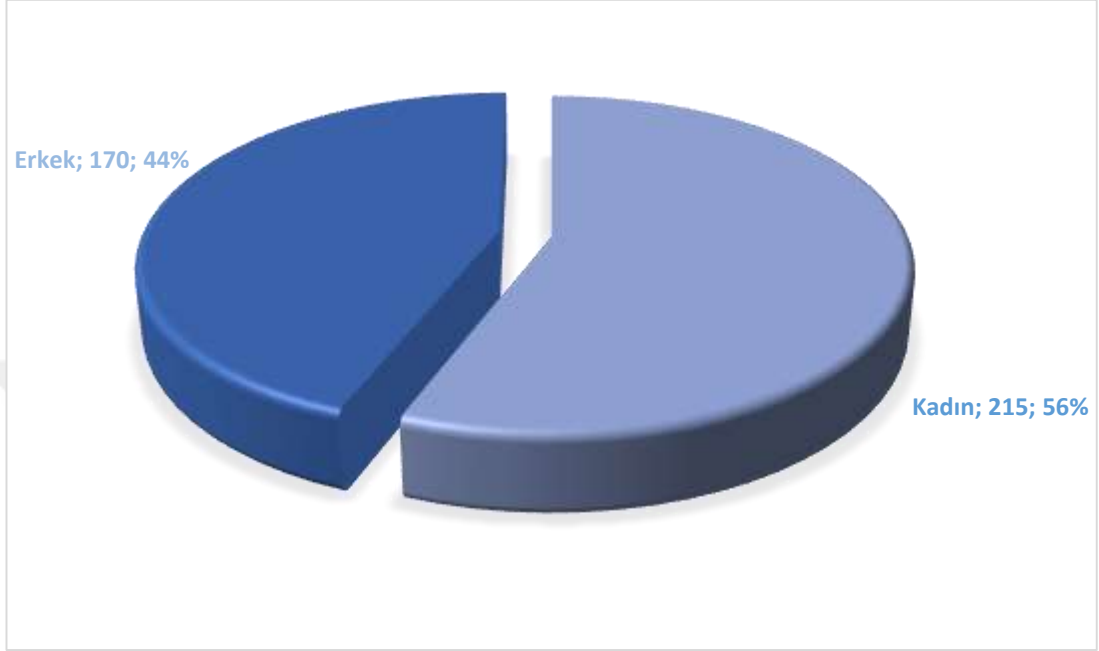

Tablo 5. Katılımcıların cinsiyet ait frekans analizi

	N	%	Geçerli %	Kümülatif %	
Cinsiyet	Kadın	215	55,8	55,8	55,8
	Erkek	170	44,2	44,2	100,0
Toplam	385	100,0	100,0		

Katılımcıların 215'i (%55,8) kadın ve 170'i (%44,2) erkektir.

Grafik 2. Katılımcıların cinsiyetlerine ait frekans analizi

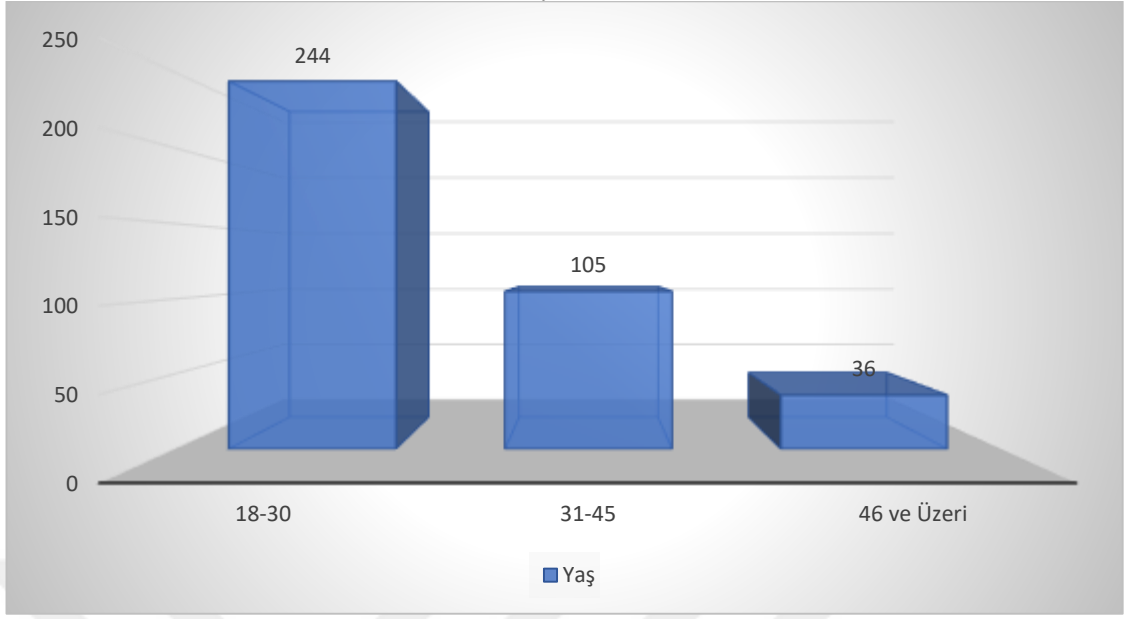

Tablo 6. Katılımcıların yaşlarına ait frekans analizi

		N	%	Geçerli %	Kümülatif %
Yaş	18-30	244	63,4	63,4	63,4
	31-45	105	27,3	27,3	90,6
	46 ve Üzeri	36	9,4	9,4	100,0
Toplam		385	100,0	100,0	

Katılımcıların 244'ü (%63,4) 18-30, 105'i (%27,3) 31-45 ve 36'sı (%9,4) 46 ve üzeri yaşındadır.

Grafik 3. Katılımcıların yaşlarına ait frekans analizi

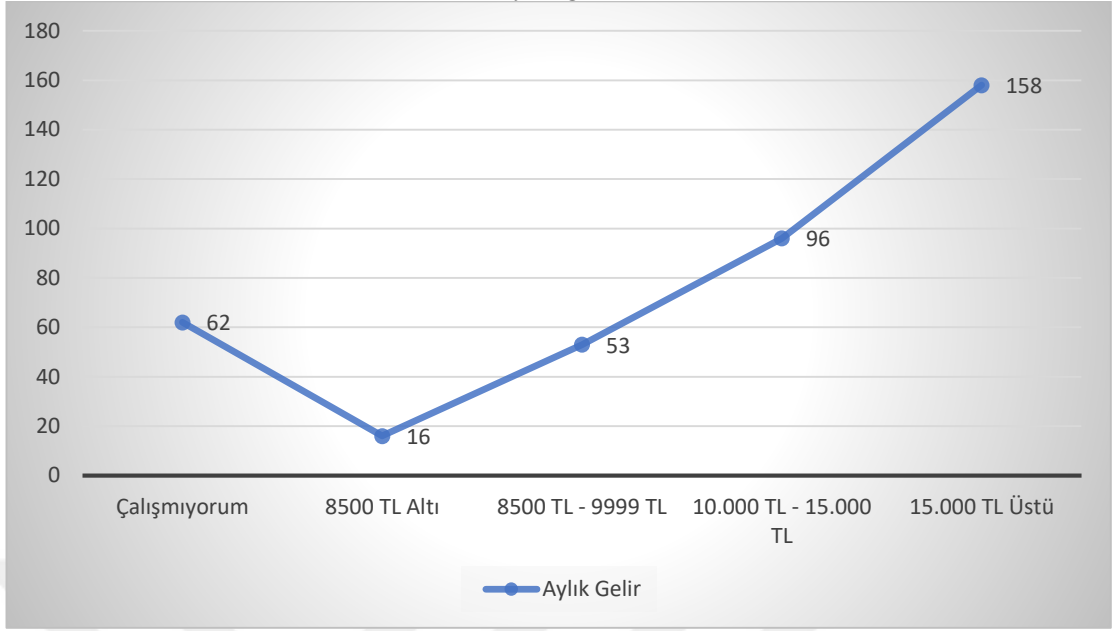

Tablo 7. Katılımcıların aylık gelirlerine ait frekans analizi

		N	%	Geçerli %	Kümülatif %
Aylık Gelir	Çalışmıyorum	62	16,1	16,1	16,1
	8500 TL Altı	16	4,2	4,2	20,3
	8500 TL - 9999 TL	53	13,8	13,8	34,0
	10.000 TL - 15.000 TL	96	24,9	24,9	59,0
	15.000 TL Üstü	158	41,0	41,0	100,0
Toplam		385	100,0	100,0	

Katılımcıların 16'sı (%4,2) 8500 TL altı, 53'ü (%13,8) 8500 TL – 9999 TL, 96'sı (%24,9) 10.000 TL – 15.000 TL ve 158'i (%41,0) 15.000 TL üstü gelire sahiptir. Katılımcıların 62'si (%16,1) çalışmamaktadır.

Grafik 4. Katılımcıların aylık gelirlerine ait frekans analizi

4.4. Ölçeklere Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Koşullu öz-değer ölçeğine, ölçek maddelerine ve alt boyutlarına ait tanımlayıcı istatistikler aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 8. Koşullu öz-değer ölçeği ve alt boyutlarına ait tanımlayıcı istatistikler

	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Fiziksel Görünüm	1,20	7,00	4,40	1,24
Tanrı Sevgisi	1,00	7,00	4,07	1,93
Rekabet	2,20	7,00	5,30	,96
Erdem	1,00	7,00	5,06	1,46
Onay Alma	1,00	7,00	3,52	1,37
Aile Desteği	2,80	7,00	5,15	,97
Akademik Yeterlilik	3,20	7,00	5,12	,84
İçsel Koşullu Öz-Değer Alanı	1,40	7,00	4,70	1,23
Dışsal Koşullu Öz-Değer Alanı	1,98	6,94	4,46	,93

Tablodaki verilere göre 385 katılımcının fiziksel görünüm düzeyleri 4,40, tanrı sevgisi düzeyleri 4,07, rekabet düzeyleri 5,30, erdem düzeyleri 5,06, onay alma düzeyleri 3,52, aile desteği düzeyleri 5,15 ve akademik düzeyleri 5,12 olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların içsel koşullu öz-değer alanı ortalaması 4,70 ve dışsal koşullu öz-değer alanı ortalaması 4,46 olarak bulunmuştur.

Tablo 9. Koşullu öz-değer ölçeği maddelerine ait tanımlayıcı istatistikler

	Ortalama	Standart Sapma
1.Çekici görüdüğümü düşündüğümde, kendimi iyi hissederim.	5,86	1,72
2.Kendime verdiğim değer Allah sevgisine dayanmaktadır.	3,78	2,14
3.Bir görev veya beceride diğerlerinden daha iyi performans sergilediğimde kendimi değerli hissederim.	5,89	1,55
4.Öz-saygım, bedenimin nasıl görüldüğü ile ilgili düşüncelerimle ilişkili değildir.	2,98	1,97
5.Ahlaki açıdan doğru olmadığını bildiğim bir şeyi yapmam, kendime saygımın kaybolmasına yol açar.	5,43	1,63
7.Aile üyelerimin beni sevdiğini bilmem, kendimi iyi hissetmemi sağlar.	5,85	1,51
8.Allah'ı sevmek kendimi değerli hissetmemi sağlar.	4,44	2,28
9.Diğerleri bana saygı göstermezse ben de kendime saygı duyamam.	2,86	1,79
10.Kendine verdiğim değer, aile üyelerimle olan ilişkilerimin kalitesinden etkilenmez.	4,22	1,98
11.Ahlaki ilkelerime uygun davrandığımda kendime saygım artar.	5,66	1,56
12.Bir işte diğerlerinden iyi olduğunu bilmem öz-saygımı artırır.	5,70	1,57
13.Kendim ile ilgili olumlu ya da olumsuz düşüncelerim, okuldaki performansıma bağlı değildir.	4,44	1,90
14.Ahlaki ilkelere uygun bir yaşam sürmeseydim, kendime saygı duymazdım	4,54	2,02
15.Diğer insanların benim hakkındaki düşünceleriyle ilgilenmem.	3,93	1,83
16.Aile üyelerimin benimle gurur duyması kendime verdiğim değeri artırır.	5,69	1,60
17.Kendime duyduğum saygı, yüzümün ne kadar çekici görüldüğünden etkilenir.	3,67	2,09
18.Allah sevgim olmazsa kendime olan saygımı yitiririm.	3,49	2,21
19.Okulda başarılı olmak öz-saygımı artırır.	5,47	1,67
20.Diğerlerinden iyi olmam, kendime saygı duymamı sağlar.	5,24	1,72
21.Çekici görünmediğimi düşünmem, öz-saygımı yitirmeme yol açar.	3,59	1,92
22.Akademik performansımın yeterli olduğunu düşünmem, kendimi iyi hissetmemi sağlar.	5,72	1,54
23.Diğerlerinin benim hakkındaki düşünceleri kendime yönelik düşüncelerimi etkilemez.	4,31	1,97
24.Aile üyelerimin beni sevmediğini hissettiğimde kendime saygım azalır.	4,19	1,94

25.Kendime verdiğim değer, başkalarıyla yarıştıgımda sergilediğim performansın düzeyinden etkilenir.	4,02	2,08
26.Allah'ın beni sevdiğini hissettiğimde öz-saygım artar.	4,42	2,31
27.Kendime gösterdiğim saygı akademik performansımdan etkilenir.	4,58	1,96
28.Ahlakdışı bir şey yapsaydım kendime olan saygımı yitirirdim.	4,61	2,12
29.Ailemin bana gösterdiği özen öz-saygım için önemlidir.	5,38	1,69
30.Öz-saygım, kendimi çekici görüp görmediğime bağlı değildir	4,51	1,96
31.Allah'a itaat etmiyor olduğumu düşündüğümde, kendimi kötü hissederim.	4,23	2,21
32.Kendime verdiğim değer rekabete dayalı işlerde gösterdiğim performanstan etkilenir.	4,55	1,90
33.Akademik performansımın yeterli olmadığında, kendimi kötü hissederim.	4,70	1,96
35.Öz-saygım, başkalarının benim hakkımdaki düşüncelerine bağlıdır.	3,45	1,98

Tablodaki veriler incelendiğinde katılımcıların koşullu öz-değer ölçeği maddelerinden en fazla 03 numaralı (5,89) maddeye (Bir görev veya beceride diğerlerinden daha iyi performans sergilediğimde kendimi değerli hissederim.) katıldıkları, en az 09 numaralı (2,86) maddeye (Diğerleri bana saygı göstermezse ben de kendime saygı duyamam.) katıldıkları tespit edilmiştir.

Psikolojik dayanıklılık ölçeğine, ölçek maddelerine ve alt boyutlarına ait tanımlayıcı istatistikler aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 10. Psikolojik dayanıklılık ölçeği ve alt boyutlarına ait tanımlayıcı istatistikler

	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	2,42	4,76	3,75	,49
Yapısal Stil	1,25	5,00	3,50	,89
Gelecek Algısı	1,50	5,00	3,80	,74
Aile Uyumu	1,50	5,00	3,64	,78
Kendilik Algısı	1,83	5,00	3,72	,70
Sosyal Yeterlilik	1,50	5,00	3,70	,79
Sosyal Kaynaklar	2,43	5,00	4,08	,61

Tablodaki verilere göre 385 katılımcının psikolojik dayanıklılık düzeyleri 3,75, yapısal stil düzeyleri 3,50, gelecek algısı düzeyleri 3,80, aile uyumu düzeyleri 3,64, kendilik algısı düzeyleri 3,72, sosyal yeterlilik düzeyleri 3,70 ve sosyal kaynaklar düzeyleri 4,08 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 11. Psikolojik dayanıklılık ölçeği maddelerine ait tanımlayıcı istatistikler

	Ortalama	Standart Sapma
1. Beklenmedik bir olay olduğunda...	2,51	1,37
2. Gelecek için yaptığım planların...	3,77	1,26
3. En iyi olduğum durumlar şu durumlardır...	2,65	1,47
4. ...olmaktan hoşlanıyorum	3,10	1,46
5. Ailemin, hayatta neyin önemli olduğu konusundaki anlayışı...	2,79	1,43
6. Kişisel konuları ...	3,75	1,39
7. Kişisel problemlerimi...	4,03	1,07
8. Gelecekteki hedeflerimi...	2,27	1,29
9. Yeni bir işe/projeye başladığımda ...	3,61	1,42
10. Benim için sosyal ortamlarda rahat/esnek olmak...	4,12	1,12
11. Ailemle birlikteyken kendimi hissedirim	1,82	,97
12. Beni ...	1,77	1,06
13. Yeteneklerim...	2,11	1,20
14. Geleceğimin ... olduğunu hissediyorum	2,25	1,26
15. Şu konuda iyiyimdir...	2,89	1,48
16. Yeni arkadaşlık konusu ... bir şeydir.	2,47	1,48
17. Ailem şöyle tanımlanabilir ...	3,73	1,40
18. Arkadaşlarımın arasındaki ilişkiler ...	4,09	1,07
19. Yargılarıma ve kararlarıma ...	4,03	,99
20. Geleceğe dönük amaçlarım ...	3,90	1,10
21. Kurallar ve düzenli alışkanlıklar ...	3,90	1,22
22. Yeni insanlarla tanışmak ...	3,71	1,35
23. Zor zamanlarda, ailem ...	2,28	1,21
24. Ailemden birisi acil bir durumla karşılaştığında...	1,92	1,15
25. Diğerleriyle beraberken	1,98	1,12
26. Başka kişiler söz konusu olduğunda, ailem şöyle davranır:	3,97	1,11
27. Destek alırım	1,90	1,14
28. Zor zamanlarda ... eğilimim vardır	3,45	1,32
29. Karşılıklı konuşma için güzel konuların düşünülmesi, benim için...	3,91	1,09
30. İhtiyacım olduğunda ...	4,29	,96
31. Hayatımdaki kontrol edemediğim olaylar (ile) ...	2,65	1,47
32. Ailemde şunu severiz ...	3,47	1,24
33. Yakın arkadaşlarım/aile üyeleri ...	2,10	1,20

Tablodaki veriler incelendiğinde katılımcıların psikolojik dayanıklılık ölçeği maddelerinden en fazla 30 numaralı (4,29) maddeye (İhtiyacım olduğunda ...) katıldıkları, en az 12 numaralı (1,77) maddeye (Beni ...) katıldıkları tespit edilmiştir.

4.5. Analiz Türünün Belirlenmesi

Koşullu öz-değer ölçeği ve psikolojik dayanıklılık ölçeğine ve ölçeklerin alt boyutlarına Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testleri yapılmıştır. Normallik testleri sonuçlarında, anlamlılık (p) kısmındaki değerler incelendiğinde sonuçların $< ,05$ olması sebebiyle verilerin normal dağılıma sahip olmadıkları söylenebilir.

Tablo 12. Normallik testleri

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	Serbestlik		İstatistik	Serbestlik	
Derecesi		p	Derecesi		p	
Fiziksel Görünüm	,077	385	,000	,983	385	,000
Tanrı Sevgisi	,142	385	,000	,920	385	,000
Rekabet	,082	385	,000	,971	385	,000
Erdem	,122	385	,000	,940	385	,000
Onay Alma	,073	385	,000	,980	385	,000
Aile Desteği	,088	385	,000	,974	385	,000
Akademik Yeterlilik	,118	385	,000	,980	385	,000
İçsel Koşullu Öz-Değer Alanı	,067	385	,000	,978	385	,000
Dışsal Koşullu Öz-Değer Alanı	,056	385	,006	,987	385	,001
Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	,044	385	,072	,986	385	,001
Yapısal Stil	,081	385	,000	,972	385	,000
Gelecek Algısı	,089	385	,000	,968	385	,000
Aile Uyumu	,132	385	,000	,962	385	,000
Kendilik Algısı	,099	385	,000	,973	385	,000
Sosyal Yeterlilik	,105	385	,000	,966	385	,000
Sosyal Kaynaklar	,100	385	,000	,954	385	,000

Ölçeklere ait histogramlar incelendiğinde ise verilerin ölçekler için normal dağılıma yakın olduğu söylenebilir. Test sonuçlarına ek olarak verilerin çarpıklık ve basıklık değerlerine de (skewness ve kurtosis) bakmak, test sonuçlarına göre karar vermede yaşanılacak yanıltıcı sonuçların önüne geçeceğinden ölçeklerin çarpıklık ve basıklık değerleri de incelenmiştir.

Tablo 13. Ölçeklere ait çarpıklık ve basıklık değerleri

	N	Skewness		Kurtosis	
	İstatistik	İstatistik	Standart Hata	İstatistik	Standart Hata
Fiziksel Görünüm	385	-,337	,124	-,141	,248
Tanrı Sevgisi	385	-,222	,124	-1,337	,248
Rekabet	385	-,454	,124	,134	,248
Erdem	385	-,646	,124	-,392	,248
Onay Alma	385	,343	,124	-,273	,248
Aile Desteği	385	-,360	,124	-,289	,248
Akademik Yeterlilik	385	,146	,124	-,272	,248
İçsel Koşullu Öz-Değer Alanı	385	-,345	,124	-,534	,248
Dışsal Koşullu Öz-Değer Alanı	385	-,264	,124	-,003	,248
Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	385	-,214	,124	-,418	,248
Yapısal Stil	385	-,107	,124	-,572	,248
Gelecek Algısı	385	-,313	,124	-,465	,248
Aile Uyumu	385	-,510	,124	-,443	,248
Kendilik Algısı	385	-,221	,124	-,700	,248
Sosyal Yeterlilik	385	-,496	,124	-,181	,248
Sosyal Kaynaklar	385	-,556	,124	-,435	,248

“Çarpıklık ve basıklık değerleri $\pm 1,5$ aralığında olan verilerin normal dağıldığı söylenebilir.” (Doğan ve Başokçu, 2010). Ankette kullanılan koşullu öz-değer ölçeği ve psikolojik dayanıklılık ölçeğine ve ölçeklerin alt boyutlarına ait çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde değerlerin $\pm 1,5$ aralığında olduğu anlaşılmış ve verilerin normal dağıldığı varsayılmıştır. Bağımsız değişkenlerin ölçek puanları bakımından analizleri için bağımsız örneklem t-testi (independent sample t test), tek yönlü varyans analizi (one way anova) ve tukey post-hoc testi kullanılmıştır. Bağımsız değişkenler arası ilişki pearson korelasyon katsayısı ile incelenmiştir. Analizlerde istatistiksel anlamlılık değeri $p < ,05$ olarak kabul edilmiştir.

4.6.Ölçekler Arası İlişki

“Korelasyon analizi, iki değişken arasındaki doğrusal ilişkiyi veya bir değişkenin iki veya daha çok değişken ile olan ilişkisini test etmek, varsa bu ilişkinin derecesini ölçmek için kullanılan istatistiksel bir yöntemdir. Korelasyon analizinde amaç; bağımsız değişken (X) değiştiğinde, bağımlı değişkenin (Y) ne yönlü değişeceğini görmektir.” (Kalaycı, 2010)

“İki değişken arasındaki doğrusal ilişkinin derecesi “r” simgesiyle gösterilen korelasyon katsayısıyla ölçülür. Korelasyon katsayısı iki değişkenin değişimlerinde, ne dereceye kadar uygunluk olduğunu belirler, fakat hiçbir şekilde neden sonuç ilişkisi kurmaz. Korelasyon katsayısının alabileceği en küçük değer -1, en büyük değerse +1 olur, başka bir tanımla korelasyon katsayısı, $-1 \leq r \leq +1$ arasında değer alır. Korelasyon katsayısının işareti pozitifse, değişkenlerden birinin değeri artarken diğerinin de arttığını gösterir. Korelasyon katsayısının işareti negatifse, değişkenlerden birinin değeri artarken diğerinin değerinin azaldığını gösterir. Yani ters yönlü ilişki söz konusudur. $r = 0$ olduğunda ise değişkenler arasında doğrusal bir ilişkinin bulunmadığı söylenebilir. r'nin +1'e eşit olması, değişkenler arasında pozitif ve tam doğrusal bir ilişkinin varlığını ortaya koyar. r'nin -1'e eşit olması ise, değişkenler arasında negatif ve tam doğrusal bir ilişkiyi belirler. Değişkenler arasındaki ilişki kuvvetlendikçe ± 1 'e, zayıfladıkça 0'a yaklaşan bir korelasyon katsayısı elde edilir.” (Şıklar, 2006)

Koşullu öz-değer ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı ilişkinin olup olmadığını tespit edebilmek için pearson korelasyon analizi yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 14. Koşullu öz-değer ölçeğinin alt boyutları arasında pearson korelasyon analizleri

		Fiziksel Görünüm	Tanrı Sevgisi	Rekabet	Erdem	Onay Alma	Aile Desteği	Akademik Yeterlilik	İçsel Koşullu Öz-Değer Alanı	Dışsal Koşullu Öz-Değer Alanı
Fiziksel Görünüm	r	1	,054	,450**	-,057	,317**	-,038	,393**	,037	,738**
	p		,291	,000	,267	,000	,459	,000	,470	,000
Tanrı Sevgisi	r		1	,148**	,408**	,240**	,390**	,041	,834**	,136**
	p			,004	,000	,000	,000	,427	,000	,008
Rekabet	r			1	,112*	,280**	,264**	,515**	,216**	,669**
	p				,028	,000	,000	,000	,000	,000
Erdem	r				1	,274**	,519**	,215**	,781**	,138**
	p					,000	,000	,000	,000	,007
Onay Alma	r					1	,290**	,282**	,350**	,503**
	p						,000	,000	,000	,000
Aile Desteği	p						1	,317**	,679**	,140**
	r							,000	,000	,006
Akademik Yeterlilik	r							1	,202**	,656**
	p								,000	,000
İçsel Koşullu Öz-Değer Alanı	r								1	,209**
	p									,000
Dışsal Koşullu Öz-Değer Alanı	r									1
	p									

**0.01 anlamlılık düzeyinde eş-bütünleşme olduğunu göstermektedir.

*0.05 5 anlamlılık düzeyinde eş-bütünleşme olduğunu göstermektedir

N=385

Tablodaki korelasyon analizleri incelendiğinde koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarından fiziksel görünüm alt boyutu ile tanrı sevgisi alt boyutu, erdem alt boyutu, aile desteği alt boyutu ve içsel koşullu öz-değer alanı ve tanrı sevgisi alt boyutu ile akademik yeterlilik alt boyutu arasındaki ilişkiler hariç ölçeğe ait diğer bütün alt boyutlarının birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) pozitif yönde ($r>0$) genellikle orta şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. En zayıf ilişki ($r=,112$) rekabet alt boyutu ile erdem alt boyutu arasında gerçekleşirken en kuvvetli ilişki ($r=,834$) tanrı sevgisi alt boyutu ile içsel koşullu öz-değer alanı arasında gerçekleşmiştir.

Psikolojik dayanıklılık ölçeği ve ölçeğin alt boyutları arasında anlamlı ilişkinin olup olmadığını tespit edebilmek için pearson korelasyon analizi yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 15. Psikolojik dayanıklılık ölçeği ile ölçeğin alt boyutları arasında pearson korelasyon analizleri

		Psikolojik Dayanıklılık		Gelecek		Sosyal		
		Ölçeği	Yapısal Stil	Algısı	Aile Uyumu	Kendilik Algısı	Yeterlilik	Sosyal Kaynaklar
Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	r	1	,619**	,555**	,495**	,764**	,715**	,667**
	p		,000	,000	,000	,000	,000	,000
Yapısal Stil	r		1	,426**	,038	,524**	,330**	,211**
	p			,000	,460	,000	,000	,000
Gelecek Algısı	r			1	-,022	,539**	,281**	,234**
	p				,672	,000	,000	,000
Aile Uyumu	r				1	,218**	,139**	,390**
	p					,000	,006	,000
Kendilik Algısı	r					1	,434**	,315**
	p						,000	,000
Sosyal Yeterlilik	r						1	,413**
	p							,000
Sosyal Kaynaklar	r							1
	p							

**0.01; *0.05; N=385

Tablodaki korelasyon analizleri incelendiğinde psikolojik dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından yapısal stil alt boyutu ile aile uyumu alt boyutu ve gelecek algısı alt boyutu ile aile uyumu alt boyutu arasındaki ilişki hariç ölçeğe ait diğer bütün alt boyutlarının birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) pozitif yönde ($r>0$) genellikle orta şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. En zayıf ilişki ($r=,139$) aile uyumu alt boyutu ile sosyal yeterlilik alt boyutu arasında gerçekleşirken en kuvvetli ilişki ($r=,764$) psikolojik dayanıklılık ölçeği ile kendilik algısı alt boyutu arasında gerçekleşmiştir.

Koşullu öz-değer ölçeği ve alt boyutları ile psikolojik dayanıklılık ölçeği ve ölçeğin alt boyutları arasında anlamlı ilişkinin olup olmadığını tespit edebilmek için pearson korelasyon analizi yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 16. Koşullu öz-değer ölçeği ile psikolojik dayanıklılık ölçeği arasında pearson korelasyon analizleri

		Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	Yapısal Stil	Gelecek Algısı	Aile Uyumunu	Kendilik Algısı	Sosyal Yeterlilik	Sosyal Kaynaklar
Fiziksel Görünüm	r	-,107**	-,022	-,049	-,061	-,199**	,067	-,183**
	p	,035	,669	,341	,231	,000	,187	,000
Tanrı Sevgisi	r	-,016	-,049	-,237**	,192**	-,156**	,057	-,025
	p	,757	,339	,000	,000	,002	,261	,627
Rekabet	r	-,048	-,068	-,028	-,025	-,114*	,055	-,025
	p	,343	,180	,577	,626	,025	,284	,622
Erdem	r	-,008	-,122*	-,098	,271**	-,130*	-,065	,076
	p	,873	,017	,055	,000	,011	,202	,135
Onay Alma	r	-,247**	-,246**	-,252**	,087	-,409**	-,070	-,145**
	p	,000	,000	,000	,088	,000	,170	,004
Aile Desteği	r	,044	-,099	-,183**	,283**	-,142**	-,011	,238**
	p	,388	,052	,000	,000	,005	,837	,000
Akademik Yeterlilik	r	-,076	-,061	-,015	-,026	-,146**	,008	-,045
	p	,138	,230	,763	,617	,004	,877	,382
İçsel Koşullu Öz-Değer Alanı	r	,027	-,101*	-,227**	,330**	-,176**	,027	,091
	p	,602*	,049	,000	,000	,001	,595	,073
Dışsal Koşullu Öz-Değer Alanı	r	-,099	-,045	-,086	-,034	-,193**	,069	-,158**
	p	,052	,382	,092	,511	,000	,179	,002

**0.01; *0.05; N=385

Tablodaki korelasyon analizleri incelendiğinde koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarından fiziksel görünüm alt boyutu ile psikolojik dayanıklılık ölçeği, kendilik algısı alt boyutu ve sosyal kaynaklar alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) genellikle düşük şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. Koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarından tanrı sevgisi alt boyutu ile gelecek algısı alt boyutu, aile uyumu alt boyutu ve kendilik algısı alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) ve pozitif yönde ($r>0$) genellikle düşük şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. Koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarından rekabet alt boyutu ile kendilik algısı alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) düşük şiddette ilişki tespit edilmiştir. Koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarından erdem alt boyutu ile yapısal stil alt boyutu, aile uyumu alt boyutu ve kendilik algısı alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) ve pozitif yönde ($r>0$) genellikle düşük şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. Koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarından onay alma alt boyutu ile psikolojik dayanıklılık ölçeği, yapısal stil alt boyutu, gelecek algısı alt boyutu, kendilik algısı alt boyutu ve sosyal kaynaklar alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) genellikle düşük şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. Koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarından aile desteği alt boyutu ile gelecek algısı alt boyutu, aile uyumu alt boyutu, kendilik algısı alt boyutu ve sosyal kaynaklar alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) ve pozitif yönde ($r>0$) genellikle düşük şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. Koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarından akademik yeterlilik alt boyutu ile kendilik algısı alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) düşük şiddette ilişki tespit edilmiştir. İçsel koşullu öz-değer alanı ile yapısal stil alt boyutu, gelecek algısı alt boyutu, aile uyumu alt boyutu ve kendilik algısı alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) ve pozitif yönde ($r>0$) genellikle düşük şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. Dışsal koşullu öz-değer alanı ile kendilik algısı alt boyutu ve sosyal kaynaklar alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) genellikle düşük şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. En zayıf ilişki ($r=-,409$) içsel koşullu öz-değer alanı ile aile uyumu alt boyutu arasında gerçekleşirken en kuvvetli ilişki ($r=,330$) psikolojik dayanıklılık ölçeği ile kendilik algısı alt boyutu arasında gerçekleşmiştir.

4.7.Fark Testleri

4.7.1. Demografik Verilere Göre Koşullu Öz-Değer Ölçeği Alt Boyutları Analizi

Katılımcıların koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarına ait düzeylerin demografik verilere göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma durumunu tespit edebilmek için bağımsız örneklem t testleri ve one way anova testleri yapılmış ve sonuçlar başlıklar halinde sunulmuştur.

4.7.1.1.Katılımcıların Doğum Sıraları ile Ölçeklerin Analizi

Tablo 17. Katılımcıların doğum sıraları ile ölçeklerin analizi - bağımsız örneklem t-testleri

		N	Ortalama	SS	t	df	p
Fiziksel Görünüm	İlk Çocuk	219	4,2683	1,31424	-2,406	378,326	,017
	Son Çocuk	166	4,5663	1,11228			
Tanrı Sevgisi	İlk Çocuk	219	4,0740	1,95373	,033	383	,974
	Son Çocuk	166	4,0675	1,89654			
Rekabet	İlk Çocuk	219	5,2975	,95409	-,144	383	,886
	Son Çocuk	166	5,3118	,98074			
Erdem	İlk Çocuk	219	5,3436	1,22279	4,303	292,803	,000
	Son Çocuk	166	4,6883	1,64833			
Onay Alma	İlk Çocuk	219	3,7694	1,34178	4,188	383	,000
	Son Çocuk	166	3,1898	1,34929			
Aile Desteği	İlk Çocuk	219	5,2420	,97392	2,199	383	,028
	Son Çocuk	166	5,0228	,96156			
Akademik Yeterlilik	İlk Çocuk	219	5,1598	,78975	979	383	,330
	Son Çocuk	166	5,0759	,89213			
İçsel Koşullu Öz-Değer Alanı	İlk Çocuk	219	4,8412	1,17039	2,514	383	,012
	Son Çocuk	166	4,5246	1,29046			
Dışsal Koşullu Öz-Değer Alanı	İlk Çocuk	219	4,4594	,96201	-,042	383	,967
	Son Çocuk	166	4,4634	,89583			

Tablodaki bağımsız örneklem t testleri incelendiğinde katılımcıların doğum sıralarına göre fiziksel görünüm düzeyleri ($t_{(378,326)} = -2,406$; $p <,05$), erdem düzeyleri ($t_{(292,803)} = 4,303$; $p <,05$), onay alma düzeyleri ($t_{(383)} = 4,188$; $p <,05$), aile desteği düzeyleri ($t_{(383)} = 2,199$; $p <,05$) ve içsel koşullu öz-değer alanları ($t_{(383)} = 2,514$; $p <,05$) anlamlı farklılaşmaktadır. Diğer bir ifadeyle ilk çocuk olan katılımcıların erdem düzeyleri, onay alma düzeyleri, aile desteği düzeyleri ve içsel koşullu öz-değer alanları son çocuk

olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksekken fiziksel görünüm düzeyleri anlamlı şekilde düşüktür.

4.7.1.2. Katılımcıların Cinsiyetleri ile Ölçeklerin Analizi

Tablo 18. Katılımcıların cinsiyetleri ile ölçeklerin analizi - bağımsız örneklem t-testleri

		N	Ortalama	SS	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
Fiziksel	Kadın	215	4,4720	1,26342	1,342	383	,181
Görünüm	Erkek	170	4,3016	1,20330			
Tanrı Sevgisi	Kadın	215	4,2028	1,97067	1,510	383	,132
	Erkek	170	3,9047	1,86226			
Rekabet	Kadın	215	5,2940	,99249	-,222	383	,824
	Erkek	170	5,3160	,93049			
Erdem	Kadın	215	5,1930	1,37504	1,981	341,691	,048
	Erkek	170	4,8941	1,54176			
Onay Alma	Kadın	215	3,5488	1,40008	,471	383	,638
	Erkek	170	3,4824	1,34274			
Aile Desteği	Kadın	215	5,2502	,97822	2,343	383	,020
	Erkek	170	5,0175	,95444			
Akademik	Kadın	215	5,2437	,86605	3,254	377,625	,001
Yeterlilik	Erkek	170	4,9718	,77086			
İçsel Koşullu	Kadın	215	4,8352	1,22537	2,351	383	,019
Öz-Değer Alanı	Erkek	170	4,5396	1,22410			
Dışsal Koşullu	Kadın	215	4,5232	,98026	1,492	378,305	,136
Öz-Değer Alanı	Erkek	170	4,3826	,86570			

Tablodaki bağımsız örneklem t testleri incelendiğinde katılımcıların cinsiyetlerine göre erdem düzeyleri ($t_{(341,691)} = 1,981$; $p < ,05$), aile desteği düzeyleri ($t_{(383)} = 2,343$; $p < ,05$), akademik yeterlilik düzeyleri ($t_{(377,625)} = 3,254$; $p < ,05$) ve içsel koşullu öz-değer alanları ($t_{(383)} = 2,3,51$; $p < ,05$) anlamlı farklılaşmaktadır. Diğer bir ifadeyle kadın olan katılımcıların erdem düzeyleri, aile desteği düzeyleri, akademik yeterlilik düzeyleri ve içsel koşullu öz-değer alanları erkek olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir.

4.7.1.3. Katılımcıların Yaşları ile Ölçeklerin Analizi

Tablo 19. Katılımcıların yaşları ile ölçeklerin analizi - one way anova testleri

		N	Ortalama	SS	F	df	p
Fiziksel Görünüm	18-30	244	4,5828	1,13552	14,046	2	,000
	31-45	105	4,2800	1,27479			
	46 ve Üzeri	36	3,4767	1,37695			
	Toplam	385	4,3968	1,23854			
Tanrı Sevgisi	18-30	244	3,9934	1,77304	8,416	2	,000
	31-45	105	3,8362	2,01795			
	46 ve Üzeri	36	5,2833	2,25534			
	Toplam	385	4,0712	1,92679			
Rekabet	18-30	244	5,3451	,95324	4,216	2	,015
	31-45	105	5,3585	1,02772			
	46 ve Üzeri	36	4,8633	,73286			
	Toplam	385	5,3037	,96443			
Erdem	18-30	244	4,7807	1,40054	13,515	2	,000
	31-45	105	5,4857	1,30081			
	46 ve Üzeri	36	5,7222	1,75944			
	Toplam	385	5,0610	1,45668			
Onay Alma	18-30	244	3,4467	1,26207	2,834	2	,060
	31-45	105	3,5143	1,30312			
	46 ve Üzeri	36	4,0278	2,07259			
	Toplam	385	3,5195	1,37368			
Aile Desteği	18-30	244	5,0325	,96137	9,769	2	,000
	31-45	105	5,1992	,96692			
	46 ve Üzeri	36	5,7756	,83406			
	Toplam	385	5,1475	,97344			
Akademik Yeterlilik	18-30	244	5,0975	,78975	14,824	2	,000
	31-45	105	5,3829	,83809			
	46 ve Üzeri	36	4,5444	,82892			
	Toplam	385	5,1236	,83534			
İçsel Koşullu Öz-Değer Alanı	18-30	244	4,5493	1,17072	9,773	2	,000
	31-45	105	4,8006	1,15065			
	46 ve Üzeri	36	5,4778	1,54674			
	Toplam	385	4,7047	1,23201			
Dışsal Koşullu Öz-Değer Alanı	18-30	244	4,5396	,88569	26,993	2	,000
	31-45	105	4,6264	,83179			
	46 ve Üzeri	36	3,4472	,92908			
	Toplam	385	4,4611	,93286			

Tablodaki testlere ait veriler incelendiğinde katılımcıların yaşlarına göre fiziksel görünüm düzeyleri ($F(2) = 14,046 ; p < ,05$), tanrı sevgisi düzeyleri ($F(2) = 8,416 ; p < ,05$), rekabet düzeyleri ($F(2) = 4,216 ; p < ,05$), erdem düzeyleri ($F(2) = 13,515 ; p < ,05$), aile desteği düzeyleri ($F(2) = 9,769 ; p < ,05$), akademik yeterlilik düzeyleri ($F(2) = 14,824 ; p < ,05$), içsel koşullu öz-değer alanı ($F(2) = 9,773 ; p < ,05$) ve dışsal koşullu öz- değer alanı ($F(2) = 26,993 ; p < ,05$) anlamlı farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmaların yaş değişkeninin hangi alt boyutları arasında olduğunu tespit edebilmek için tukey post hoc testleri yapılmıştır. Tukey post-hoc testleri incelendiğinde; 46 ve üzeri yaşında olan katılımcıların fiziksel görünüm düzeyleri, rekabet düzeyleri, akademik yeterlilik düzeyleri ve dışsal koşullu öz- değer alanları 18-30 ve 31-45 yaşında olan katılımcılara göre anlamlı şekilde düşüktür ($p=,000; p=,002; p=,021; p=,000; p=,000; p=,000; p=,000$). 46 ve üzeri yaşında olan katılımcıların tanrı sevgisi düzeyleri, aile desteği düzeyleri ve içsel koşullu öz- değer alanları 18-30 ve 31-45 yaşında olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir ($p=,000; p=,000; p=,000; p=,005; p=,000; p=,011$). 18-30 yaşında olan katılımcıların erdem düzeyleri 31-45 ve 46 ve üzeri yaşında olan katılımcılara göre anlamlı şekilde düşüktür ($p=,000; p=,001$).

4.7.1.4. Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Ölçeklerin Analizi

Tablo 20. Katılımcıların aylık gelirleri ile ölçeklerin analizi - one way anova testleri

		N	Ortalama	SS	F	df	p
Fiziksel Görünüm	Çalışmıyorum	62	4,0045	1,36927	3,372	4	,010
	8500 TL Altı	16	3,9875	1,43939			
	8500 TL - 9999 TL	53	4,3555	1,32801			
	10.000 TL - 15.000 TL	96	4,6792	1,10023			
	15.000 TL Üstü	158	4,4344	1,17486			
	Toplam	385	4,3968	1,23854			
Tanrı Sevgisi	Çalışmıyorum	62	4,4226	1,75671	9,737	4	,000
	8500 TL Altı	16	5,2625	1,83408			
	8500 TL - 9999 TL	53	5,0792	1,62023			
	10.000 TL - 15.000 TL	96	3,9938	1,82069			
	15.000 TL Üstü	158	3,5215	1,95970			
	Toplam	385	4,0712	1,92679			
Rekabet	Çalışmıyorum	62	5,0310	,88808	7,672	4	,000
	8500 TL Altı	16	6,2000	,97707			

	8500 TL - 9999 TL	53	4,9683	,92208			
	10.000 TL - 15.000 TL	96	5,4867	,95194			
	15.000 TL Üstü	158	5,3213	,93667			
	Toplam	385	5,3037	,96443			
Erdem	Çalışmıyorum	62	4,9839	1,54898	,313	4	,869
	8500 TL Altı	16	5,4219	1,58566			
	8500 TL - 9999 TL	53	5,0283	1,38385			
	10.000 TL - 15.000 TL	96	5,0313	1,53608			
	15.000 TL Üstü	158	5,0839	1,39226			
	Toplam	385	5,0610	1,45668			
Onay Alma	Çalışmıyorum	62	3,5484	1,49030	1,516	4	,197
	8500 TL Altı	16	3,8906	1,46904			
	8500 TL - 9999 TL	53	3,4292	1,36788			
	10.000 TL - 15.000 TL	96	3,7448	1,34701			
	15.000 TL Üstü	158	3,3639	1,32516			
	Toplam	385	3,5195	1,37368			
Aile Desteği	Çalışmıyorum	62	5,3332	1,02364	7,279	4	,000
	8500 TL Altı	16	5,4750	,82583			
	8500 TL - 9999 TL	53	5,3245	,96813			
	10.000 TL - 15.000 TL	96	5,3831	1,01933			
	15.000 TL Üstü	158	4,8389	,86098			
	Toplam	385	5,1475	,97344			
Akademik Yeterlilik	Çalışmıyorum	62	4,8968	,85218	3,473	4	,008
	8500 TL Altı	16	5,3750	,54589			
	8500 TL - 9999 TL	53	4,8792	,84702			
	10.000 TL - 15.000 TL	96	5,2167	,78762			
	15.000 TL Üstü	158	5,2127	,85023			
	Toplam	385	5,1236	,83534			
İçsel Koşullu Öz-Değer Alanı	Çalışmıyorum	62	4,8011	1,43257	5,852	4	,000
	8500 TL Altı	16	5,3865	1,36733			
	8500 TL - 9999 TL	53	5,1440	1,09585			
	10.000 TL - 15.000 TL	96	4,7910	1,17823			
	15.000 TL Üstü	158	4,3980	1,13282			
	Toplam	385	4,7047	1,23201			
Dışsal Koşullu Öz-Değer Alanı	Çalışmıyorum	62	4,0615	1,10436	6,149	4	,000
	8500 TL Altı	16	4,8633	,61134			
	8500 TL - 9999 TL	53	4,2309	,80691			
	10.000 TL - 15.000 TL	96	4,6745	,88788			
	15.000 TL Üstü	158	4,5248	,89266			
	Toplam	385	4,4611	,93286			

Tablodaki testlere ait veriler incelendiğinde katılımcıların aylık gelirlerine göre fiziksel görünüm düzeyleri ($F(4) = 3,372 ; p < ,05$), tanrı sevgisi düzeyleri ($F(4) = 9,737 ; p < ,05$), rekabet düzeyleri ($F(4) = 7,672 ; p < ,05$), aile desteği düzeyleri ($F(4) = 7,279 ; p < ,05$), akademik yeterlilik düzeyleri ($F(4) = 3,473 ; p < ,05$), içsel koşullu öz-değer alanı ($F(4) = 5,852 ; p < ,05$) ve dışsal koşullu öz- değer alanı ($F(4) = 6,149 ; p < ,05$) anlamlı farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmaların yaş değişkeninin hangi alt boyutları arasında olduğunu tespit edebilmek için tukey post hoc testleri yapılmıştır. Tukey post-hoc testleri incelendiğinde; çalışmayan katılımcıların fiziksel görünüm düzeyleri 10.000 TL – 15.000 TL aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde düşüktür ($p = ,007$). Çalışmayan katılımcıların tanrı sevgisi düzeyleri ve aile desteği düzeyleri 15.000 TL ve üstü aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir ($p = ,011 ; p = ,011$). 8500 TL altı aylık gelire sahip olan katılımcıların rekabet düzeyleri çalışmayan, 8500 TL- 9999 TL ve 10.000 TL- 15.000 TL aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir ($p = ,000 ; p = ,000 ; p = ,039$). Çalışmayan katılımcıların akademik yeterlilik düzeyleri 15.000 TL ve üstü aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde düşüktür ($p = ,021$). 8500 TL altı aylık gelire sahip olan katılımcıların içsel koşullu öz-değer alanları 15.000 TL ve üstü aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir ($p = ,001$). Çalışmayan katılımcıların dışsal koşullu öz-değer alanları 8500 TL altı, 10.000 TL – 15.000 TL ve 15.000 TL ve üstü aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde düşüktür ($p = ,015 ; p = ,000 ; p = ,007 ;$).

4.7.2. Demografik Verilere Göre Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Alt Boyutları Analizi

Katılımcıların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin demografik verilere göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma durumunu tespit edebilmek için bağımsız örneklem t testleri ve one way anova testleri yapılmış ve sonuçlar başlıklar halinde sunulmuştur.

4.7.2.1.Katılımcıların Doğum Sıraları ile Ölçeklerin Analizi

Tablo 21. Katılımcıların doğum sıraları ile ölçeklerin analizi - bağımsız örneklem t-testleri

		N	Ortalama	SS	t	df	p
Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	İlk Çocuk	219	3,7144	,48631	-1,720	383	,086
	Son Çocuk	166	3,8016	,50026			
Yapısal Stil	İlk Çocuk	219	3,4075	,80263	-2,263	314,004	,024
	Son Çocuk	166	3,6189	,98000			
Gelecek Algısı	İlk Çocuk	219	3,6875	,72142	-3,486	383	,001
	Son Çocuk	166	3,9503	,74733			
Aile Uyumu	İlk Çocuk	219	3,6218	,80906	-,571	383	,568
	Son Çocuk	166	3,6677	,74230			
Kendilik Algısı	İlk Çocuk	219	3,6134	,70527	-3,446	383	,001
	Son Çocuk	166	3,8598	,68104			
Sosyal Yeterlilik	İlk Çocuk	219	3,7306	,75620	,989	383	,323
	Son Çocuk	166	3,6506	,82291			
Sosyal Kaynaklar	İlk Çocuk	219	4,1094	,61501	,946	383	,345
	Son Çocuk	166	4,0499	,60484			

Tablodaki bağımsız örneklem t testleri incelendiğinde katılımcıların doğum sıralarına göre yapısal stil düzeyleri ($t_{(314,004)} = -2,263$; $p <,05$), gelecek algısı düzeyleri ($t_{(383)} = -3,486$; $p <,05$) ve kendilik algısı düzeyleri ($t_{(383)} = -3,446$; $p <,05$) anlamlı farklılaşmaktadır. Diğer bir ifadeyle son çocuk olan katılımcıların yapısal stil düzeyleri, gelecek algısı ve kendilik algısı düzeyleri ilk çocuk olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir.

4.7.2.2.Katılımcıların Cinsiyetleri ile Ölçeklerin Analizi

Tablo 22. Katılımcıların cinsiyetleri ile ölçeklerin analizi - bağımsız örneklem t-testleri

		N	Ortalama	SS	t	df	p
Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	Kadın	215	3,7721	,48025	,899	383	,369
	Erkek	170	3,7266	,51032			
Yapısal Stil	Kadın	215	3,4558	,94462	-1,066	383	,287
	Erkek	170	3,5529	,81143			
Gelecek Algısı	Kadın	215	3,8305	,72116	,882	383	,379
	Erkek	170	3,7632	,77080			
Aile Uyumu	Kadın	215	3,6016	,83015	-1,152	380,486	,250

	Erkek	170	3,6922	,71151			
Kendilik Algısı	Kadın	215	3,6482	,74930	-2,292	381,168	,022
	Erkek	170	3,8100	,63462			
Sosyal Yeterlilik	Kadın	215	3,7605	,76452	1,813	383	,071
	Erkek	170	3,6147	,80642			
Sosyal Kaynaklar	Kadın	215	4,2133	,55464	4,736	335,910	,000
	Erkek	170	3,9199	,63966			

Tablodaki bağımsız örneklem t testleri incelendiğinde katılımcıların cinsiyetlerine göre kendilik algısı düzeyleri ($t_{(381,168)} = -2,292; p <,05$) ve sosyal kaynaklar düzeyleri ($t_{(335,910)} = 4,736; p <,05$) anlamlı farklılaşmaktadır. Diğer bir ifadeyle kadın olan katılımcıların sosyal kaynaklar düzeyleri erkek olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksekken kendilik algısı düzeyleri anlamlı şekilde düşüktür.

4.7.2.3. Katılımcıların Yaşları ile Ölçeklerin Analizi

Tablo 23. Katılımcıların yaşları ile ölçeklerin analizi - one way anova testleri

		N	Ortalama	SS	F	df	p
Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	18-30	244	3,7490	,45995	1,229	2	,294
	31-45	105	3,7951	,52811			
	46 ve Üzeri	36	3,6465	,59892			
	Toplam	385	3,7520	,49362			
Yapısal Stil	18-30	244	3,4395	,84418	2,053	2	,130
	31-45	105	3,6476	,89918			
	46 ve Üzeri	36	3,4653	1,10381			
	Toplam	385	3,4987	,88847			
Gelecek Algısı	18-30	244	3,8537	,75751	2,123	2	,121
	31-45	105	3,7429	,67889			
	46 ve Üzeri	36	3,6111	,80055			
	Toplam	385	3,8008	,74326			
Aile Uyumu	18-30	244	3,5840	,76376	1,819	2	,164
	31-45	105	3,7413	,84067			
	46 ve Üzeri	36	3,7407	,68365			
	Toplam	385	3,6416	,78031			
Kendilik Algısı	18-30	244	3,6757	,69375	4,991	2	,007
	31-45	105	3,8889	,67093			
	46 ve Üzeri	36	3,5241	,79417			
	Toplam	385	3,7197	,70471			

Sosyal Yeterlilik	18-30	244	3,7199	,78488	,729	2	,483
	31-45	105	3,6905	,65878			
	46 ve Üzeri	36	3,5509	1,08585			
	Toplam	385	3,6961	,78561			
Sosyal Kaynaklar	18-30	244	4,1230	,58960	2,850	2	,059
	31-45	105	3,9646	,68420			
	46 ve Üzeri	36	4,1654	,47469			
	Toplam	385	4,0837	,61057			

Tablodaki testlere ait veriler incelendiğinde katılımcıların yaşlarına göre kendilik algısı düzeyleri ($F(2) = 4,991$; $p < ,05$) anlamlı farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmaların yaş değişkeninin hangi alt boyutları arasında olduğunu tespit edebilmek için tukey post hoc testleri yapılmıştır. Tukey post-hoc testleri incelendiğinde; 31-45 yaşında olan katılımcıların kendilik algısı 18-30 ve 46 ve üzeri yaşında olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir ($p=,025$; $p=,019$).

4.7.2.4. Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Ölçeklerin Analizi

Tablo 24. Katılımcıların aylık gelirleri ile ölçeklerin analizi - one way anova testleri

		N	Ortalama	SS	F	df	p
Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	Çalışmıyorum	62	3,6320	,35304	1,936	4	,104
	8500 TL Altı	16	3,6913	,70062			
	8500 TL - 9999 TL	53	3,7524	,51022			
	10.000 TL - 15.000 TL	96	3,7206	,47260			
	15.000 TL Üstü	158	3,8241	,51708			
Toplam	385	3,7520	,49362				
Yapısal Stil	Çalışmıyorum	62	3,0605	,78365	6,902	4	,000
	8500 TL Altı	16	3,3438	,72385			
	8500 TL - 9999 TL	53	3,5943	,78481			
	10.000 TL - 15.000 TL	96	3,4088	,94876			
	15.000 TL Üstü	158	3,7089	,87329			
Toplam	385	3,4987	,88847				
Gelecek Algısı	Çalışmıyorum	62	3,6371	,78233	4,217	4	,002
	8500 TL Altı	16	3,6444	,93580			
	8500 TL - 9999 TL	53	3,7028	,77375			
	10.000 TL - 15.000 TL	96	3,6875	,61452			
	15.000 TL Üstü	158	3,9826	,73856			
Toplam	385	3,8008	,74326				

Aile Uyumu	Çalışmıyorum	62	3,5215	,84741	1,309	4	,266
	8500 TL Altı	16	3,6875	,52661			
	8500 TL - 9999 TL	53	3,6478	,64604			
	10.000 TL - 15.000 TL	96	3,7830	,69884			
	15.000 TL Üstü	158	3,5960	,85426			
	Toplam	385	3,6416	,78031			
Kendilik Algısı	Çalışmıyorum	62	3,4005	,68716	7,686	4	,000
	8500 TL Altı	16	3,6375	,67844			
	8500 TL - 9999 TL	53	3,8151	,63759			
	10.000 TL - 15.000 TL	96	3,5799	,67320			
	15.000 TL Üstü	158	3,9061	,69815			
	Toplam	385	3,7197	,70471			
Sosyal Yeterlilik	Çalışmıyorum	62	3,7016	,85791	,719	4	,579
	8500 TL Altı	16	3,7396	1,01647			
	8500 TL - 9999 TL	53	3,5755	,68762			
	10.000 TL - 15.000 TL	96	3,6424	,75703			
	15.000 TL Üstü	158	3,7627	,78112			
	Toplam	385	3,6961	,78561			
Sosyal Kaynaklar	Çalışmıyorum	62	4,1889	,53750	1,129	4	,342
	8500 TL Altı	16	4,2589	,97481			
	8500 TL - 9999 TL	53	4,0997	,68660			
	10.000 TL - 15.000 TL	96	4,0670	,63751			
	15.000 TL Üstü	158	4,0295	,54404			
	Toplam	385	4,0837	,61057			

Tablodaki testlere ait veriler incelendiğinde katılımcıların aylık gelirlerine göre yapısal stil düzeyleri ($F(4) = 6,902$; $p < ,05$), gelecek algısı düzeyleri ($F(4) = 4,217$; $p < ,05$) ve kendilik algısı düzeyleri ($F(4) = 7,686$; $p < ,05$) anlamlı farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmaların yaş değişkeninin hangi alt boyutları arasında olduğunu tespit edebilmek için tukey post hoc testleri yapılmıştır. Tukey post-hoc testleri incelendiğinde; çalışmayan katılımcıların yapısal stil düzeyleri 8500 TL- 9999 TL ve 10.000 TL – 15.000 TL aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde düşüktür ($p = ,000$; $p = ,009$). 15.000 TL üstü aylık gelire sahip olan katılımcıların gelecek algısı düzeyleri çalışmayan ve 10.000 TL – 15.000 TL aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir ($p = ,015$; $p = ,017$). Çalışmayan katılımcıların kendilik algısı düzeyleri 8500 TL- 9999 TL ve 15.000 TL üstü aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde düşüktür ($p = ,011$; $p = ,000$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölüm araştırmanın hipotezleri doğrultusunda toplanan verilerin analiz sonuçlarını içermektedir. İlk çocuk ve son çocuklarda koşullu öz-değer ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada bulgular tartışılmış ve yorumlanmıştır. Bunun yanı sıra katılımcıların koşullu öz-değer alanları ve psikolojik dayanıklılıklarının, demografik özelliklere göre farklılaşp farklılaşmadığına bakılmıştır.

Bu çalışmada 219 ilk çocuk ve 166 son çocuk yer almıştır. Katılımcıların 215'i kadınlardan, 170'i ise erkeklerden oluşmakta ve 244'ü 18-30 yaş aralığında, 105'i 31-45 yaş aralığında ve 36'sı 46 ve üzeri yaşadadır. 385 katılımcının fiziksel görünüm düzeyleri 4,40, tanrı sevgisi düzeyleri 4,07, rekabet düzeyleri 5,30, erdem düzeyleri 5,06, onay alma düzeyleri 3,52, aile desteği düzeyleri 5,15 ve akademik düzeyleri 5,12 olarak tespit edilmiştir.

Katılımcıların içsel koşullu öz-değer alanı ortalaması 4,70 ve dışsal koşullu öz-değer alanı ortalaması 4,46 olarak bulunmuştur. Katılımcıların koşullu öz-değer ölçeği maddelerinden en fazla 03 numaralı (5,89) maddeye (Bir görev veya beceride diğerlerinden daha iyi performans sergilediğimde kendimi değerli hissedirim.) katıldıkları, en az ise 09 numaralı (2,86) maddeye (Diğerleri bana saygı göstermezse ben de kendime saygı duyamam.) katıldıkları tespit edilmiştir.

Koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarından fiziksel görünüm alt boyutu ile tanrı sevgisi alt boyutu, erdem alt boyutu, aile desteği alt boyutu ve içsel koşullu öz-değer alanı ve tanrı sevgisi alt boyutu ile akademik yeterlilik alt boyutu arasındaki ilişkiler hariç ölçeğe ait diğer bütün alt boyutlarının birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) pozitif yönde ($r>0$) genellikle orta şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. En zayıf ilişki ($r=,112$) rekabet alt boyutu ile erdem alt boyutu arasında gerçekleşirken en kuvvetli ilişki ($r=,834$) tanrı sevgisi alt boyutu ile içsel koşullu öz-değer alanı arasında gerçekleşmiştir.

385 katılımcının psikolojik dayanıklılık düzeyleri 3,75, yapısal stil düzeyleri 3,50, gelecek algısı düzeyleri 3,80, aile uyumu düzeyleri 3,64, kendilik algısı düzeyleri 3,72, sosyal yeterlilik düzeyleri 3,70 ve sosyal kaynaklar düzeyleri 4,08 olarak tespit edilmiştir.

Katılımcıların psikolojik dayanıklılık ölçeği maddelerinden en fazla 30 numaralı (4,29) maddeye (İhtiyacım olduğunda ...) katıldıkları, en az 12 numaralı (1,77) maddeye (Beni ...) katıldıkları tespit edilmiştir.

Psikolojik dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından yapısal stil alt boyutu ile aile uyumu alt boyutu ve gelecek algısı alt boyutu ile aile uyumu alt boyutu arasındaki ilişki hariç ölçeğe ait diğer bütün alt boyutlarının birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p < .01$) pozitif yönde ($r > 0$) genellikle orta şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. En zayıf ilişki ($r = .139$) aile uyumu alt boyutu ile sosyal yeterlilik alt boyutu arasında gerçekleşirken en kuvvetli ilişki ($r = .764$) psikolojik dayanıklılık ölçeği ile kendilik algısı alt boyutu arasında gerçekleşmiştir.

Koşullu öz-değer bireyin kendine değer vermesini belli değişkenlerin varlığına göre koşullamasıdır. Öz-değerin literatürde özsaygı ve özgüven kavramları ile ilişkili bir şekilde ifade edildiği görülmektedir. Katılımcıların doğum sıraları ile koşullu öz-değer alanları arasındaki ilişkiye baktığımızda koşullu öz-değer, ilk çocuklarda içsel alanda yapılırken son çocuklarda daha çok dışsal alanda yapılmıştır. İlk çocuklar aile tarafından ne kadar sevildiğine, çevresi tarafından ne kadar çok kabul edildiğine göre öz-değerini koşullarken son çocuklar için nasıl görüldüğü, ne giydiği daha çok önemlidir. Öz-değerini dış görünüşünün ne kadar iyi olduğuna koşullamıştır. Fiziksel görünümüne önem veren bireylerde genel görünüşlerinden memnun olmaları özgüvenlerini artırır. Özden (2019), yapmış olduğu araştırmada kadınlarda içsel ve dışsal özgüvenin yaş, cinsiyet, gelir düzeyi ve eğitim düzeyinden etkilendiğini saptamıştır. Buunk (1997), kişilik ve doğum sırası üzerine yaptığı araştırmada ilk kardeşlerin diğer kardeşlere göre daha çok kıskanç olduğunu ifade etmiştir. Crocker ve arkadaşları (2003) tarafından yapılan araştırmada fiziksel görünüme önem veren bireylerde narsistlik ve duygusal dalgalanmalar görüldüğü ifade edilmiştir. Fiziksel görünümüne göre öz-değer koşullayan birey bir başkasının düşüncesinden ve eleştirisinden etkilenir ona göre kendini iyi veya kötü hisseder. Dış görünüşü iyiye o da iyidir. Kendini iyi hissederken yapılan olumsuz bir eleştiri kötü hissetmesine ve Crocker ve arkadaşlarının da ifade ettiği gibi duygusal dalgalanmalar yaşamasına neden olabilir. Sanchez ve Crocker (2005), 627 üniversite öğrencisi üzerinde yaptıkları araştırmada öz-değerin fiziksel alanda yapılması ile depresyon ve yeme bozuklukları arasında pozitif bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Sosyal fizik kaygı, bireyin fiziksel görünüşlerini değerlendirmelerinden hissettikleri stres ve endişe olan

tanımlanmıştır (Hart, Leary ve Rejeski, 1989). Sosyal fizik kaygının yaşanmasına bedensel memnuniyetsizlik, yeme davranış bozuklukları ve depresyon neden olabilir. Öz-değeri fiziksel alanda koşullanan bireylerin sosyal fizik kaygı yaşaması olasıdır. Bu da bireylerin yeme bozuklukları ve depresyon gibi olumsuz süreçler yaşamasına neden olabilmektedir. Crocker ve arkadaşlarının 2003 yılında yaptıkları araştırmasındaki duygusal dalgalanmalar ile depresyon birbirini desteklemektedir. Temli (2019) ise yaptığı araştırma sonucunda KÖDÖ’de fiziksel görünüm puanı yüksek olan bireylerin fiziksel saldırganlık puanları ve düşmanlık düzeylerinin de yüksek olduğu saptanmıştır. Kılıç (2015) doğum sıralasının anksiyete ve depresyon üzerindeki etkisini incelediği araştırmasında ilk çocuk olmak ile depresyon ve anksiyete arasında pozitif bir ilişki saptanmıştır. Literatürde koşullu öz-değer ile doğum sırasını birlikte ele alan çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırmalar, ilişkili konular ve veri sonuçları incelenmiştir. Araştırma sonuçları incelendiğinde H₃ hipotezi kabul edilmiştir. İçsel koşullu öz-değer ile ilk çocuk ve son çocuk olma arasında anlamlı bir ilişki saptanırken dışsal alanda ilişki saptanmamıştır ve H₄ hipotezi reddedilmiştir

Koşullu öz-değer ile yaş aralığı arasındaki ilişkiye baktığımızda 46 ve üzeri yaşında olan katılımcıların fiziksel görünüm düzeyi, rekabet düzeyleri, akademik yeterlilik düzeyleri ve dışsal koşullu öz- değer alanlarının 18-30 ve 31-45 yaşında olan katılımcılara göre anlamlı şekilde düşük olduğu belirlenmiştir. Genç ve genç yetişkin olarak sınıflandırabileceğimiz yaşta bireyler fiziksel görünüme çok da fazla önem vermektedir. 46 ve üzeri yaşında olan katılımcıların tanrı sevgisi düzeyleri, aile desteği düzeyleri ve içsel koşullu öz- değer alanları 18-30 ve 31-45 yaşında olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir. 46 yaş ve sonrası bireylerde öz-değer daha çok içsel alanda koşullanırken 18-45 yaş arasındaki bireylerde dışsal alanda koşullandığı görülmektedir. 18-30 yaşında olan katılımcıların erdem düzeyleri de 31-45 ve 46 ve üzeri yaşında olan katılımcılara göre anlamlı şekilde düşüktür. Literatürde koşullu öz-değer ile yaş ilişkisine dair bir çalışma bulunamamıştır.

Koşullu öz-değerin alt boyutları ile gelir düzeyi arasındaki ilişkide fiziksel görünüm düzeyleri 10.000 TL – 15.000 TL aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde düşüktür. Çalışmayan katılımcıların tanrı sevgisi düzeyleri ve aile desteği düzeyleri 15.000 TL ve üstü aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir. 8500 TL altı aylık gelire sahip olan katılımcıların rekabet düzeyleri

çalışmayan, 8500 TL- 9999 TL ve 10.000 TL- 15.000 TL aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir. Çalışmayan katılımcıların akademik yeterlilik düzeyleri 15.000 TL ve üstü aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde düşüktür. 8500 TL altı aylık gelire sahip olan katılımcıların içsel koşullu öz-değer alanları 15.000 TL ve üstü aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir. Çalışmayan katılımcıların dışsal koşullu öz-değer alanları 8500 TL altı, 10.000 TL – 15.000 TL ve 15.000 TL ve üstü aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde düşüktür. Literatürde koşullu öz-değer ile gelir düzeyi ilişkisine dair bir çalışma bulunmamıştır.

Koşullu öz-değeri cinsiyete göre ele aldığımızda kadın olan katılımcıların erdem düzeyleri, aile desteği düzeyleri, akademik yeterlilik düzeyleri ve içsel koşullu öz-değer alanları erkek olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir. Ellis ve Kleinplatz (2018), 350 katılımcı üzerinde yaptıkları araştırmada koşullu öz-değer ve cinsiyet arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre kadın katılımcıların, akademik yeterlik alanında ve aile desteği alanında erkek katılımcılara göre daha fazla öz-değer koşulladıkları belirlenmiştir. Ishizu (2017) koşullu öz-değer ve cinsiyet ilişkisini incelediği araştırmasında koşullu öz-değer alanlarının cinsiyete göre farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Chang, Perera ve Kupfermann (2014) tarafından yapılan çalışmada kadınların erkeklere göre öz-değerini daha çok akademik alanda koşulladığı saptanmıştır. Marcic ve Grum (2011) ise 20-60 yaş aralığında yaptıkları araştırmada kadınların fiziksel görünüm alanında erkeklere göre daha fazla koşullandığını belirtmişlerdir. Veri sonuçları incelendiğinde kadınların öz-değerlerini erkeklere göre daha fazla içsel alanda koşulladıkları tespit edilmiştir. Dışsal koşullu öz-değer alanında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir.

Psikolojik dayanıklılık ile ilk ve son çocuk ilişkisini incelediğimizde anlamlı bir sonuç bulunmamıştır. Alt boyutlar ile ilk ve son çocuk ilişkisini incelediğimizde son çocuk olan katılımcıların yapısal stil düzeyleri, gelecek algısı ve kendilik algısı düzeyleri ilk çocuk olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir. Aysev (1992), ruh sağlığı ve doğum sırası ile ilgili yaptığı araştırmada çocukluk yıllarında ilk doğan çocuklarda intiharın daha yaygın olduğunu ve bunun nedenini daha daha çok aile ilişkilerindeki sorunlar olduğunu saptamıştır. Suitör ve Pillemer (2007), yaptıkları araştırma sonucunda ilk çocukların anneleri tarafından ihtiyaç olduğunda veya olumsuz bir durum yaşandığında destek ekibi olarak görüldüklerini ifade etmişlerdir.

Annelerin ilk çocuklarına yükledikleri bu misyon çocuk için ağır bir sorumluluk olabilmektedir. Psikolojik dayanıklılık bir süreç boyunca kazanılır. Çocukluk çağında verilen sorumlulukların çocuğun gelişim düzeyine uygun olması gerekmektedir. Uygun olmayan sorumluluklar çocukta ruhsal sorunlara neden olabilir. Yaşına uygun olumsuzluklarla karşılaşan çocukların süreç içinde psikolojik dayanıklılık düzeyleri artar. Farklı bir araştırmada Baral (1994) majör depresyon ve doğum sırası ilişkisini incelediği araştırmada depresyon ve doğum sırası arasında bir ilişkiye rastlamamıştır. Araştırmalar ve ölçeğin alt boyutları ile doğum sırası analiz sonuçlarına göre H₅ hipotezi reddedilmiştir. Psikolojik dayanıklılık ile doğum sırası arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Veri toplama sürecinde bu iki kavramın arasında anlamlı bir ilişki olduğu düşünülürken analizler ilişki olmadığını saptamıştır. İlk çocuklarda anne babaların tutumlarının daha otoriter olduğu düşünüldüğünde ilk çocukların Adler'in de belirttiği gibi kural ve normlarla yaşama stilleri onların esnek olmamasına neden olabilmektedir. Bu düşünceden yola çıkarak otoriteden uzak olan son çocukların daha esnek olması sebebiyle olumsuz durumlara daha kolay uyum sağlayabileceği düşünülmekteydi. Bundan dolayı da son çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin ilk çocuklara göre daha yüksek olması beklenmekteydi.

Cinsiyet ve psikolojik dayanıklılık ilişkisine baktığımızda kadın olan katılımcıların sosyal kaynaklar düzeyleri erkek olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksekken kendilik algısı düzeyleri anlamlı şekilde düşüktür. 31-45 yaşında olan katılımcıların kendilik algısı 18-30 ve 46 ve üzeri yaşında olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir. Dane ve Olgun (2016), yapmış oldukları araştırmada psikolojik dayanıklılığın aile, yaş gibi demografik faktörlerden etkilenmediğini ancak cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu arasında anlamlı ilişki olduğunu ifade etmişlerdir. Sezgin (2012), yapmış olduğu araştırma sonucunda psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile branş, cinsiyet, yaş ve mesleki kıdem arasında bir ilişki bulunamadığını saptamıştır. Erkayıran (2022), 422 hemşire üzerinde yaptığı çalışmada erkek hemşirelerin psikolojik dayanıklılık puanlarının kadın hemşirelerin puanlarına göre anlamlı derecede yüksek bulmuştur. Bu araştırmadaki veri sonuçları incelendiğinde ise psikolojik dayanıklılık ile cinsiyet arasında bir ilişki bulunamamıştır. Araştırma yapılırken erkek bireylerde psikolojik dayanıklılığın kadın bireylere göre anlamlı şekilde farklılaşacağı düşünülmekteydi. Sonuçlar incelendiğinde ilişki tespit edilememesinde kadın katılımcıların sayısının erkek katılımcıların sayısından fazla

olması etkilemiş olabilir. Farklı bir araştırmada katılımcıların cinsiyetlerinin birbirine yakın olacak şekilde incelenmesi daha doğru bir sonuç verecektir.

Psikolojik dayanıklılık ile gelir düzeyi ilişkisi incelendiğinde çalışmayan katılımcıların yapısal stil düzeyleri 8500 TL- 9999 TL ve 10.000 TL – 15.000 TL aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde düşüktür. 15.000 TL st aylık gelire sahip olan katılımcıların gelecek algısı düzeyleri çalışmayan ve 10.000 TL – 15.000 TL aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir. Çalışmayan katılımcıların kendilik algısı düzeyleri 8500 TL- 9999 TL ve 15.000 TL st aylık gelire sahip olan katılımcılara göre anlamlı şekilde düşük olduğu belirlenmiştir. Güler ve Süslü (2021), psikolojik dayanıklılık puanlarının sosyo-ekonomik düzey değişkenlerine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Williams ve Nelson-Gardell (2012) 237 ğrenci üzerinde yaptığı araştırma sonucunda sosyoekonomik düzeyinin iyi olmasının psikolojik dayanıklılığı yordadığını gözlemlemiştir. Ülkemizde son yıllarda artan intihar vakalarını incelediğimizde sosyoekonomik düzeyi düşük olan bireylerin daha çok bu şekilde hayatlarına son verdikleri görülmektedir. Sosyoekonomik düzeyi düşük olan çevrede yaşayan ergenlerde daha çok depresif belirtiler görülmektedir (uhadaroğlu ve Sonuvar 1993). Depresyon psikolojik dayanıklılığı ve devam etme gücünü azaltır. Veri sonuçları analiz edildiğinde aylık gelir düzeyi 15.000 TL st olan katılımcıların gelecek algısı düzeyi diğer katılımcılara göre yüksek çıkmıştır. Bu da sosyoekonomik düzeyi yüksek kişilerin yaşama isteğinin sosyoekonomik düzeyi düşük olan bireylere göre daha fazla olduğunu gösterir. Sosyoekonomik düzey bireylerin yaşam doyumunu ve benlik saygısını etkilemektedir (Yıldız ve Duy, 2015). Bunun da doğrudan psikolojik dayanıklılığı etkilediği söylenebilir. Alt boyutlardan bazılarında ilişki tespit edilsede psikolojik dayanıklılık genel puanlarına bakıldığında gelir düzeyi ile psikolojik dayanıklılık arasında ilişki saptanmamıştır. Araştırma yapılırken bu iki kavram arasında ilişki olacağı düşünülerek veri toplanmıştır. Gelir düzeyi yüksek olan bireylerde psikolojik dayanıklılığın çalışmayan veya düşük maaş alan bireylere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılacağı düşünülürken sonuç ilişki olmadığı yönünde belirlenmiştir. Bunun bazı nedenleri olabilir. Gelir düzeyini ölçen soruların istenilen şekilde bir ölçüm yapamamış olması bu sonucun çıkmasına neden olmuş olabilir. Gelir düzeyindeki aralıkları daha geniş tutarak, yüksek gelir düzeyi için belirlenecek aralığın

ayrıştırıcı olmasına dikkat ederek daha anlamlı bir sonuca ulaşılabileceği düşünülmektedir.

Koşullu öz-değer ve psikolojik dayanıklılık ilişkisini incelediğimizde analiz sonuçları şu şekildedir: Koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarından fiziksel görünüm alt boyutu ile psikolojik dayanıklılık ölçeği, kendilik algısı alt boyutu ve sosyal kaynaklar alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) genellikle düşük şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. Koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarından tanrı sevgisi alt boyutu ile gelecek algısı alt boyutu, aile uyumu alt boyutu ve kendilik algısı alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) ve pozitif yönde ($r>0$) genellikle düşük şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. Koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarından rekabet alt boyutu ile kendilik algısı alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) düşük şiddette ilişki tespit edilmiştir. Koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarından erdem alt boyutu ile yapısal stil alt boyutu, aile uyumu alt boyutu ve kendilik algısı alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) ve pozitif yönde ($r>0$) genellikle düşük şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. Koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarından onay alma alt boyutu ile psikolojik dayanıklılık ölçeği, yapısal stil alt boyutu, gelecek algısı alt boyutu, kendilik algısı alt boyutu ve sosyal kaynaklar alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) genellikle düşük şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. Koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarından aile desteği alt boyutu ile gelecek algısı alt boyutu, aile uyumu alt boyutu, kendilik algısı alt boyutu ve sosyal kaynaklar alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) ve pozitif yönde ($r>0$) genellikle düşük şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. Koşullu öz-değer ölçeği alt boyutlarından akademik yeterlilik alt boyutu ile kendilik algısı alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) düşük şiddette ilişki tespit edilmiştir. İçsel koşullu öz-değer alanı ile yapısal stil alt boyutu, gelecek algısı alt boyutu, aile uyumu alt boyutu ve kendilik algısı alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) ve pozitif yönde ($r>0$) genellikle düşük şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. Dışsal koşullu öz-değer alanı ile kendilik algısı alt boyutu ve sosyal kaynaklar alt boyutunun birbirleriyle istatistiksel açıdan anlamlı ($p<,01$) negatif yönde ($r<0$) genellikle düşük şiddette ilişkiler tespit edilmiştir. En zayıf ilişki ($r=-,409$) içsel koşullu öz-değer alanı ile aile uyumu alt

boyutu arasında gerçekleşirken en kuvvetli ilişki ($r=,330$) psikolojik dayanıklılık ölçeği ile kendilik algısı alt boyutu arasında gerçekleşmiştir.

Verilerin analizine göre içsel koşullu öz değer alanı ile psikolojik dayanıklılık arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanırken dışsal koşullu öz değer alanı ile psikolojik dayanıklılık arasında bir ilişki bulunamamıştır. Farklı araştırmalar ve literatür tarandığında öz-değerini dışsal alanda koşullayan bireylerin başkalarının görüşlerine, başkalarının başarılarına veya başkalarına nasıl gözüktüğüne göre kendilerine değer verirler. Fiziksel görünümünden memnun olmadığı için öz-değeri düşen bireyin psikolojik dayanıklılığı da düşecektir. Duygusal dalgalanmalar yaşayan birey uyum sağlamakta zorlanacaktır. Psikolojik dayanıklılık bir uyum sağlama sürecidir. Duygusal dalgalanmalar yaşayan birey uyum sağlamakta zorlanır. Başkalarını yenmek, başkalarından iyi olmak üzerine öz-değerini koşullayan hırslı bireyler hayat akışında yaşanabilecek başarısızlık ve yenilgilerden çok kolay etkilenir. Olumsuzluklardan kolay etkilenen bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri düşüktür. Okul hayatındaki aldığı puanlara göre kendini değerli gören birey düşük puan aldığı anda kendini başarısız görecektir. Bu bireyler için düşük puan bazen tam puan almamak da olabilir. Bu sağlıklı bir tutum değildir. Öz-değerini tanrı sevgisine, erdem ve aile desteğine koşullayan bireylerin psikolojik dayanıklılıkları yüksektir. Tanrı tarafından sevildiği için kendine değer veren bireyin öz-değeri herhangi bir durumdan etkilenmez. O Tanrının onu sevdiğinden emindir ve düşüncesi kolay kolay değişmeyeceği için öz-değeri de anlık durumlardan etkilenmez. Duygusu stabildir dalgalanmalar olmaz. Yaşanılan durumlara kadercı bir bakış açısıyla da yaklaşabilir. Psikolojik dayanıklılığı bundan dolayı yüksek olabilmektedir. Koşullu öz-değeri erdem alanında yapılanan bireyler iyi ve doğru olma eğilimindedirler. Bu bireyler kurallarına uygun bir yaşantı sürdürdükleri sürece kendine değer verirler. Kurallarından ve değerlerinden sapmadan genel olarak aynı çizgide yaşantılarına devam ettikleri için kendilerine verdikleri değer dış etmenlerden çok fazla etkilenmez. Elinden gelenin en iyisini ve en doğrusunu yaptıklarını bilmeleri onların olumsuz yaşanılan durumları kolay kabul edebilme ve uyum sağlayabilmelerini sağlar. Aile kurumu istisnalar hariç koşulsuz sevgiyle birbirine bağlıdır. Yapılan hatalar, kırıcı söylemler kolay affedilir. Öz-değeri aile desteği üzerinde yapılanmış bireyler aileleri tarafından sevildiklerini ve onlar tarafından kabul edildiklerini düşündükleri sürece kendilerini değerli görürler. Bu sevgi ve destek kolay değişim gösterebilen olgular

değillerdir. Ailede sevginin dönüşmesi ve değişmesi anlık olmadığı için birey sürekli sevgi ve desteği hisseder. Koşulsuz sevmek, destek görmek de bireye güç verir.

Bu sonuçlar doğrultusunda H_1 hipotezi kabul edilirken H_2 hipotezi reddedilmiştir. Literatürde bu iki konuyu inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Sonuçlar kısmen desteklenmiştir. Benzer çalışmalar daha net sonuçlara ulaşıp desteklenmelidir.

ÖNERİLER

Araştırmacılara Öneriler:

- Araştırma 385 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Dolayısı ile bu araştırma için önemli bir sınırlılıktır. Gelecekteki çalışmalarda güvenilirliği arttırmaya yönelik daha fazla katılımcıya ulaşılması önerilmektedir.
- Araştırmada 18-65 yaş aralığındaki ilk ve son çocuklar yer almıştır. 46 yaş üzeri katılımcı sayısının diğer yaş aralıklarındaki katılımcı sayısından az olması önemli bir sınırlılıktır. Farklı çalışmalarda farklı bulgulara ulaşılabilir. Bundan dolayı katılımcı yaş aralıklarında katılımcı sayısı birbirine yakın olduğunda daha güvenilir bir sonuca ulaşılması mümkündür.
- Katılımcılara anketler Google Form üzerinden gönderilmiştir. Bu durum 46 yaş üzeri katılımcı sayısının az olmasına neden olmuş olabilir. Bunun için katılımcılara yüz yüze anket yaş aralıklarındaki katılımcı sayısının yakın olmasını sağlayabilir.

Psikolojik Danışmanlara Öneriler:

- Araştırma sonucunda koşullu öz-değerin daha çok genç ve genç yetişkinlerde fiziksel alanda yapılandığı saptanmıştır. Modern yaşamın bir parçası olan bu durum sosyal medyanın hayatımızı girmesiyle daha çok alana yayılmıştır. Sağlıksız duygu ve düşüncelerin önüne geçebilmek ve olumsuz durumların etkisini azaltabilmek için öz-değer üzerine yapılan seminerlerin artırılması, daha küçük kademelerden bu konuda eğitim verilmesi, ailelere bilgilendirilmeler yapılması yarar sağlayabilir.
- Okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılığı arttırmaya yönelik etkinliklerin sıklığı arttırılabilir.

KAYNAKÇA

- Adler, A. (1930). *Yaşama sanatı*. (Çev. S. Pişkinsoy). İstanbul: Olimpos Yayıncılık.
- Adler, A. (1931). *İnsanı tanıma sanatı* (Çev. D. Bal). İstanbul: Olimpos Yayıncılık.
- Adler, A. (1931). *Yaşamın anlam ve amacı*. (Çev. F. Erkek). İstanbul: Olimpos Yayıncılık
- Ağırkan, M. & Kağan, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin değer yönelimleri ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişki . *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 19 (3) , 225-245 . DOI: 10.17556/erziefd.335063
- Aksoy, H. P. , Gültekin Akduman, G. , Şepitci Sarıbaş, M. & Özyürek, A. (2023). *Annelerin psikolojik dayanıklılıkları ile çocuklarının sosyal becerileri arasındaki ilişkinin ve sosyal becerileri etkileyen faktörlerin belirlenmesi* . Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , (54) , 205-228 . DOI: 10.30794/pausbed.1075362.
- Altıntaş, G. (2006). *Liseli ergenlerin kişiler arası iletişim becerileri ile akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Arslan, G. (2015). Psikolojik istismar, psikolojik sağlamlık, sosyal bağlılık ve aidiyet duygusu arasındaki ilişki . *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 1 (36) , 47-58 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/maeuefd/issue/19409/206397>
- Ateş, H. & Durmaz, S. (2016). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öz-değer inançlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi . *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* , 17 (1) , 517-533 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/kefad/issue/59448/854059>
- Ay, T. R. (2015). Lise öğrencilerinin anne-baba tutumlarının öğrencilerin sosyal problem çözme becerilerine ve depresyon düzeylerine etkisinin incelenmesi. Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Aysev, A. (1992). İntihar girişimi olan çocuklarda yaşam olayları. *Kriz Dergisi*, 1(1), 17-21.
- Baral, I. (1994) Majör depresyon tanısı alan hastalarda kardeşler arası doğum sırasının irdelenmesi , *NöroPsikiyatri Arşivi*, 31 (1), 20-23.
- Basım, H. Nejat ve Çetin, Fatih (2011). Yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22, 2, 104-114.
- Baumeister, R. F. (1998). The Self. D. T. Gilbert, S. T. Fiske ve G. Lindzey (ed.). The handbook of social psychology.(Cilt 4, s. 680-740). New York: McGraw-Hill

- Baumeister, R. F., Campbell, J. D., Krueger, J. I. and Vohs, K. D. (2003). Does high self-esteem cause better performance, interpersonal success, happiness, or healthier lifestyles? *Psychological Science in the Public Interest*, 4(1), 1-44
- Baumeister, R. F., Heatherton, T. F. and Tice, D. M. (1993). When ego threats lead to self-regulation failure: Negative consequences of high self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64, 141-156
- Baymur, F. (1978). Genel psikoloji. İstanbul: İnkılap ve Aka Basımevi
- Bektaş, M. & Özben, Ş. (2016). Evli bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin bazı sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi . *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 14 (1) , 0-0 .
- Benk, A. (2006). *Üniversite öğrencilerinde mükemmeliyetçi kişilik özelliğinin psikolojik belirtilerle ilişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Butler, R. J. and Gasson, S. L. (2005). Self esteem/self concept scales for children and adolescents: A review. *Child and Adolescent Mental Health*, 10(4), 190-201
- Buunk, B. P. (1997). Personality, birth order and attachment styles as related to various types of jealousy. *Personality and Individual Differences*, 23(6), 997–1006. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(97\)00136-0](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(97)00136-0)
- Büyüköztürk, Ş. (2007), *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Cevizci, O. & Müezzini, E. E. (2019). Sağlık çalışanlarında psikolojik belirtilerin ve psikolojik dayanıklılığın incelenmesi . *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi* , 1 (3) , 166-172 . DOI: 10.35365/ctjpp.19.1.21
- Chang, E. C., Perera, M. J., & Kupfermann, Y. (2014). Predictors of eating disturbances in South Asian American females and males: A look at negative affectivity and contingencies of self-worth. *Asian American Journal of Psychology*, 5(3), 172–180.
- Criss, M. M., Pettit, G. S., Bates, J. E., Dodge, K. A. ve Lapp, A. L. (2002). Family adversity, positive peer relationships, and children's externalizing behavior: A longitudinal perspective on risk and resilience. *Child Development*, 73(4), 1220-1237.
- Crocker, J. and Luhtanen, R. K. (2003). Level of self-esteem and contingencies of self-worth: Unique effects on academic, social, and financial problems in college students. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(6), 701-712
- Crocker, J. and Wolfe, C. T. (2001). Contingencies of self-worth. *Psychological Review*, 108(3), 593-623
- Crocker, J., Karpinski, A., Quinn, D. M. and Chase, S. K. (2003). When grades determine self-worth: consequences of contingent self-worth for male and

female engineering and psychology majors. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(3), 507-516

- Çelik, M. , Sanberk, İ. & Deveci, F. (2017). Öğretmen adaylarının yaşam doyumlarının yordayıcısı olarak psikolojik dayanıklılık ve umutsuzluk . *İlköğretim Online* , 16 (2) , 654-662 . DOI: 10.17051/ilkonline.2017.304725
- Çetin, B., Akın, A., & Eroğlu, Y. (2011). Koşullu öz-değer ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *International Journal of Human Sciences*, 8(1), 410-426.
- Dane, E. & OLGUN, N. (2016). Hemodiyaliz hastalarının psikolojik dayanıklılık durumları ve etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. *Nefroloji Hemşireliği Dergisi*, 11(1), 43-54.
- Demircioğlu, H. & Yoldaş, C. (2019). Çocukluk ve ergenlik döneminde psikososyal risk faktörleri ve koruyucu unsurlar . *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi* , 18 (1) , 40-48 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ashd/issue/49083/535725>
- Doğan, N. Başokçu, T.O. (2010). İstatistik tutum ölçeği için uygulanan faktör analizi ve aşamalı kümeleme analizi sonuçlarının karşılaştırılması, *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 1(2), s.65-71
- Dykman, B. M. (1998). Integrating cognitive and motivational factors in depression: Initial tests of a goal-orientation approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(1), 139-158
- Ellis, M., & Kleinplatz, P. J. (2018). How contingencies of self-worth influence reactions to emotional and sexual infidelity. *Canadian Journal of Human Sexuality*, 27(1), 43–54.
- Erkayıran, O. (2022). *Hemşirelerde duygu düzenlemenin psikolojik dayanıklılık, başetme ve benlik saygısına yapısal ve deneysel etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Eroğlu, Y. (2014). *Ergenlerde siber zorbalık ve mağduriyeti yordayan risk etmenlerini belirlemeye yönelik bütüncül bir model önerisi* (Doctoral dissertation, Bursa Uludag University (Turkey)).
- Eroğlu, Y., & Güler, N. (2015). Koşullu öz-değer, riskli internet davranışları ve siber zorbalık/mağduriyet arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 5(3), 118-129.
- Falbo, T., & Polit, D. F. (1986). Quantitative review of the only child literature: research evidence and theory development. *Psychological bulletin*, 100(2), 176.
- Friborg, O., Hjemdal, O., Rosenvinge, J. H., & Martinussen, M. (2003). A new rating scale for adult resilience: what are the central protective resources behind healthy adjustment?. *International journal of methods in psychiatric research*, 12(2), 65–76. <https://doi.org/10.1002/mpr.143>

- Garnezy, N. (1991). Resiliency and vulnerability to adverse developmental outcomes associated with poverty. *American Behavioral Scientist*, 34(4), 416-430.
- Garnezy, N. (1993). Children in Poverty: Resilience Despite Risk Psychiatry, *Psychiatry Interpersonal and Biological Processes*, 56(1), 127-136.
- Gergen, K. J. and Gergen, M. M. (1986). *Socialpsychology*. New York: Springer
- Gizir, C. (2007). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması . *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal* , 3 (28) , 113-128 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/21448/229850>
- Gözde, N., & Canel Çınarbaş, D. (2018). Doğum sırası, algılanan ebeveynlik biçimleri ve erken dönem uyumsuz şemalar arasındaki ilişki. *Çocuk Ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 125–139.
- Greene, R. (2002). Human behavior theory: A resilience orientation. *Policy and Research*, 1- 28.
- Güler, M. (2019). *Üniversite öğrencilerinde siber zorbalık ve psikolojik iyi oluşun incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Güler, O., & SÜSLÜ, D. P. (2021). Ergenlerde psikolojik dayanıklılık ile duygusal özerklik arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Edu 7: Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(14), 30-55.
- Hart, E.A., Leary, M.R. & Rejeski W.J. (1989). The measurement of social physique anxiety. *J Sport Exercise Psy*, 11, 94- 104.
- Heatherton, T. F. and Ambady, N. (1993). Self-esteem: The puzzle of low self-regard. R. F. Baumeister (ed.). *Self-esteem, self-prediction, and living up to commitments*. (s. 131145). New York: Plenum Press
- Hinton, P. R., Brownlow, C., & McMurray, I. (2004). *SPSS explained*. Psychology Press.
- Ishizu, K. (2017). Contingent self-worth moderates the relationship between school stressors and psychological stress responses. *Journal of Adolescence*, 56, 113–117.
- İnci, M. A. & Deniz, Ü. (2015). Baba Tutumları ile Çocuğun Yaşı, Cinsiyeti, Doğum Sırası ve Kardeş Sayısı Değişkenleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi . *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi* , 7 (02) , - . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ksbd/issue/16219/169868>
- Kaba, İ. & Keklik, İ. (2016). Öğrencilerin Üniversiteye Uyumlarında Psikolojik Dayanıklılık ve Psikolojik Belirtiler . *Hacettepe Journal of Educational Research* , 2 (2) , 0-0 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/huner/issue/36362/411244>

- Kadioğlu, H. (2021). *Evren ve örneklem*. Erişim adresi [http://sbf.marmara.edu.tr/dosya/sbf/ders% 20notlar% C4% B1/evren% 20ve, 20, C3](http://sbf.marmara.edu.tr/dosya/sbf/ders%20notlar%20C4%B1/evren%20ve%20C3).
- Kalaycı, ř. (2010), SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. şti.
- Kalkan, M. ve Odacı, H. (2010). Psikolojik doğum sırası ve ana-babaya bağlanma: okul öncesi öğretmen adayları üzerine bir çalışma. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 5 (3), 810-819.
- Kaplan, H. B. (1999). Toward an understanding of resilience: A critical review of definitions and models. In M. D. Glantz, J. L. Johnson, (Eds.). *Resilience and Development: Positive Life Adaptations* (17-83). New York: Kluwer Academic Publisers.
- Karaaslan, A. (1994). Eğitimci hemşirelerin uygulamaya katılma. Rol stresini algılama ve psikolojik dayanıklılık durumları arasındaki ilişkiler . *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi* , 10 (2) , 137-137 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/egehemsire/issue/49641/636372>
- Kararımak, Ö. (2006). Psikolojik Sağıamlık, Risk Faktörleri ve Koruyucu Faktörler . *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal* , 3 (26) , 129-142 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/21446/229856>
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kılıç, Y. (2015). *Yetişkinlerde doğum sıralamasının anksiyete ve depresyon düzeylerinin etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Kurtuluş Kemal (2010), *Araştırma Yöntemleri*, Türkmen Kitapevi, İstanbul.
- Leary, M. R. and Baumeister, R. F. (2000). The nature andfunction of self-esteem: Sociometer theory. In *Advances in experimental social psychology*. M. Zanna (ed.). *Advances in experimental social psychology*. (s. 1-62). San Diego: CA: Academic Press
- Luthar, S. S. (1991). Vulnerability and resilience: A study of high-risk adolescents. *Child development*, 62(3), 600-616.
- Mammadzada, N. (2019). *Sıla özleminin psikolojik etkilerinde koşullu öz-değerinin düzenleyici rolü* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Marcic, R., & Grum K. D. (2011). Gender Differences in Self-concept and Self-esteem Componenets. *Studia Psychologica*, 53, 2011, 4.
- Marsh, H. W. (1990). A multidimensional, hierarchical model of self-concept: Theoretical and empirical justification. *Educational Psychology Review*, 2(2), 77-172

- Masten, A. S. ve Coatsworth, J.D. (1998). The development of competence in favourable and unfavourable environments: Lesson from research on succesful children. *American Psychologist*, 53 (2), 205-220.
- Nezlek, J. B., Kowalski, R. M., Mark, R., Blevins, T. and Holgate, S. (1997). Personality moderators of reactions to interpersonal reactions: Depression and trait self-esteem. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22(12), 1235-1244
- Niiya, Y., Crocker, Y. and Bartmess, E. N. (2004). From vulnerability to resilience: Learning orientations buffer contingent self-esteem from failure. *Psychological Science*, 15(12), 801-805
- Özden, A. T. (2019). Kadın tüketicilerin özgüven düzeyleri ile tercih ettikleri hazır giyim markalarına yönelik marka beğenilirlilik düzeyleri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma . *International Review of Economics and Management* , 7 (1) , 115-138 . DOI: 10.18825/iremjournal.537707.
- Özkan, M. S. (2021). *Psikolojik sağlamlık odaklı psiko-eğitim programının bir grup yetişkinin psikolojik sağlamlık, duygusal zeka ve toplumsal ilgi düzeylerine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Park, L. E., Crocker, J. and Mickelson, K. D. (2004). Attachment styles and contingencies of self-worth. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30(10), 1243-1254
- Pillemer, K., Suito, J. J., Mock, S. E., Sabir, M., Pardo, T. B., & Sechrist, J. (2007). Capturing the complexity of intergenerational relations: Exploring ambivalence within later-life families. *Journal of Social issues*, 63(4), 775-791.
- Pintrich, P. R., ve Schunk, D. H. (2002). *Motivation in education: Theory, research, and applications* (2nd ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Pyszczynski, T., Greenberg, J., Solomon, S., Arndt, J., & Schimel, J. (2004). Why do people need self-esteem? A theoretical and empirical review. *Psychological bulletin*, 130(3), 435.
- Rhodewalt, F. and Fairfield, M. (1991). Claimed self-handicaps and the self-handicapper: The relation of reduction in intended effort to performance. *Journal of Research in Personality*, 25(4), 402-417
- Rhodewalt, F., Morf, C., Hazlett, S. and Fairfield, M. (1991). Self-handicapping: The role of discounting and augmentation in the preservation of self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(1), 122-131
- Ross, M. and Wilson, A. E. (2002). It feels like yesterday: Self-esteem, valence of personal past experiences, and judgments of subjective distance. *Journal of personality and social psychology*, 82(5), 792-803

- Sanchez, D. T., Crocker, J., & Boike, K. R. (2005). Doing gender in the bedroom: Investing in gender norms and the sexual experience. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31(10), 1445-1455.
- Sanlier, N., Pehlivan, M., Sabuncular, G., Bakan, S., & Isguzar, Y. (2018). Determining the relationship between body mass index, healthy lifestyle behaviors and social appearance anxiety. *Ecology of food and nutrition*, 57(2), 124-139.
- Sezgin, F. (2012). İlköğretim okulu öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi . *Kastamonu Eğitim Dergisi* , 20 (2) , 489-502 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/kefdergi/issue/48697/619541>
- Steinberg, P. E. (2001). *The social construction of the ocean* (Vol. 78). Cambridge University Press.
- Steinhardt, M. ve Dolbier, C. (2008). Evaluation of a resilience intervention to enhance coping strategies and protective factors and decrease symptomatology. *Journal of American College Health*, 56(4), 445-453.
- Şıklar, E., Yüzer, A.F.(Ed.) 2006. İstatistik, Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Yayınları, Eskişehir.
- Taylor, S. E. and Brown, J. D. (1988). Illusion and well-being: A social- psychological perspective on mental health. *Psychological Bulletin*, 103(2), 193-210
- Temli, D. G. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin öz-değer koşulları ile saldırganlık eğilimleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Terzi, Ş. (2005). *Öznel iyi olmaya ilişkin dayanıklılık modeli* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Toprak, H. (2014). *Ergenlerde mutluluk ve yaşam doyumunun yordayıcısı olarak psikolojik sağlık ve psikolojik ihtiyaç doyumu* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi. <https://hdl.handle.net/20.500.12619/74753> adresinden erişim sağlandı.
- Tümlü, G. Ü., & Receptoğlu, E. (2013). Üniversite akademik personelinin psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu arasındaki ilişki. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 205-213.
- Türkiye İstatistik Kurumu, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2022. Erişim Adresi: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>
- Werner, E. E., & Smith, R. S. (2001). *Journeys from childhood to midlife: Risk, resilience, and recovery*. Cornell University Press.
- Williams, J. ve Nelson-Gardell, D. (2012). Predicting resilience in sexually abused adolescents. *Child abuse & neglect*, 36(1), 53-63.

- Winders, S. J. (2014). From extraordinary invulnerability to ordinary magic: A literature review of resilience. *Journal of European Psychology Students*, 5(1), 3-9.
- Yeshodhara, K. V., Vishalakshi , K. K. and Yashodhara, K. V. (2012). Relationship between self esteem and academic achievement of secondary scholl students. *Indian Journal of Applied Research*, 1(12), 83-84
- Yıldız, M. A. & Duy, B. (2015). Sokakta çalışmak ve gelir düzeyi erinlerin benlik saygısı, yaşam doyumu ve depresyon düzeylerine etki eder mi? (Diyarbakır İli Örneği)* . *İlköğretim Online* , 14 (2) , 522-537 . DOI: 10.17051/io.2015.07194.
- Yılmaz, K., Bökeoğlu, Ö, Ç. (2008). İlköğretim okulu öğretmenlerinin yeterlik inançları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(2), 143-167.
- Zeigler-Hill, V., Holden, C. J., Enjaian, B., Sourthard, A. C., Besser, A., Li, H. and Zhang, Q. (2015). Self-esteem instability and personality: The connections between feelings of self-worth and the big five dimensions of personality. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 41(2), 183-198.

EKLER

EK-1. Sosyodemografik Veri Formu

Araştırmaya katkıda bulunmak için lütfen aşağıdaki formu doldurunuz.

Cinsiyet *

- Erkek
- Kadın

Yaş *

- 18-30
- 31-45
- 46 ve üstü

Doğum sırası *

- İlk çocuk
- Son çocuk

Gelir Düzeyi *

- 8.500 TL altı
- 8.500 TL-9.999 TL
- 10.000 TL-15.000 TL
- 15.000 TL üstü

EK-2. Koşullu Öz-değer Ölçeği

Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendirip sizin için en uygun seçeneğin karşısına çarpı (X) işareti koyunuz.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Bazen Katılmıyorum	Kararsızım	Bazen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Çekici göründüğümü düşündüğümde, kendimi iyi hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
2	Kendime verdiğim değer Allah sevgisine dayanmaktadır.	1	2	3	4	5	6	7
3	Bir görev veya beceride diğerlerinden daha iyi performans sergilediğimde kendimi değerli hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
4	Öz-saygım, bedenimin nasıl görüldüğü ile ilgili düşüncelerimle ilişkili değildir.	1	2	3	4	5	6	7
5	Ahlaki açıdan doğru olmadığını bildiğim bir şeyi yapmam, kendime saygımın kaybolmasına yol açar.	1	2	3	4	5	6	7
7	Aile üyelerimin beni sevdiğini bilmem, kendimi iyi hissetmemi sağlar.	1	2	3	4	5	6	7
8	Allah'ı sevmek kendimi değerli hissetmemi sağlar.	1	2	3	4	5	6	7
9	Diğerleri bana saygı göstermezse ben de kendime saygı duyamam.	1	2	3	4	5	6	7
10	Kendine verdiğim değer, aile üyelerimle olan ilişkilerimin kalitesinden etkilenmez.	1	2	3	4	5	6	7
11	Ahlaki ilkelerime uygun davrandığımda kendime saygım artar.	1	2	3	4	5	6	7
12	Bir işte diğerlerinden iyi olduğunu bilmem öz-saygımı artırır.	1	2	3	4	5	6	7

13	Kendim ile ilgili olumlu ya da olumsuz düşüncelerim, okuldaki performansıma bağlı değildir.	1	2	3	4	5	6	7
14	Ahlaki ilkelere uygun bir yaşam sürmeseydim, kendime saygı duymazdım.	1	2	3	4	5	6	7
15	Diğer insanların benim hakkındaki düşünceleriyle ilgilenmem.	1	2	3	4	5	6	7
16	Aile üyelerimin benimle gurur duyması kendime verdiğim değeri artırır.	1	2	3	4	5	6	7
17	Kendime duyduğum saygı, yüzümün ne kadar çekici görüldüğünden etkilenir	1	2	3	4	5	6	7
18	Allah sevgim olmazsa kendime olan saygımı yitiririm.	1	2	3	4	5	6	7
19	Okulda başarılı olmak öz-saygımı artırır.	1	2	3	4	5	6	7
20	Diğerlerinden iyi olmam, kendime saygı duymamı sağlar.	1	2	3	4	5	6	7
21	Çekici görünmediğimi düşünmem, öz-saygımı yitirmeme yol açar.	1	2	3	4	5	6	7
22	Akademik performansımın yeterli olduğunu düşünmem, kendimi iyi hissetmemi sağlar.	1	2	3	4	5	6	7
23	Diğerlerinin benim hakkındaki düşünceleri kendime yönelik düşüncelerimi etkilemez.	1	2	3	4	5	6	7
24	Aile üyelerimin beni sevmediğini hissettiğimde kendime saygım azalır.	1	2	3	4	5	6	7
25	Kendime verdiğim değer, başkalarıyla yarıştığimde sergilediğim performansın düzeyinden etkilenir.	1	2	3	4	5	6	7
26	Allah'ın beni sevdiğini hissettiğimde öz-saygım artar.	1	2	3	4	5	6	7
27	Kendime gösterdiğim saygı akademik performansımdan etkilenir.	1	2	3	4	5	6	7

28	Ahlakdışı bir şey yapsaydım kendime olan saygımı yitirirdim.	1	2	3	4	5	6	7
29	Ailemin bana gösterdiği özen öz-saygım için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7
30	Öz-saygım, kendimi çekici görüp görmediğime bağlı değildir.	1	2	3	4	5	6	7
31	Allah'a itaat etmiyorum olduğumu düşündüğümde, kendimi kötü hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
32	Kendime verdiğim değer rekabete dayalı işlerde gösterdiğim performanstan etkilenir.	1	2	3	4	5	6	7
33	Akademik performansımın yeterli olmadığında, kendimi kötü hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
35	Öz-saygım, başkalarının benim hakkımdaki düşüncelerine bağlıdır.	1	2	3	4	5	6	7

Koşullu Öz-Değer Ölçeği Kullanım İzni

 Ahmet Akın
 Alıcı: ben

Kullanabilirsiniz iyi çalışmalar

Prof Dr Ahmet Akın
 İstanbul Medeniyet Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

12 Oca 2023 Per 21:48 tarihinde buket atmaca <
 > şunu yazdı:

EK-3. Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği

1. Beklenmedik bir olay olduğunda... Her zaman bir çözüm bulurum	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Çoğu kez ne yapacağımı kestiremem
2. Gelecek için yaptığım planların... Başarılması zordur	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Başarılması mümkündür
3. En iyi olduğum durumlar şu durumlardır... Ulaşmak istediğim açık bir hedefim olduğunda	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Tam bir günlük boş bir vaktim olduğunda
4. ...olmaktan hoşlanıyorum Diğer kişilerle birlikte	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Kendi başıma
5. Ailemin, hayatta neyin önemli olduğu konusundaki anlayışı... Benimkinden farklıdır	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Benimkiyle aynıdır
6. Kişisel konuları ... Hiç kimseyle tartışmam	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Arkadaşlarımla/Aile-üleriyle tartışabilirim
7. Kişisel problemlerimi... Çözmem	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Nasıl çözebileceğimi bilirim
8. Gelecekteki hedeflerimi... Nasıl başaracağımı bilirim	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Nasıl başaracağımdan emin değilim
9. Yeni bir iş/projeye başladığımda ... İleriye dönük planlama yapmam, derhal işe başlarım	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Ayrıntılı bir plan yapmayı tercih ederim
10. Benim için sosyal ortamlarda rahat/esnek olmak Önemli değildir	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Çok önemlidir
11. Ailemle birlikteyken kendimi ... hissederim Çok mutlu	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Çok mutsuz
12. Beni ... Bazı yakın arkadaşlarım/aile üyelerim cesaretlendirebilir	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Hiç kimse cesaretlendiremez
13. Yeteneklerim... Olduğuna çok inanırım	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Konusunda emin değilim
14. Geleceğimin ... olduğunu hissediyorum Ümit verici	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Belirsiz
15. Şu konuda iyiyimdir... Zamanımı planlama	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Zamanımı harcama
16. Yeni arkadaşlık konusu ... bir şeydir Kolayca yapabildiğim	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Yapmakta zorlandığım
17. Ailem şöyle tanımlanabilir ... Birbirinden bağımsız	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Birbirine sıkı biçimde kenetlenmiş
18. Arkadaşlarımla arasındaki ilişkiler ... Zayıftır	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Güçlüdür
19. Yargılarıma ve kararlarıma ... Çok fazla güvenmem	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Tamamen güvenirim
20. Geleceğe dönük amaçlarım ... Belirsizdir	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	İyi düşünülmüştür
21. Kurallar ve düzenli alışkanlıklar ... Günlük yaşamımda yoktur	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Günlük yaşamımı kolaylaştırır
22. Yeni insanlarla tanışmak ... Benim için zordur	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Benim iyi olduğum bir konudur
23. Zor zamanlarda, ailem ... Geleceğe pozitif bakar	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Geleceği umutsuz görür
24. Ailemden birisi acil bir durumla karşılaştığında... Bana hemen haber verilir	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Bana söylenmesi bir hayli zaman alır
Diğerleriyle beraberken Kolayca gülerim	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Nadiren gülerim

26. Başka kişiler söz konusu olduğunda, ailem şöyle davranır: Birbirlerini desteklemez; biçimde	<input type="text"/>	Birbirlerine bağlı biçimde
27. Destek alırım Arkadaşlarımdan/aile üyelerinden	<input type="text"/>	Hiç kimseden
28. Zor zamanlarda ... eğilimim vardır Her şeyi umutsuzca gören; bir	<input type="text"/>	Beni başarıya götürebilecek iyi bir şey bulma
29. Karşılıklı konuşma için güzel konuların düşünülmesi, benim için ... Zordur	<input type="text"/>	Kolaydır
30. İhtiyacım olduğunda ... Bana yardım edebilecek kimse yoktur	<input type="text"/>	Her zaman bana yardım edebilen birisi vardır
31. Hayatımdaki kontrol edemediğim olaylar (ile) ... Başa çıkmaya çalışırım	<input type="text"/>	Sürekli bir endişe/kaygı kaynağıdır
32. Ailemde şunu severiz ... İşleri bağımsız olarak yapmayı	<input type="text"/>	İşleri hep beraber yapmayı
33. Yakın arkadaşlarım/aile üyeleri ... Yeteneklerimi beğenirler;	<input type="text"/>	Yeteneklerimi beğenmezler

Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Kullanım İzni

Nejat Basım

12 Ocak 2023 23:54 (17 saat önce)

Değerli Bakat Almacı,

Mesajınızı bu adresimden yanıtlıyorum. Ölçeği çalışmalarınızda kullanabilirsiniz. Ölçeğin yer aldığı makaleyi, makalenin sonunda yer alan ölçeğin word ortamındaki halini ve değerlendirme esaslarını içeren bğü notunu ekte gönderiyorum. Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

Prof. Dr. H. Nejat Basım

Beşikçi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı

Bağcıca Kampüsü Fatih Sokağı Mah. Eskişehir Yolu 11. Km. Etiler/Beşikçi ANKARA

